

Załącznik Nr 1
do Uchwały Zgromadzenia
Tucholskiego Związku Powiatowo – Gminnego
Nr 2024/03/13
Z dnia 4 czerwca

STRATEGIA TERYTORIALNA OBSZARU PROWADZENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ TUCHOLI

Spis treści

1.	Wstęp	3
1.1.	Podstawy prawne Strategii OPPT Tuchola	3
2.	Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	4
2.1.1.	Sieć transportowa	9
2.1.2.	Drogi rowerowe.....	12
2.1.3.	Szkoły ponadpodstawowe maturalne	25
2.1.4.	Szkoły ponadpodstawowe zawodowe	26
3.	Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.....	32
4.	Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej	33
5.	Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą	34
6.	Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego	35
7.	Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii.....	41
8.	Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia	45
9.	Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)	52
10.	Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii	73
11.	Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów	77
12.	Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych	80
13.	Sprawozdanie z konsultacji społecznych.....	81
14.	System monitorowania strategii terytorialnej	81

1. Wstęp

Niniejszy dokument strategii terytorialnej sporządzony został w celu realizacji IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) na Obszarze Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi (dalej OPPT Tucholi), na podstawie *art. 36 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027*¹. Zgodnie z przytoczonym artykułem, strategia terytorialna opracowywana jest przez gminę, powiat lub ich partnerstwo w wybranej formie współpracy jednostek samorządu terytorialnego. Na obszarze OPPT Tucholi zawiązany został związek podjęty uchwałą w sprawie utworzenia związku powiatowo-gminnego pod nazwą „Tucholski Związek Powiatowo-Gminny” pomiędzy przedstawicielami wszystkich gmin powiatu tucholskiego oraz samorządem powiatu.

Strony związku:

- Powiat Tucholski
- Gmina Cekcyn
- Gmina Gostycyn
- Gmina Kęsowo
- Gmina Lubiewo
- Gmina Śliwice
- Gmina Tuchola

Dokument ten będzie narzędziem do wspólnego realizowania polityki terytorialnej, na podstawie którego możliwe będzie uzyskanie wsparcia na projekty przewidziane do realizacji na okres perspektywy finansowej 2021-2027, przy współfinansowaniu ze środków UE (z różnych funduszy). W tym aspekcie bardzo ważnym źródłem wsparcia będą *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027*, określające zakres i obszary wsparcia z poziomu samorządu województwa – w tym w zakresie polityki terytorialnej, która rozumiana jest jako forma podejścia do prowadzenia rozwoju województwa zakładającego różnicowanie działań wobec poszczególnych jego obszarów, uwzględniając ich rolę i znaczenie w systemie społeczno-gospodarczym województwa. Idea polityki terytorialnej w okresie programowania 2021-2027 oraz poziomy jej realizacji przedstawione zostały szerzej w *Polityce Terytorialnej województwa Kujawsko – Pomorskiego*.

1.1. Podstawy prawne Strategii OPPT Tuchola

1. Obszar Prowadzenia Polityki Terytorialnej (OPPT) jest Innym Instrumentem Terytorialnym (IIT), o którym mowa w art. 28 i art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz w art. 9 i art. 11 rozporządzenia EFRR i Funduszu Spójności. OPPT są realizowane w wybranych obszarach tematycznych, wskazanych w programie regionalnym FEdKP, mają znaczenie lokalne – są zarządzane przez jst (gmina lub powiat), bądź jak w naszym przypadku przez partnerstwo.
2. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Art. 36 ust. 4 stanowi, że jednym z warunków realizacji IIT jest opracowanie strategii, której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego oraz jej pozytywne zaopiniowanie w terminie 60 dni od dnia otrzymania przez właściwą instytucję zarządzającą programem - w zakresie możliwości finansowania strategii IIT w ramach tego programu.
3. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Warszawa 2022. Dokument ten określa szczegółowe zasady wdrażania instrumentów terytorialnych m.in. instrument IIT.

¹ Dz.U. 2022 poz. 1079

4. Porozumienie Terytorialne zawarte pomiędzy województwem kujawsko – pomorskim, a Tucholskim Związkiem Powiatowo – Gminnym w celu realizacji strategii rozwoju województwa kujawsko – pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+, programu Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021 – 2027, znanego dalej „FEdKP” oraz Kontraktu Programowego dla Województwa Kujawsko – Pomorskiego

Za realizację Strategii OPPT Tucholi odpowiedzialny jest Tucholski Związek Powiatowo – Gminny. Zasady tej współpracy zostały określone w statucie związku powiatowo – gminnego.

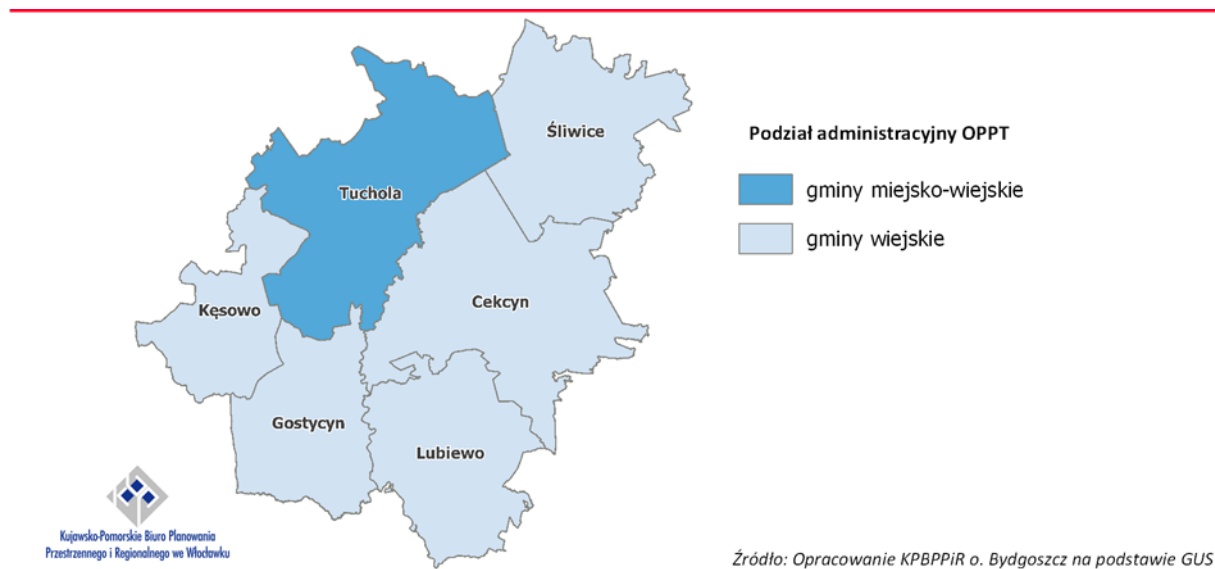
Za opracowanie projektu Strategii OPPT Tuchola odpowiedzialne jest Biuro Tucholskiego Związku Powiatowo - Gminnego. W prace nad dokumentem zaangażowani są również przedstawiciele gmin i starostwo oraz partnerzy społeczno-gospodarczy. Projekt Strategii OPPT Tuchola opiniowany jest przez zgromadzenie TZPG. Równocześnie TZPG zwraca się do IZ FEdKP z wnioskiem o wydanie formalnej opinii. Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej IZ ma 60 dni od dnia otrzymania dokumentu na wydanie pozytywnej opinii w zakresie możliwości finansowania Strategii OPPT Tuchola w ramach programu regionalnego

2. Synteza diagnozy wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Zasięg przestrzenny i sieć osadnicza

OPPT Tucholi położony jest w północno-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Terytorialnie obejmuje 6 gmin powiatu tucholskiego, w tym 1 miejsko-wiejską (Tuchola) i 5 wiejskich (Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo, Śliwice). Obszar zajmuje powierzchnię 1075 km².

Mapa 1. Zasięg przestrzenny OPPT

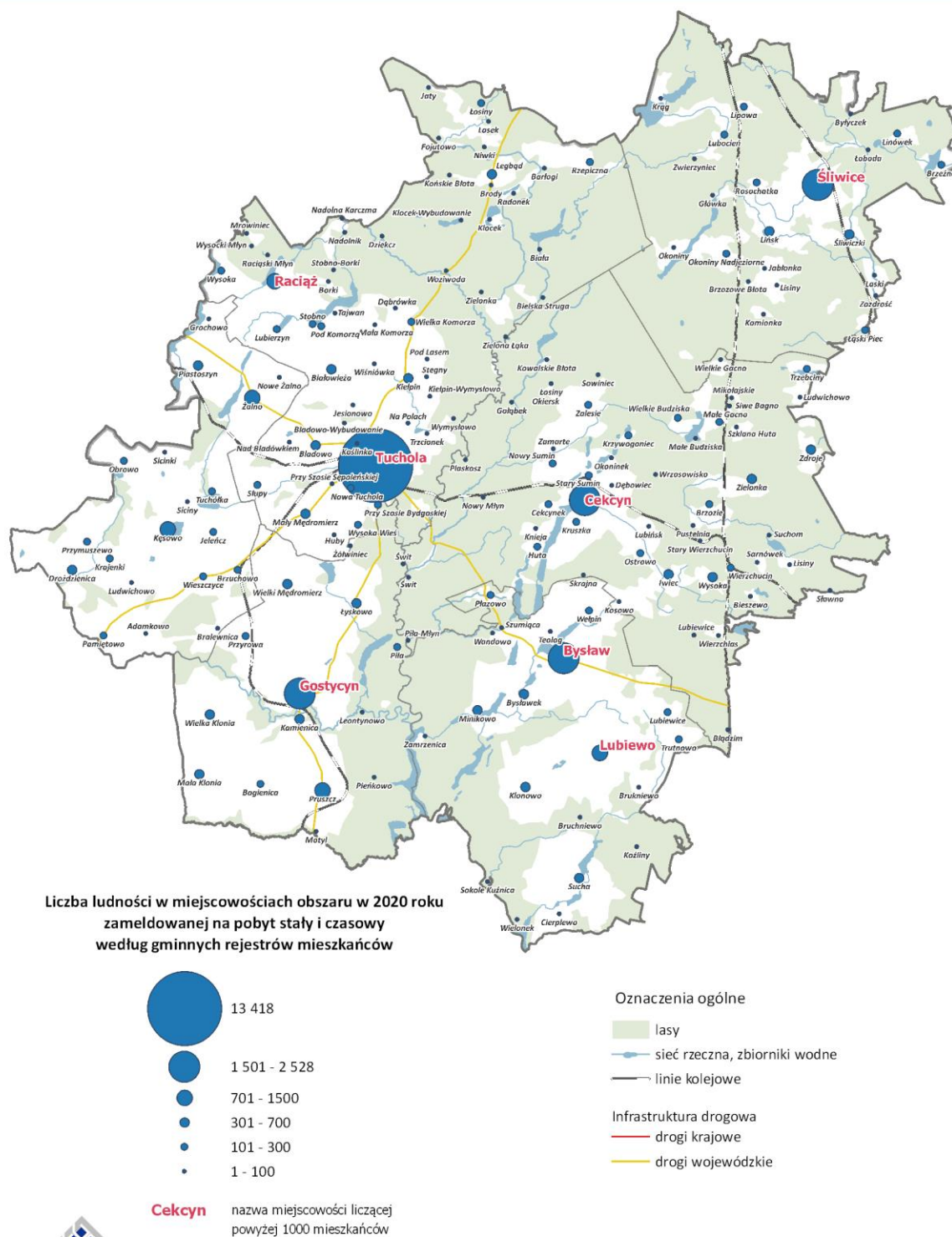
Sieć osadniczą² OPPT tworzą 184 zamieszkane miejscowości, w tym jedno miasto Tuchola, skupiające prawie 13,5 tys. osób (niespełna 30% mieszkańców obszaru). Najwięcej miejscowości położonych jest na terenie gminy Tuchola (57), najmniej zaś na terenie gminy Gostycyn. Rozkład przestrzenny miejscowości na terenie OPPT nie jest równomierny. Poza wspomnianym miastem liczbą mieszkańców powyżej 1 tys. osób, cechuje się 6 miejscowości. W przypadku gmin Cekcyn, Gostycyn, Śliwice są to

² Zgodnie z danymi z gminnych rejestrów mieszkańców

siedziby gmin, zaś w przypadku gminy Lubiewo, prócz jej siedziby, miejscowość Bystaw cechująca się znacznie wyższą liczbą mieszkańców od Lubiewa (różnica wynosi 744 mieszkańców). Na terenie gminy Tuchola, poza miastem, miejscowością zamieszkiwaną przez ponad 1 tys. osób jest Raciąż. Jedynie na terenie gminy Kęsowo miejscowości tej grupy wielkościowej nie odnotowano. Co ciekawe podobnie jak w przypadku gminy Lubiewo, siedziba gminy Kęsowo (852) liczy mniej mieszkańców niż największa miejscowość tej gminy – Żalno (967). Liczba miejscowości małych i bardzo małych, poniżej 100 mieszkańców na tle wszystkich miejscowości obszaru jest dość wysoka i wynosi 106 (57,6% ogółu). Zamieszkuje je nieco ponad 4 tys. osób (8,4% mieszkańców obszaru). Wskazuje to na duże rozproszenie osadnictwa. Stan ilościowy miejscowości o liczbie mieszkańców w przedziale od 101 do 300 wynosi 46, zaś w przedziale od 301 do 700 mieszkańców 22. Miejscowości znajdujące się we wspomnianych przedziałach ludnościowych zamieszkiwane są kolejno przez 17,5% i 19,8% wszystkich mieszkańców obszaru.

Między gminami OPPT identyfikuje się występowanie silnych powiązań społeczno-gospodarczych. Miasto Tuchola pełni rolę ośrodka ponadlokalnego, obsługującego nie tylko mieszkańców gminy, ale i całego powiatu tucholskiego (obsługa administracji szczebla powiatowego). Cekcyn, Gostycyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice to ośrodki o znaczeniu lokalnym, które koncentrują działalność związaną z podstawową obsługą mieszkańców (m.in. z zakresu opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego, opieki zdrowotnej, obsługi administracyjnej).

Mapa 2. Liczba ludności w miejscowościach OPPT

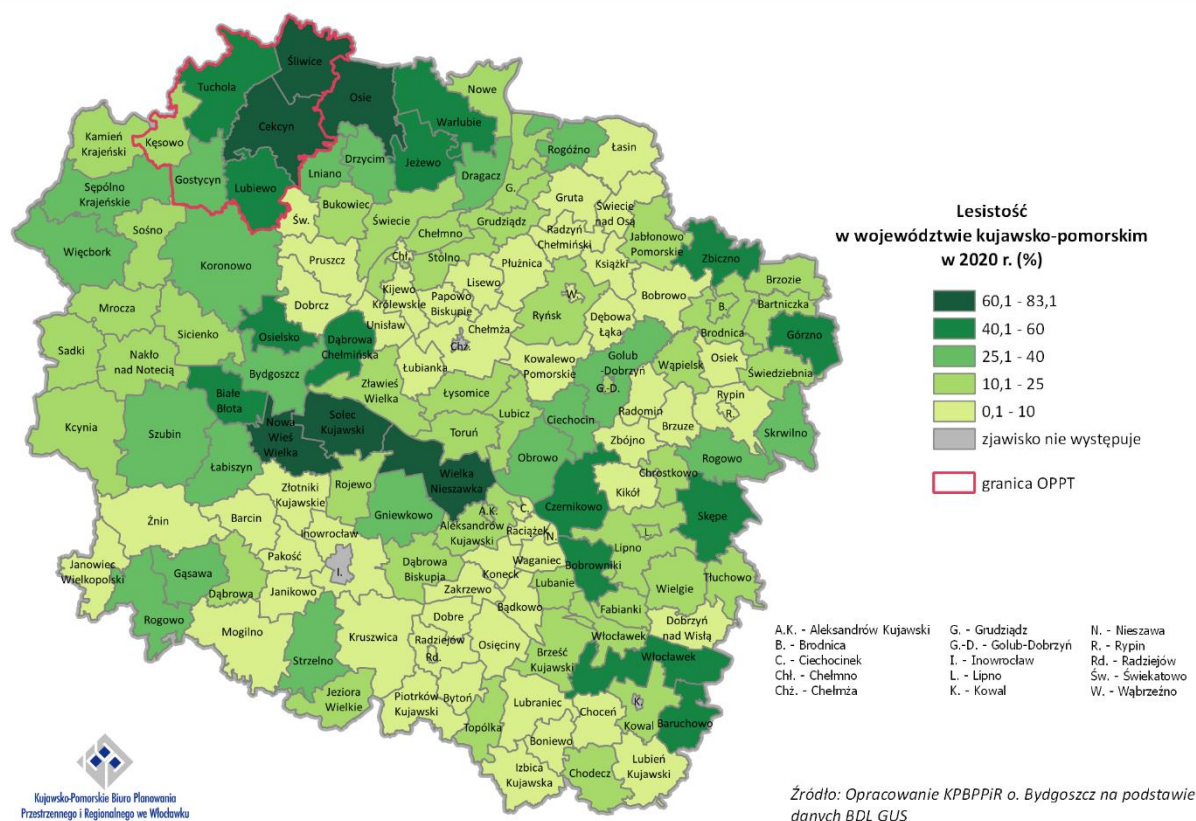
Informacje fizycznogeograficzne. Ochrona przyrody

Pod względem fizycznogeograficznym OPPT Tucholi znajduje się w obrębie 4 mezoregionów, tj. Borów Tucholskich, Wysoczyzny Świeckiej, Pojezierza Krajeńskiego oraz Doliny Brdy. Takie położenie sprawia, że obszar cechuje się zróżnicowaniem podstawowych elementów środowiska przyrodniczego, w postaci rzeźby terenu, występujących form geomorfologicznych, warunków wodnych, gleb, które determinują sposób użytkowania terenu i rodzaj prowadzonych działalności. Umownie przestrzeń obszaru podzielić można na dwie główne części. Pierwszą, rolniczą związaną z płaską lub lekko falistą

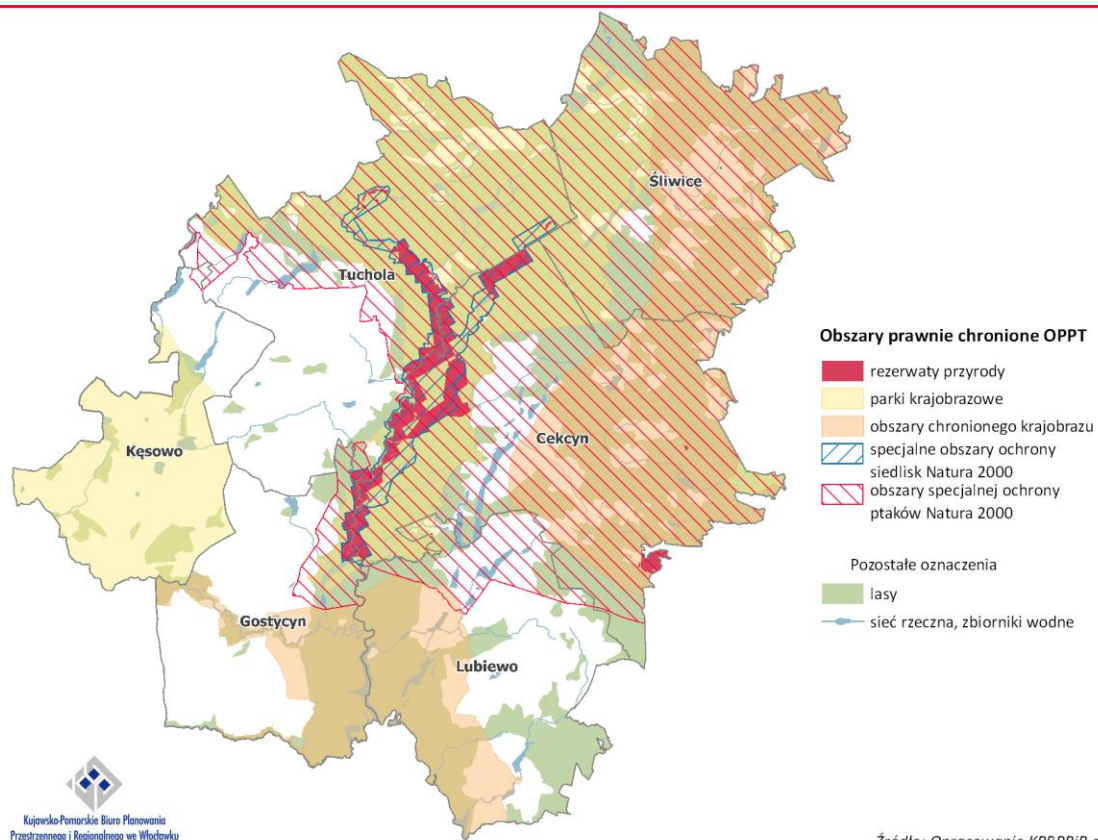
wysoczną morenową, charakterystyczną dla zachodniej części obszaru, zbudowanej głównie z glin lodowcowych, na których rozwinęły się gleby płowe o różnych klasach bonitacyjnych i zróżnicowanych warunkach do prowadzenia gospodarki rolnej. Drugą, część leśną związaną z równiną sandrową wraz z towarzyszącą jej doliną rzeki Brdy, które łącznie zajmują znacznie większą powierzchnię niż opisana wcześniej zachodnia część. W obrębie wschodniej części dominują piaszczyste i stosunkowo ubogie gleby bielicowe i rdzawe, zajęte przez zwarte i rozległe kompleksy leśne. Powierzchnia gruntów leśnych (lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną), wynosi 535,9 km², zaś wskaźnik lesistości stanowi 48,7% i jest ponad 2-krotnie wyższy od średniej wartości wojewódzkiej (23,5%). Do ważniejszych rzek obszaru należy m.in. Brda i Kamionka. Zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski sumaryczna liczba jezior w granicach OPPT wynosi 99 (w tym część Zbiornika Koronowskiego) spośród 1069 zidentyfikowanych na terenie województwa. Ochroną prawną objęte jest 63,4% powierzchni obszaru (nie uwzględniając tu obszarów Natura 2000). Do najważniejszych obszarowych form ochrony znajdujących się całościowo lub częściowo w zasięgu granic OPPT Tucholi zalicza się: 8 rezerwatów przyrody, 3 parki krajobrazowe, 4 obszary chronionego krajobrazu, 3 obszary Natura 2000 (w tym 2 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 1 specjalny obszar ochrony siedlisk).

Ponadto OPPT Tucholi znajduje się w granicach strefy centralnej (rdzennej), buforowej i tranzytowej Rezerwatu Biosfery „Bory Tucholskie, tj. utworzonego w 2010 roku w ramach programu UNESCO MaB i wpisanego na światową listę rezerwatów biosfery UNESCO. Poza aspektem promocyjnym walorów przyrodniczych i kulturowych (wyróżnienie obszaru na tle kraju) rezerwat biosfery stymuluje rozwój społeczno-gospodarczy z poszanowaniem środowiska, wzmacnia powiązania funkcjonalne oraz sprzyja budowaniu tożsamości kulturowej obszaru. Strefa centralna rezerwatu biosfery obejmuje najcenniejsze walory przyrodnicze obszaru OPPT objęte ochroną w postaci rezerwatów przyrody, m.in. Dolina Rzeki Brdy, Bagna nad Stążką, Źródła Stążki, Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego, Jezioro Zdręczno, Jeziorka Kozie, Bagno Grzybna i Jelenia Góra. Strefa buforowa nawiązuje zaś do zasięgu 2 parków krajobrazowych, tj. Tucholskiego oraz Wdeckiego. Strefę tranzytową (zewnątrzną) stanowią natomiast gminy obszaru OPPT lub ich części nie wchodzące w skład parków krajobrazowych.

Mapa 3. Lesistość w gminach województwa kujawsko-pomorskiego

Mapa 4. Obszary prawnie chronione w OPPT

Turystyka

Wysoka jakość środowiska przyrodniczego, ciekawe walory krajobrazowe związane z obecnością itd. doliny rzeki Brdy, obecność zwartych i rozległych kompleksów leśnych oraz jezior wykorzystywanych rekreacyjnie, w połączeniu z bogactwem kulturowym sprawiają, iż w skali województwa obszar postrzegany jest jako bardzo atrakcyjny turystycznie. W przeszłości podlegał on silnemu wpływowi kultury i tradycji borowiackiej, które to obecnie mają odzwierciedlenie w panujących zwyczajach i obrzędach, miejscowej kuchni, stroju, sztuce ludowej czy zanikającej gwarze borowiacko-kociewskiej. Na terenie obszaru napotkać można również pozostałości po specyficznej architekturze. Przykładem są tu dobrze zachowane drewniane chaty borowiackie we wsi Krąg. Poznanie specyfiki kultury i tradycji borowiackiej ułatwia działalność Muzeum Borów Tucholskich w Tucholi, wiosek tematycznych i organizowane wydarzenia o charakterze kulturowym (choć wydaje się, że zasięg ich oddziaływania w niewielkim stopniu wykracza poza obszar). Do ważnych atrakcji turystycznych obszaru o różnym znaczeniu dla skali ruchu turystycznego zalicza się także itd. Muzeum Indian Ameryki Północnej w Wymysłowie, grodzisko w Raciążu, starówkę w Tucholi, pozostałości kopalni węgla brunatnego w Pile (gm. Gostycyn), Wielki Kanał Brdy oraz akwedukt w Fojutowie wraz z towarzyszącą mu bazą rekreacyjną. Dostęp do walorów obszaru, jego eksplorację ułatwiają przebiegające szlaki piesze, rowerowe oraz kajakowe (itd. cieszący się największą popularnością zagospodarowany Szlak Brdy). Obszar cechuje się dobrze rozwiniętą bazą noclegową. Niemniej w celu utrzymania wysokiej atrakcyjności obszaru i wzmacniania istniejących powiązań funkcjonalnych w zakresie turystyki i rekreacji konieczne jest dalsze prowadzenie inwestycji z zakresu rozwoju infrastruktury turystycznej (nie tylko przez tworzenie nowej, ale i modernizowanie, doposażanie obecnej) oraz tworzenie nowych miejsc rekreacji i atrakcji turystycznych.

Istotnym potencjałem rozwoju turystyki na OPPT Tucholi jest wzmacnianie i promocja marki Borów Tucholskich oraz rozwój produktu turystycznego nawiązującego do turystyki naturalnej, umożliwiającej wypoczynek i uprawianie aktywności w zgodzie z przyrodą, przy wykorzystaniu jej naturalnych zasobów wzbogaconych o elementy lokalnej kultury. Ważnym elementem rozwoju potencjału jest prowadzenie kompleksowej oferty promocyjnej oraz rozwój infrastruktury turystycznej i towarzyszącej.

Transport

2.1.1. Sieć transportowa

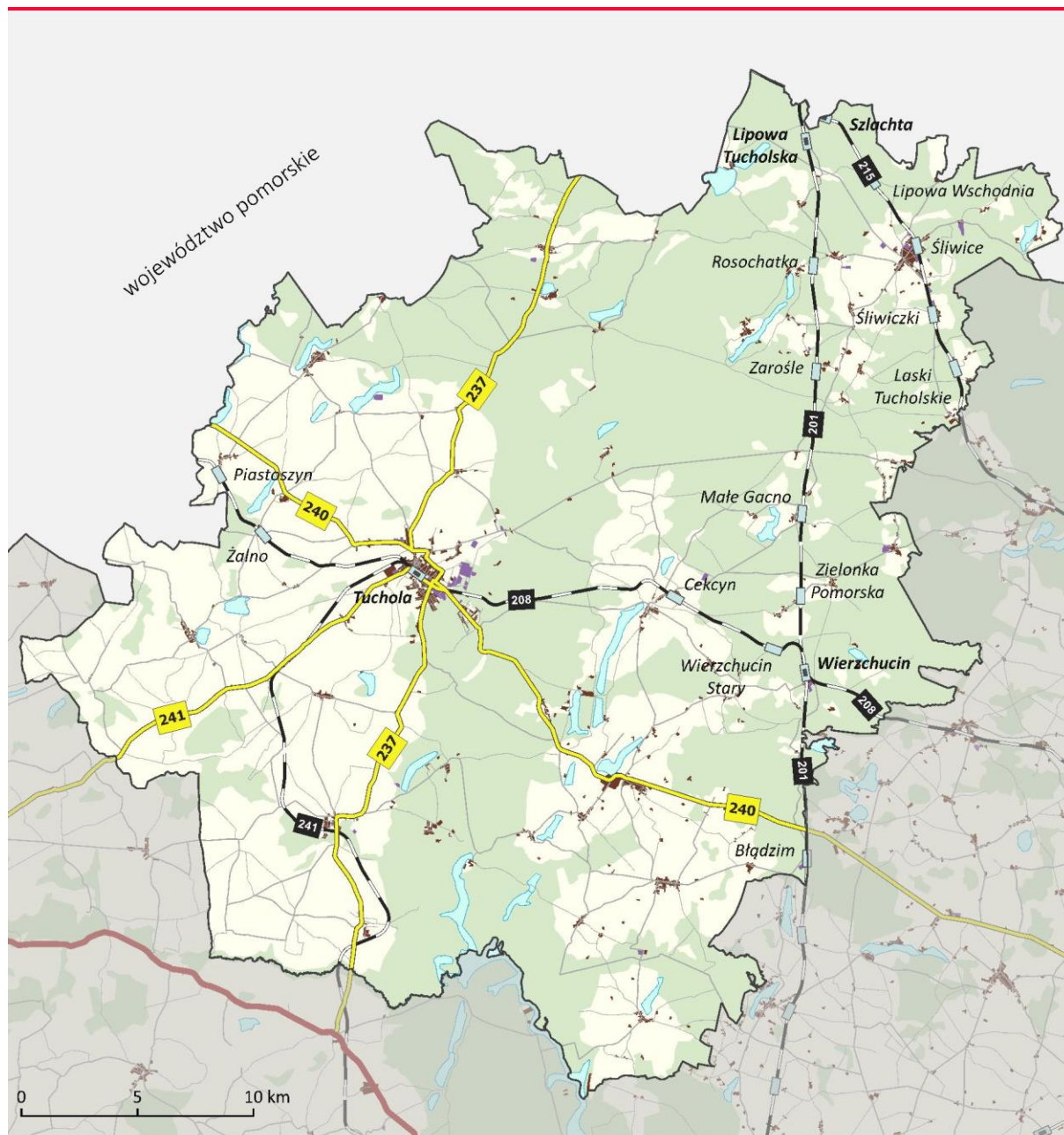
Za najważniejsze elementy układu drogowego omawianego obszaru uznać należy drogi wojewódzkie. Pierwszą z nich jest droga wojewódzka o numerze 240 przebiegająca w relacji Chojnice – Tuchola – Świecie, która komunikuje ze sobą te trzy ośrodki miejskie zapewniając jednocześnie w dalszym swoim biegu dostęp do DK22 (granica państwa w Kostrzynie nad Odrą – Chojnice – Trójmiasto) oraz DK5/S5 (pozwalająca na podróż w kierunku Trójmiasta, Bydgoszczy, Poznania i Wrocławia). Jest to zarazem główny ciąg komunikacyjny w relacji wschód-zachód dla ruchu wewnętrznego, podłączonych jest do niego szereg dróg powiatowych i gminnych, które pozwalają na obsługę terenów znajdujących się w centralnej części OPPT – tj. gminy Cekcyn i Lubiewo. Drugą istotną drogą wojewódzką jest przebiegająca w relacji północ-południe DW237 łącząca Czersk, Tucholę, Gostycyn z DK25 w miejscowości Mąkowsko w powiecie bydgoskim. Za jej pośrednictwem możliwe są podróże w kierunku Bydgoszczy a także skomunikowanie północnej części gminy Tuchola z obszarem miasta. Ostatnią drogą wojewódzką przecinającą omawiany obszar jest DW241 łącząca Tucholę, Sępólno Krajeńskie, Nakło nad Notecią i Rogóźno w województwie wielkopolskim. Lokalnie jej główną funkcją jest odbiór ruchu generowanego w zachodniej części obszaru (gmina Kęsowo). Warto ponadto zwrócić uwagę na kwestię obsługi północno-wschodniej części obszaru (gminy Śliwice oraz Cekcyn). Nie przebiegają tamtędy drogi o znaczeniu wojewódzkim, co w konsekwencji przekłada się na większe

znaczenie dróg powiatowych i gminnych w kontekście konieczności przyjęcia ruchu lokalnego oraz tranzytowego. Pozostałe drogi lokalne odpowiadają za komunikowanie poszczególnych miejscowości (w tym również miejscowości gminnych) oraz zapewnienie im dostępu do sieci dróg wyższego rzędu. Warto wspomnieć również o jednej z dwóch funkcjonujących obecnie przepraw promowych w województwie kujawsko-pomorskim (obok przeprawy przez Wisłę na wysokości Nieszawy). Mowa tutaj o promie „Koronowo” obsługującym podróżnych przejeżdżających drogą powiatową nr 1030C w relacji Cekcyn – Sokole Kuźnica w okresie od kwietnia do października. Jest to połączenie skracające trasę przez Zalew Koronowski mające głównie znaczenie turystyczne. Poza infrastrukturą drogową przez OPPT przebiega szereg linii kolejowych. Najważniejszymi z nich są jednotorowe linie o numerach 201 (Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port) oraz 208 (Działdowo – Chojnice). Pod względem pasażerskiej infrastruktury dostępowej w transporcie kolejowym w granicach analizowanego obszaru wyróżnić należy stacje Tuchola (obsługa miasta powiatowego) oraz Wierzchucin (stacja węzłowa dla LK201 i LK208) a także przystanek Cekcyn (obsługa dużych wsi znajdujących się w centralnej części OPPT). Pozostałe odcinki sieci stanowią najczęściej szlaki o znaczeniu lokalnym.

Obecność dużych kompleksów leśnych i rozproszonego osadnictwa przyczynia się w dużym stopniu do wykluczenia komunikacyjnego mieszkańców dużej części OPPT Tucholi. Zwarte kompleksy obszarów peryferyjnych widoczne są zwłaszcza w północnej części obszaru³. Obszary peryferyjne cechują się brakiem lub znacznym ograniczeniem dostępu do transportu publicznego, co utrudnia lub uniemożliwia korzystanie przez mieszkańców z oferty usług publicznych (ogranicza dostęp do edukacji, pracy, opieki medycznej, kultury itd.) przyczyniając się do wykluczenia społecznego.

³ Wg diagnozy do Regionalnego Planu Transportowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2027

Mapa 5. Najważniejsze elementy sieci transportowej OPPT

Infrastruktura transportowa w OPPT
stan na VII 2022 r.

infrastruktura drogowa:	infrastruktura kolejowa:	inne oznaczenia:
— drogi wojewódzkie	— linie kolejowe	— wody powierzchniowe
— drogi powiatowe	— punkty obsługi pasażerskiej na liniach kolejowych wykorzystywanych w ruchu pasażerskim:	— lasy
— drogi gminne	— stacje kolejowe	— pozostałe obszary
	— przystanki osobowe	obszary antropogeniczne:
		— mieszkaniowe
		— przemysłowe

2.1.2. Drogi rowerowe

Drogi rowerowe coraz częściej stają się nieodzownym elementem krajobrazu zarówno miejskiego, jak i wiejskiego. Coraz częściej zauważa się także wzrost wykorzystania roweru jako środka transportu i turystyki. Coraz powszechniejsze wykorzystywanie roweru wymaga dalszego rozwoju bezpiecznej i funkcjonalnej infrastruktury komunikacyjnej dedykowanej temu środkowi transportu. Infrastruktury, która z jednej strony przyczyni się do ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, a z drugiej wywoła impuls do rozwoju i promowania aktywnych form mobilności. W związku z tym dostrzega się potrzebę realizacji kompleksowych działań na rzecz wsparcia rozwoju infrastruktury rowerowej, infrastruktury zintegrowanej z drogami rowerowym (m.in. wiat postojowych, parkingów, stojaków rowerowych, systemów zabezpieczających, oznaczeń poziomych, tablic informacyjnych, oświetlenia oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego BRD), a także działań informacyjno-promocyjnych podnoszących świadomość mieszkańców w zakresie odpowiedzialności społecznej za jakość środowiska naturalnego, a także efekty podejmowanych działań.

W zakresie rozwoju transportu rowerowego na terenie województwa identyfikuje się 3 największe potrzeby związane z infrastrukturą rowerową. Są to potrzeby związane z: likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarach miejskich, w tym także potrzeby związane z realizacją dróg rowerowych w relacji obszary wiejskie – miasto, w celu zwiększenia dostępu do usług publicznych oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych, które uzupełnią brakujące elementy infrastruktury rowerowej wpłynie przede wszystkim na poprawę ciągłości i zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych oraz poprzez odseparowanie ruchu rowerowego od samochodowego przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa wszystkich uczestników ruchu drogowego. Spójne, bezpieczne i atrakcyjne trasy rowerowe mogą sprawić, że więcej osób zdecyduje się na wybór roweru jako środka transportu, co przełoży się m.in. na poprawę jakości powietrza i ogólny stan zdrowia mieszkańców. Inwestycje na obszarach miejskich umożliwią szybszą jazdę na długich odcinkach miejskich, bezpieczny i wygodny wyjazd z miasta, a także umożliwią skuteczniejsze połączenie miasta z obszarami podmiejskimi. Budowa ścieżek prowadzących do atrakcji turystycznych sprzyjać będzie rozwojowi funkcji turystycznej na terenie obszaru, a także przyczynić się może do wzrostu lokalnego potencjału gospodarczego.

Na terenie OPPT Tucholi identyfikuje się potrzeby związane z likwidacją luk w istniejącej sieci infrastruktury pieszo-rowerowej, potrzeby infrastrukturalne na obszarach miasta, potrzeby służące połączeniu miasta z obszarami wiejskimi oraz potrzeby związane z rozwojem infrastruktury rowerowej poprawiającej dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych. Niedobory w zakresie dróg rowerowych związane są także z brakiem małej infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym m.in. brak jest wiat parkingowych. Budowa kluczowych odcinków dróg rowerowych wpłynie przede wszystkim na zwiększenie spójności sieci dróg rowerowych i poprawę bezpieczeństwa ruchu, a także przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, podwyższy komfort jazdy, poprawi warunki komunikacyjne, jak również poprawi płynność ruchu drogowego. Budowa dróg rowerowych umożliwi części mieszkańcom bezpieczne dotarcie do miejsc pracy, szkół, miejsc świadczenia usług publicznych itp. oraz rozwiąże częściowo problem „ostatniej mili”, czyli umożliwi dotarcie do przystanku komunikacji publicznej, przez co wpłynie także na zmniejszenie problemu wykluczenia transportowego na terenie OPPT Tucholi.

Demografia

Według danych GUS OPPT Tucholi na koniec roku 2020 zamieszkiwany był przez 48,3 tys. osób (2,3% ludności województwa). W okresie ubiegłej dekady (2010-2020) liczba jego mieszkańców nieznacznie wzrosła, o ok. 0,3% (w przeciwieństwie do sytuacji w całym województwie, gdzie nastąpił spadek liczby mieszkańców o 1,8%). Porównując sytuację w układzie miasto-wieś, wówczas w jedynym mieście OPPT

– Tucholi, miał miejsce spadek liczby ludności, natomiast na obszarach wiejskich nastąpił wzrost liczby mieszkańców. Większość z nich zamieszkiwała obszary wiejskie (72,0%), a ich udział w okresie 2010-2020 wzrósł o 1,1 pkt. proc. Gminy OPPT cechują się generalnie niedużym zróżnicowaniem pod względem liczby mieszkańców (poza gminą miejsko-wiejską Tucholą, która jako jedyna zdecydowanie przewyższa poziom 4,5 – 6,9 tys. osób). W roku 2020 najwięcej osób mieszkało we wspomnianej Tucholi (20,2 tys. – koncentrując 41,7% mieszkańców OPPT), natomiast najmniej w gminie wiejskiej Kęsowo (4,5 tys. – stanowiąc 9,2% mieszkańców tego obszaru).

Spośród 6 gmin w granicach OPPT 3 zanotowały wzrost liczby mieszkańców w okresie 2010-2020 (największy wystąpił w gminie Cekcyn – na poziomie 4,6%), a także 3 zanotowały spadek (największy miał miejsce w gminie Gostycyn – na poziomie 1,2%). Biorąc pod uwagę dalsze trendy rozwoju demograficznego OPPT Tucholi wynikające z prognozy demograficznej GUS na lata 2017-2030, należy spodziewać się względnego utrzymania liczby mieszkańców. W roku docelowym prognozy, populacja OPPT wynosić ma 48,3 tys. mieszkańców, co oznaczałoby spadek na poziomie 0,2% w stosunku do roku 2020⁴ (zmiana o kilkadziesiąt osób).

W strukturze wieku mieszkańców OPPT Tucholi obserwuje się zmiany przejawiające się spadkiem udziału mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (z 22,1% do 20,0% w okresie 2010-2020) oraz produkcyjnym (z 63,9% do 60,1%) przy intensywnym wzroście udziału grupy poprodukcyjnej (z 14,0% do 19,9%) – co oznacza, iż społeczeństwo obszaru się starzeje.

W wyniku znaczących zmian demograficznych spowodowanych postępującym zjawiskiem starzenia się społeczeństwa można zaobserwować coraz większe potrzeby w zakresie wsparcia seniorów. Wsparcie to wymaga szeroko zakrojonych działań mających na celu pomoc osobom starszym w codziennym życiu, w integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Rosnąca populacja osób starszych zmienia także popyt na usługi medyczne i opiekę społeczną. Niezbędny jest rozwój usług związanych z szeroko pojętą opieką senioralną, w tym wzmacnianie kadr pomocy i integracji społecznej (pielęgniarki środowiskowe, opiekunowie medyczni, opiekunowie osób starszych, opiekunowie w miejscu zamieszkania) oraz rozwój struktur instytucji ją prowadzących. Rosnąca skala potrzeb będzie wymagała także zmian instytucjonalnych. Potrzebne będą dzienne domy pobytu dla seniorów, centra usług środowiskowych, ale także wszelkie zdeinstytucjonalizowane formy opieki nad osobami starszymi. Ważne będzie także kształtowanie jak najbardziej przyjaznych dla seniorów i bezpiecznych przestrzeni publicznych. Istotnym aspektem będzie aktywizacja społeczna ludności starszej, mająca na celu aktywne zagospodarowanie wolnego czasu i sprzyjająca pozostawaniu w zdrowiu fizycznym i psychicznym (w tym poprzez kluby seniora, warsztaty terapii zajęciowej czy specjalistyczne projekty adresowane do osób starszych). Istnieje także potrzeba upowszechniania systemu opieki zdalnej, związanej z kontrolą stanu zdrowia i umożliwiającej szybkie wezwanie pomocy. Obecnie do najpopularniejszych form opieki zdalnej zalicza się tzw. bransoletki życia, czyli noszone na nadgarstku mobilne urządzenia do przywoływania pomocy wyposażone m.in. w przycisk SOS oraz czujnik upadku. Realizatorem zadań z zakresu polityki społecznej na poziomie województwa jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu (ROPS). Na poziomie gminnym za zadania ukierunkowane na ludność wymagającą wsparcia odpowiedzialne są Ośrodki Pomocy Społecznej.

Liczba mieszkańców OPPT w wieku poprodukcyjnym według stanu na rok 2020 wynosiła 9,6 tys. Populacja tej grupy dynamicznie wzrasta, co potwierdza zmiana o 42,1% w okresie 2010-2020 (przyrost o 2,8 tys. osób). Według przytoczonej powyżej prognozy demograficznej, proces starzenia się ludności OPPT Tucholi będzie się pogłębiał – czego skutkiem będzie m.in. wzrost liczby mieszkańców w grupie poprodukcyjnej do 11,6 tys. w roku 2030 (stanowiącej wtenczas 24,0% ogółu ludności). Zmiany zajdą także w grupie mieszkańców w wieku 80+, których populacja w okresie 2020-2030 zwiększy się o 26,2% i docelowo wynosić ma 2,2 tys. osób.

⁴ W porównaniu ze stanem liczby ludności na rok 2020 przewidzianym w prognozie.

Wśród niekorzystnych zmian demograficznych należy wyróżnić kurczącą się populację mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2020 ich liczba wynosiła 9,7 tys., zmniejszając się w okresie 2010-2020 o 9,1% (spadek o ok. 1,0 tys.). Według prognozy demograficznej, w obecnej dekadzie należy się spodziewać dalszego spadku liczby mieszkańców w tej grupie – do poziomu 9,0 tys. osób w roku 2030 (stanowiącej wtenczas 18,6%). Szczególnie niekorzystne są spadki notowane w najmłodszych grupach wiekowych. Liczebność grupy dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lata) zmniejszyła się w okresie 2010-2020 o 17,4% (ok. 320 osób), natomiast grupy dzieci w wieku przedszkolnym o 5,4% (115 osób).

Na OPPT Tucholi obserwuje się pogarszanie się wskaźnika przyrostu naturalnego, spowodowane wyhamowaniem współczynnika urodzeń (co oznacza wolniejszą reprodukcję) oraz rosnącymi wartościami współczynnika zgonów (co oznacza większą umieralność mieszkańców) – niemniej jednak dynamika wzrostu zgonów jest wolniejsza, aniżeli dynamika spadku współczynnika urodzeń.

Saldo migracji w okresie 2010-2020 przyjmowało wartości ujemne, co oznacza, że więcej osób wymeldowało się, aniżeli zameldowało na jego terenie na pobyt stały⁵. W bilansie migracyjnym za okres 2016-2020 OPPT stracił z tego powodu łącznie ok. 600 mieszkańców, natomiast w ciągu całej dekady (nie wliczając roku 2015) ok. 1,0 tys. Tempo utraty mieszkańców w wyniku migracji wzrosło, o czym świadczy spadek wartości średniorocznego salda migracji z poziomu -72 osób w okresie 2010-2014 do -121 osób w okresie 2016-2020.

Tabela 1. Liczba ludności i struktura ekonomicznych grup wieku w 2010 r. i 2020 r.

Jednostka		Liczba mieszkańców (osoby)		Udział mieszkańców według poszczególnych grup wiekowych (%)					
				przedprodukcyjny		produkcyjny		poprodukcyjny	
		2010	2020	2010	2020	2010	2020	2010	2020
OPPT Tucholi		48 158	48 322	22,1	20,0	63,9	60,1	14,0	19,9
Gminy	Cekcyn	6 596	6 901	22,1	21,5	64,4	60,5	13,5	18,1
	Gostycyn	5 264	5 199	22,5	20,1	64,2	61,1	13,3	18,8
	Kęsowo	4 488	4 468	22,9	20,1	64,4	61,1	12,7	18,7
	Lubiewo	5 842	6 008	24,1	21,0	61,5	60,1	14,3	18,9
	Śliwice	5 593	5 595	24,7	19,7	62,4	62,3	12,9	18,0
	Tuchola	20 375	20 151	20,5	19,3	64,5	58,8	14,9	21,9
Województwo kujawsko-pomorskie		2 098 711	2 061 942	19,4	18,0	64,7	59,9	16,0	22,1

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Przedsiębiorczość

Na terenie OPPT Tucholi w 2020 r. funkcjonowało 3 939 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON (stanowiło to 1,9% wszystkich podmiotów działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego). W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dawało to wartość 81,5 podmiotów, co stanowiło 80,1% wartości wskaźnika dla całego regionu i 66,9% wartości dla kraju. Wskaźnik ten w latach 2010-2020 cechował się przeciętnym wzrostem wartości na tle całego województwa.

⁵ Analizowano migracje na pobyt stały w ujęciu gminnym zarówno w ruchu wewnętrznym jak i zagranicznym – co oznacza, że liczone są także migracje pomiędzy jednostkami w obrębie analizowanego obszaru. Jednocześnie z uwagi na brak danych w Banku Danych Lokalnych GUS o migracjach długookresowych za rok 2015, w niniejszej analizie pominięto tenże rok.

W 2020 r. żadna z gmin wchodzących w skład OPPT nie wykazała wartości udziału liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. mieszkańców wyższej niż średnio w województwie i w kraju. Najwyższa notowana na tym obszarze wartość występowała w gminie Tuchola – 94,4 podmioty na 1 tys. osób. Natomiast w gminie o najniższej wartości wskaźnika – Kęsowie – jego wartość była przeszło 2-krotnie niższa niż średnio w Polsce i była 5. najniższą wartością w całym województwie (wynosiła 58,4). W pozostałych gminach wartość wskaźnika zawierała się w przedziale od 79,8 w gminie Gostycyn do 69,6 w gminie Lubiewo.

Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie analizowanego OPPT w 2020 r. wynosiła 3 105. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym osiągnęła wartość 10,7, co stanowiło 85,4% wartości dla województwa i 73,2% wartości dla kraju. Wskaźnik ten w latach 2012-2020 cechował się stosunkowo dużym wzrostem wartości na tle regionu.

Na poziomie poszczególnych gmin w przypadku wskaźnika dotyczącego liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, podobnie jak dla ogólnego wskaźnika przedsiębiorczości, występowała bardzo duża rozpiętość pomiędzy gminą o najwyższej i najniższej wartości wskaźnika - gminą Tuchola z wartością 12,3 (nieznacznie niższej od średniej dla województwa) i gminą Kęsowo z wartością 7,0 (4. najniższa wartość w regionie). W pozostałych gminach wskaźnik przyjmował bardziej zbliżone wartości, z zakresu od 9,4 w gminie Lubiewo do 10,5 w gminie Gostycyn.

Tabela 2. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie OPPT Tucholi 2020 r.

Jednostka		Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
		Liczba	Na 1 tys. ludności	Liczba	Na 100 osób w wieku produkcyjnym
OPPT Tucholi		3 939	81,5	3 105	10,7
Gminy	Cekcyn	502	72,7	422	10,1
	Gostycyn	415	79,8	335	10,5
	Kęsowo	261	58,4	190	7,0
	Lubiewo	418	69,6	339	9,4
	Śliwice	440	78,6	361	10,4
	Tuchola	1 903	94,4	1 458	12,3
Województwo kujawsko-pomorskie		209 750	101,7	154 623	12,5

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Dla wspierania rozwoju przedsiębiorczości - przyciągania nowych inwestorów, a także tworzenia możliwości rozwoju dla obecnie funkcjonujących podmiotów, które mogłyby rozwijać swoją działalność - istotnym jest tworzenie na danym obszarze terenów inwestycyjnych dedykowanych działalności gospodarczej oraz funkcjonowanie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość, świadczącej usługi dla biznesu. Na analizowanym obszarze brakuje typowych instytucji otoczenia biznesu, np. inkubatorów przedsiębiorczości. Jednym takim miejscem jest inkubator przedsiębiorczości pn. „Lokalne Centrum Rozwoju” znajdujący się w Tucholi. Wsparcia lokalnym przedsiębiorcom udzielać może Partnerstwo "Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie". OPPT Tucholi, podobnie jak całe województwo, kujawsko-

pomorskie znajduje się w obszarze działania Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obecnie występujące na tym obszarze tereny inwestycyjne (znajdujące się głównie w gminach Tuchola i Gostycyn) stanowią nieduży zasób i tym samym cały czas identyfikuje się brak wystarczającej powierzchni przygotowanych i uzbrojonych obszarów inwestycyjnych, które w połączeniu z infrastrukturą biznesową mogą stanowić istotny bodziec dla rozwoju potencjałów endogenicznych analizowanego OPPT.

Rozwojowi przedsiębiorczości sprzyjają także działania ukierunkowane na poprawę jakości kształcenia zawodowego oraz rozwój kompetencji kluczowych u uczniów, wzmacniający ich przyszłą aktywność zawodową.

Bezrobocie rejestrowane

W 2021 r. na terenie OPPT Tucholi były 1 792 zarejestrowane osoby bezrobotne. Stopa bezrobocia rejestrowanego na analizowanym obszarze utrzymuje się powyżej średniej dla całego województwa - w 2021 r. wynosiła 9,9%, natomiast dla województwa 7,7%.

W strukturze grupy zarejestrowanych osób bezrobotnych na analizowanym OPPT występuje szereg grup wymagających szczególnego wsparcia na rynku pracy⁶. Udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2021 r. dla OPPT wynosił 7,7% przy wartości dla województwa 6,4%. W grupie osób bezrobotnych 400 osób stanowiły kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, co obejmowało 22,3% wszystkich bezrobotnych oraz 39,6% bezrobotnych kobiet. Natomiast wskaźnik udziału kobiet, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym przyjmował wartość powyżej średniej dla regionu – 3,0%, wobec 2,3% dla województwa. Udział osób długotrwale bezrobotnych⁷ w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla analizowanego OPPT wynosił 3,1% (dla województwa 2,6%), a udział tej grupy bezrobotnych w całkowitej liczbie osób bezrobotnych stanowił niecałe 50% (49,3%, 835 osób). Wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiecie przeważały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym I stopnia (ich udział w całkowitej liczbie osób bezrobotnych w 2021 r. wynosił 33,3%), a także gimnazjalnym i niższym (32,3%). Ponad 1/3 (34,8%) w grupie osób bezrobotnych stanowiły osoby bez kwalifikacji zawodowych (623 osoby). Do grupy osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą także osoby bezrobotne do 25. roku życia – w 2021 r. ta grupa bezrobotnych na OPPT w strukturze osób bezrobotnych stanowiła stosunkowo duży udział - obejmowała 14,7% wszystkich osób bezrobotnych (264 osób) i wysoki udział w grupie mieszkańców tego obszaru w wieku 18-24 lata – 6,6%, wobec 4,7% dla regionu. Drugą istotną grupę wiekową stanowią osoby bezrobotne powyżej 50. roku życia, które na OPPT w 2021 r. obejmowały 22,7% wszystkich zarejestrowanych osób bezrobotnych (406 osób), a ich udział w liczbie wszystkich mieszkańców OPPT w tej grupie wiekowej⁸ 5,4% (dla województwa 4,9%).

W 2021 r. we wszystkich gminach wchodzących w skład analizowanego OPPT udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2021 r. był wyższy niż przeciętnie w województwie (5,1%). Zakres wartości w poszczególnych gminach był stosunkowo niewielki - od 5,2% w gminie Lubiewo do 7,1% w gminie Kęsowo, przy czym najwyższa przyjmowana na OPPT wartość (dla gminy Kęsowo) wynosiła nieznacznie ponad 50% najwyższej przyjmowanej wartości w wojewodzie.

⁶ Opracowano na podstawie danych pochodzących z publikacji „Informacja o bezrobociu w miastach i gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku” (WUP Toruń) oraz BDL GUS.

⁷ Powyżej 12 miesięcy.

⁸ Kobiety w wieku 50-59 lat i mężczyźni w wieku 50-64 lata.

Tabela 3. Bezrobocie rejestrowane na terenie OPPT Tucholi w 2010 r. i 2021 r.

Jednostka		Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych (osoby)				Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym (%)					
		mężczyźni		kobiety		ogółem		mężczyźni		kobiety	
		2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021	2010	2021
OPPT Tucholi		1 549	781	1 956	1 011	11,4	6,3	9,4	5,0	13,7	7,7
Gminy	Cekcyn	227	94	319	136	12,9	5,6	9,9	4,2	16,3	7,1
	Gostycyn	168	92	217	117	11,4	6,7	9,2	5,4	13,9	8,3
	Kęsowo	154	96	190	95	11,9	7,1	9,8	6,3	14,4	8,0
	Lubiewo	155	68	181	117	9,3	5,2	7,8	3,5	11,2	7,3
	Śliwice	214	84	247	120	13,2	5,9	11,1	4,4	15,8	7,7
	Tuchola	631	347	802	426	10,9	6,6	9,2	5,6	12,8	7,8
Województwo kujawsko-pomorskie		61 861	25 273	75 696	36 588	10,3	5,1	9,0	3,9	11,7	6,4

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny

W 2020 r. w OPPT Tucholi ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3 703 mieszkańców, zatem ponad dwukrotnie mniej niż w 2010 r. Spadek korzystających z pomocy społecznej w OPPT był większy niż przeciętnie w regionie: 58,5% wobec 49,1%. Mimo, to zasięg korzystania z pomocy społecznej nadal kształtował się tu na wyższym poziomie niż przeciętnie w województwie. W 2020 r. udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 7,7% (dla województwa 6,0%). Najwyższym odsetkiem korzystających z pomocy społecznej charakteryzuje się gmina Kęsowo (22,1%). W pozostałych gminach wartości wskaźnika kształtowały się w przedziale 5,2-8,0%.

Do najczęstszych przyczyn przyznania świadczeń z pomocy społecznej w analizowanym OPPT, należą ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. W 2020 r. z powodu ubóstwa pomocą społeczną objęte były 582 rodziny, zaś ze względu na niepełnosprawność – 491 rodzin, przy czym wartości te są znacznie niższe niż w latach poprzednich.

W 2020 r. zasiłek rodzinny na terenie OPPT Tucholi otrzymywały 1 615 rodzin, a objętych nim było 3 193 dzieci w wieku do 17 lat. Od 2010 r. zauważalny jest znaczny spadek zarówno liczby rodzin korzystających ze świadczenia, jak i liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek, ciągle jednak udział dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku jest wyższy niż przeciętnie w województwie (33,0% wobec 26,7%). W obrębie wskazanego OPPT gminą o najwyższym odsetku omawianego wskaźnika były Śliwice (46,5%), najniższą wartość wskaźnika zanotowano w gminie Tuchola (28,5%).

Tabela 4. Pomoc społeczna i świadczenia na rzecz rodziny w OPPT Tucholi.

Jednostka		Udział korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)		Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	
		2010	2020	2010	2020
OPPT Tucholi		18,5	7,7	54,9	33,0
Gminy	Cekcyn	14,7	6,7	60,5	33,7
	Gostycyn	15,9	6,7	54,3	30,0
	Kęsowo	36,2	22,1	56,0	31,7
	Lubiewo	17,7	6,8	59,6	37,6

	Śliwice	21,6	8,0	66,2	46,5
	Tuchola	15,9	5,2	47,6	28,5
	Województwo kujawsko-pomorskie	11,6	6,0	41,9	26,7

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych GUS

Niekorzystne warunki bytowe i uzależnienie od pomocy społecznej, będące następstwem, niezaradności, niskiej aktywności społecznej, braku kwalifikacji zawodowej, niechęci do pracy czy nałogów są barierami rozwoju trudnymi do przełamania i o tyle niekorzystnymi, że nie dotyczą pojedynczych osób a całych rodzin, czy wręcz społeczności obszaru. Niekorzystne postawy życiowe są dziedziczone, co w konsekwencji powoduje ich powielanie przez kolejne pokolenia. Dlatego niezmiernie istotne jest wspieranie aktywizacji mieszkańców OPPT, a zwłaszcza dzieci i młodzieży, poprzez przekazywanie pozytywnych wzorców, uczenie przedsiębiorczości i samodzielności, rozwijanie aspiracji, zachęcanie do zdobywania wykształcenia i dobrych kwalifikacji zawodowych, które w dorosłym życiu umożliwią dzieciom i młodzieży życie poza systemem pomocy społecznej.

Opieka zdrowotna

Bardzo istotne dla rozwoju społecznego jest utrzymywanie dobrego stanu zdrowia ludności. Jest to szczególnie ważne mając na uwadze zachodzący i stale pogłębiający się proces starzenia się społeczeństwa (wzrostu liczby ludności starszej oraz wydłużania się życia), kiedy wraz z wiekiem stan zdrowia pogarsza się, a także w ostatnich latach pogarszający się stan zdrowia psychicznego społeczeństwa. W związku z tym kluczowe jest utrzymywanie wysokiej dostępności oraz poziomu udzielanych świadczeń w ramach opieki zdrowotnej, zwłaszcza świadczonej w warunkach ambulatoryjnych.

Na terenie OPPT Tucholi podstawowa opieka zdrowotna (POZ) w 2021 r. dostępna była we wszystkich gminach. Placówki POZ znajdowały się w 9 miejscowościach (w mieście, w siedzibach gmin wiejskich i 3 innych miejscowościach wiejskich). W każdej z tych miejscowości działał co najmniej jeden gabinet/poradnia lekarska, w większości z nich dostępny był także co najmniej jeden gabinet/poradnia pielęgniarki POZ.⁹

W 2019 r. na terenie OPPT działały 2 podmioty prowadzące oddziały szpitalne lub inne komórki opieki szpitalnej. Były to Szpital Tucholski Sp. z o. o. zaliczany do tzw. sieci szpitali, czyli systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej (I stopnia) oraz CARDINOX Sp. z o. o. w Tucholi.¹⁰, które realizują także działania z zakresu AOS, zapewniając tym samym dostęp do specjalistycznej opieki lekarskiej wszystkim mieszkańcom obszaru.

Na obszarze OPPT funkcjonowało 21 poradni specjalistycznych działających w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej¹¹. Obejmowały one 19 rodzajów specjalności z czego najliczniej reprezentowane były poradnie położniczo-ginekologiczne (2 placówek) i neurologiczne (2), natomiast pozostałe reprezentowane były przez pojedyncze placówki - należały do nich: poradnia reumatologiczna, okulistyczna, otorynolaryngologiczna, alergologiczna, diabetologiczna, logopedyczna, endokrynologiczna, chirurgii ogólnej, dermatologiczna, kardiologiczna, chirurgii urazowo-ortopedycznej, urologiczna, pracownia endoskopii, pracownia tomografii komputerowej, gruźlicy i chorób płuc, a także poradnia nefrologiczna oraz medycyny sportowej (dwa ostatnie wymienione rodzaje AOS cechowały się mniejszą dostępnością w regionie – działały tylko w kilku powiatach).

⁹ Stan na 30.07.2021 r. wg <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/POZ>

¹⁰ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3404>

¹¹ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3409> (dostęp 26.07.2021 r.)

Z opieki długoterminowej¹² na analizowanym OPPT w 2019 r. korzystało 105 pacjentów w opiece domowej świadczonej przez pielęgniarkę opieki długoterminowej w domu osoby potrzebującej (oferowało ją 3 świadczeniodawców) oraz 24 pacjentów w opiece stacjonarnej w zakładzie opiekuńczo-leczniczych/pielęgnacyjno-opiekuńczym (w Tucholi). Na OPPT świadczenia z zakresu opieki paliatywnej i hospicyjnej¹³ dostępne były wyłącznie w formie hospicjum domowego, z którego w 2019 r. korzystało 120 pacjentów (1 świadczeniodawca). W zakresie rehabilitacji medycznej¹⁴ na obszarze OPPT można było skorzystać tylko w formie ambulatoryjnej udzielanej przez 7 świadczeniodawców w zakresie rehabilitacji ogólnej. W ramach opieki psychiatrycznej, zdrowia psychicznego i terapii uzależnień¹⁵ na OPPT działała poradnia zdrowia psychicznego, ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz poradnia leczenia uzależnień.

Opieka żłobkowa

Według danych GUS opieką żłobkową (w formie żłobków, oddziałów żłobkowych i klubów dziecięcych) na terenie OPPT w 2020 r.¹⁶ objętych było 176 dzieci w wieku do 3 lat. Udział dzieci objętych opieką w liczbie dzieci w wieku do 3 lat wynosił 11,5% i nieznacznie przekraczał wartość średniej dla województwa, która wynosiła 11,0%. Stosunkowo duży udział dzieci objętych opieką żłobkową na OPPT był na obszarach wiejskich – wynosił on 9,2%. Na analizowanym obszarze obserwuje się stały wzrost zarówno liczby jak i udziału dzieci objętych opieką żłobkową.

Zgodnie z danymi Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹⁷, w kwietniu 2022 roku opiekę nad dziećmi do lat 3 świadczyło łącznie 8 placówek (7 żłobków, w tym 2 publiczne oraz 1 publiczny klub dziecięcy). Opieka dostępna była w 1 mieście (Tuchola - 3 żłobki) i w 5 miejscowościach wiejskich (Cekcyn, Gostycyn, Lubiewo, Śliwce - każda miejscowość po 1 żłobku, Kęsowo - 1 klub dziecięcy). Tym samym w każdej gminie OPPT opieka instytucjonalna na dzieci do lat 3 była sprawowana. Funkcjonujące placówki generalnie cechowały się stosunkowo niedużą liczbą dostępnych miejsc (w zakresie od 15 do 36). Wyjątek stanowił tu żłobek w mieście Tuchola mający możliwość zapewnienia opieki 63 dzieciom. Wszystkie funkcjonujące na terenie OPPT placówki charakteryzowały się wysokim obłożeniem (w zakresie od 80,0 do 100,0%). Najniższe wartości charakterystyczne były dla placówek położonych w Tucholi. Pośrednio mogło to wynikać z konieczności ponoszenia przez rodziców znacznie wyższych kosztów pobytu dziecka w tychże placówkach.

Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)

Wychowanie przedszkolne stanowi przygotowanie do dalszych etapów edukacji, umożliwiając dziecku zdobycie niezbędnych kompetencji. Wpływa m.in. na kształtowanie odpowiednich postaw i nawyków, umiejętności funkcjonowania w grupie, wzmacnianie poczucia wartości czy pobudzenie aktywności i ciekawości świata. Odgrywa tym samym bardzo istotną rolę w procesie poznawczego, emocjonalnego i społecznego rozwoju dziecka. W związku z tym konieczne jest zapewnienie wysokiego poziomu oferty placówek wychowania przedszkolnego i warunków wychowawczo-opiekuńczych w odpowiednio przygotowanej bazie lokalowej.

¹² <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3361>

¹³ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3368> (dostęp 06.08.2021 r.)

¹⁴ <https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3365> (dostęp 24.08.2021 r.)

¹⁵ <https://gsl.nfz.gov.pl/GSL/GSL/PrzychodnieSpecjalistyczne> (dostęp 4.10.2021 r.)

¹⁶ Stan na 31 XII

¹⁷ Rejestr żłobków i klubów dziecięcych <https://dane.gov.pl>, dostęp z dnia 13.04.2022 r.

W 2020 r. wychowaniem przedszkolnym na obszarze OPPT Tucholi objętych było 1 162 dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Udział dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w 2020 r. wynosił 77,9% i kształtował się na poziomie niższym niż przeciętnie w regionie (80,1%).

Na poziomie poszczególnych gmin wchodzących w skład OPPT zakres wartości udziału dzieci w wieku od 3 do 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym był stosunkowo nieduży, a w żadnej z gmin wartość nie była niższa niż 60%. W dwóch gminach wskaźnik osiągał wartość powyżej średniej wojewódzkiej – w gminie Tuchola (84,2%) i Kęsowo (83,5%). W pozostałych gminach osiągał wartości od 63,7% w gminie Śliwice do 77,0% w gminie Lubiewo.

W dokumencie *Polityka Terytorialna Województwa Kujawsko-Pomorskiego* określono, że inwestycje w zakresie infrastruktury przedszkolnej będą realizowane wyłącznie na obszarach gmin o udziale dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3-5 lat poniżej 85% średniej dla województwa. Zgodnie z Aneks 4. do dokumentu *Wychowanie przedszkolne w województwie kujawsko-pomorskim w roku 2020 z uwzględnieniem wykorzystania środków UE*, opracowanym przez Departament Funduszy Europejskich UMWK-P w 2020 r. warunek ten spełniała 1 gmina z obszaru OPPT – Śliwice. W poniższej tabeli, zawierającej wartości wskaźnika dla poszczególnych gmin, kolorem czerwonym zaznaczono wartości, które spełniają to kryterium.

Tabela 5. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie OPPT Tucholi w 2020 r. (kolorem czerwonym zaznaczono wartości wskaźnika kształtujące się poniżej 85% średniej wojewódzkiej)

Jednostka		Liczba dzieci w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w liczbie dzieci w wieku 3 – 5 lat (%)
OPPT Tucholi		1 491	1 162	77,9
Gminy	Cekcyn	234	170	72,6
	Gostycyn	154	113	73,4
	Kęsowo	133	111	83,5
	Lubiewo	196	151	77,0
	Śliwice	171	109	63,7
	Tuchola	603	508	84,2
Województwo kujawsko-pomorskie		59 900	47 994	80,1

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie BDL GUS

Wg danych pochodzących z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych SIO¹⁸ w marcu 2022 r. na terenie analizowanego OPPT działało 31 placówek wychowania przedszkolnego – 7 przedszkoli, 6 punktów przedszkolnych i 18 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Większość z tych placówek to instytucje publiczne (25). Największa liczba placówek znajdowała się w gminie Tuchola (11). W pozostałych gminach działało po 3 (gminy Śliwice, Lubiewo, Gostycyn i Cekcyn) lub 8 placówek (gmina Kęsowo). Placówki zlokalizowane były w 21 miejscowościach. 17 placówek znajdowało się na obszarach wiejskich poza miejscowościami będącymi siedzibami gmin (w 15 miejscowościach).

Na obszarze OPPT występują stałe potrzeby podnoszenia standardu usług świadczonych przez istniejące miejsca wychowania przedszkolnego m.in. poprzez zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, rozwój edukacji kulturalnej, prozdrowotnej, ekologicznej i regionalnej, podnoszenie kompetencji wśród kadry pedagogicznej czy organizację szkoleń dla rodziców. Istotną kwestią jest

¹⁸ dostęp z dnia 23.03.2022 r.

również przystosowanie usług z zakresu wychowania przedszkolnego do dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi, w tym dzieci z niepełnosprawnościami.

Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunek dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)

W zakresie kształcenia ogólnego wyzwaniem pozostaje dążenie do osiągnięcia wysokiej jakości nauczania, mierzonej wynikami egzaminów zewnętrznych. Braki utrudniające realizację wyzwania dostrzega się zarówno w sferze rozwoju kompetencji miękkich u uczniów, jak i w sferze niedostatecznego przygotowania kadr systemu oświaty.

W dzisiejszym świecie w procesie kształcenia coraz większego znaczenia nabiera umiejętność wykorzystania nowoczesnych technologii, w tym cyfrowych, a więc poprawa kompetencji cyfrowych uczniów i kadr systemu oświaty oraz odpowiednie wyposażenie sprzętowe szkół i uczniów (zwłaszcza z grup defaworyzowanych), gdyż nadal dostrzegane są braki w tym zakresie. Niewystarczające umiejętności uczniów i nauczycieli stanowią duży problem w przypadku konieczności rezygnacji z tradycyjnych metod nauczania na rzecz prowadzenia zajęć w sposób zdalny lub w systemie hybrydowym. Ważnym aspektem w procesie edukacji jest także podnoszenie kompetencji językowych uczniów, gdyż ciągle dostrzegalne są deficyty znajomości języka angielskiego wśród młodzieży, zwłaszcza wśród osób uczęszczających do szkół na terenach wiejskich, co wpływa negatywnie na późniejsze możliwości podjęcia satysfakcjonującej pracy i ogranicza samorozwój. Istotną kwestię w sytuacji coraz częściej pojawiającego się niedoboru kadr w systemie oświaty stanowi podnoszenie i uzupełnianie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli. Wsparcie kadry obejmować powinno również zwiększenie umiejętności zapewnienia uczniom wsparcia pedagogiczno-psychologicznego, przygotowanie do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz do pracy z uczniem zdolnym.

Ważne jest, aby realizowane działania zmierzające do poprawy sytuacji prowadzone były przy jednoczesnym zapewnieniu równego dostępu (także infrastrukturalnego) do nowoczesnej edukacji wszystkim uczniom, gdyż w procesie edukacyjnym szczególnego wsparcia wymagają uczniowie ze środowisk defaworyzowanych oraz uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Bardzo istotne jest dalsze wprowadzanie edukacji włączającej zwłaszcza w przypadku dzieci z niepełnosprawnościami. Szkoła powinna pełnić kluczową rolę w zapobieganiu alienacji rówieśniczej poprzez dostosowanie infrastruktury i działania włączające, umożliwiając wspólną realizację zainteresowań, poszerzanie wiedzy, a zwłaszcza uczestnictwo w zajęciach sportowych i pozalekcyjnych wszystkich uczniów. Wpływa to na budowanie właściwych relacji i kompetencji społecznych, przyczyniając się do integracji uczniów. Dlatego wyzwaniem dla szkół ciągle jeszcze pozostaje zapewnienie atrakcyjnej infrastruktury sportowej i edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W 2022 roku przyjęta została „*Diagnoza potrzeb przyszkolnej bazy sportowej w województwie kujawsko pomorskim*”, stanowiąca Załącznik do Stanowiska Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2022 r. W dokumencie tym zawarto informacje o najważniejszych niedoborach występujących w gminach i powiatach regionu w zakresie przyszkolnej infrastruktury sportowej. Wynikiem analizy jest wskazanie tzw. „białych plam”, a więc gmin i powiatów cechujących się najgorszą w regionie sytuacją w zakresie dostępu do nowoczesnej przyszkolnej infrastruktury sportowej (co prowadzi do wykluczenia społecznego) oraz zidentyfikowanie zadań inwestycyjnych rekomendowanych do dofinansowania o charakterze priorytetowym, ukierunkowanych na zniwelowanie „białych plam”. Na terenie OPPT Tucholi zidentyfikowanie istnienia „białych plam” w wyniku braku dostępu do pełnowymiarowej krytej pływalni/basenu w powiecie, lecz nie uwzględniono tego przedsięwzięcia na liście rekomendowanych inwestycji o charakterze priorytetowym z uwagi na to, iż powiat nie planuje realizacji tego zadania.

Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej

Jak wskazują dane pozyskane z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych¹⁹ na terenie OPPT Tucholi funkcjonują 23 szkoły podstawowe (w tym 1 szkoła specjalna). Większość z nich to szkoły publiczne (22 placówki). Według danych GUS w 2020 r. łącznie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży działających na terenie OPPT uczyło się 4 203 uczniów (w tym 50 uczniów w szkołach specjalnych).

Podstawową statystyczną miarą oceny zróżnicowania jakości kształcenia jednostek samorządu terytorialnego jest analiza wyników egzaminów kończących szkołę podstawową (egzamin ósmoklasisty). Egzamin ten przeprowadzany jest w formie pisemnej i obejmuje trzy przedmioty: język polski, matematykę oraz język obcy nowożytny (zdecydowana większość uczniów zdaje egzamin z języka angielskiego, dlatego też analizę przeprowadzono na podstawie wyników osiąganych na egzaminie z tego języka obcego). Wyniki egzaminów ósmoklasisty stanowią podsumowanie zdobytej wiedzy i umiejętności w procesie kształcenia na etapie szkoły podstawowej i pośrednio wskazują na poziom nauczania w szkołach. Ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono jako wartości względne, odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto, w analizie wykorzystano wartości uśrednione dla 3 lat (2019-2021) w celu wyeliminowania jednorazowego, przypadkowego wystąpienia wartości bardzo niskiej (będącej konsekwencją np. zdawania egzaminu przez słabszy rocznik uczniów).

Na OPPT Tucholi w okresie 2019-2021 egzamin kończący szkołę podstawową zdawało średniorocznie około 450 uczniów, a uzyskane wyniki w zakresie wszystkich przedmiotów zdawanych na egzaminie określić można jako słabe na tle średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Z języka polskiego uzyskano w latach 2019-2021 przeciętny wynik egzaminu stanowiący jedynie 93,9% średniej wartości wojewódzkiej, z matematyki 91,7%, a z języka angielskiego egzamin napisano na poziomie o prawie 20% słabszym, niż przeciętnie w regionie.

Analizując zróżnicowania wewnętrzne OPPT Tucholi zauważyć można, że najkorzystniejszymi wynikami egzaminów na tle pozostałych gmin obszaru wyróżniała się przede wszystkim gmina Gostycyn, w której wyniki egzaminów z dwóch przedmiotów (języka polskiego i matematyki) przewyższały średnią wartość wojewódzką, w związku z czym gmina zajęła stosunkowo wysokie lokaty wśród 144 gmin województwa (odpowiednio 23. i 22.). Z pozostałych gmin pozytywnie wyróżnia się gmina Cekcyn pod względem wyniku egzaminu z matematyki, zajmując 45. lokatę w województwie. W gminach obszaru zauważalne są słabe wyniki egzaminu z języka angielskiego – najlepsza gmina, Gostycyn, zajęła dopiero 67. lokatę. Do najsłabszych, pod względem jakości kształcenia, należą gminy Lubiewo, Śliwice i Kęsowo, które pod względem wyników egzaminów aż z 2 – 3 przedmiotów usytuowały się na najniższych pozycjach wśród gmin województwa.

¹⁹ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

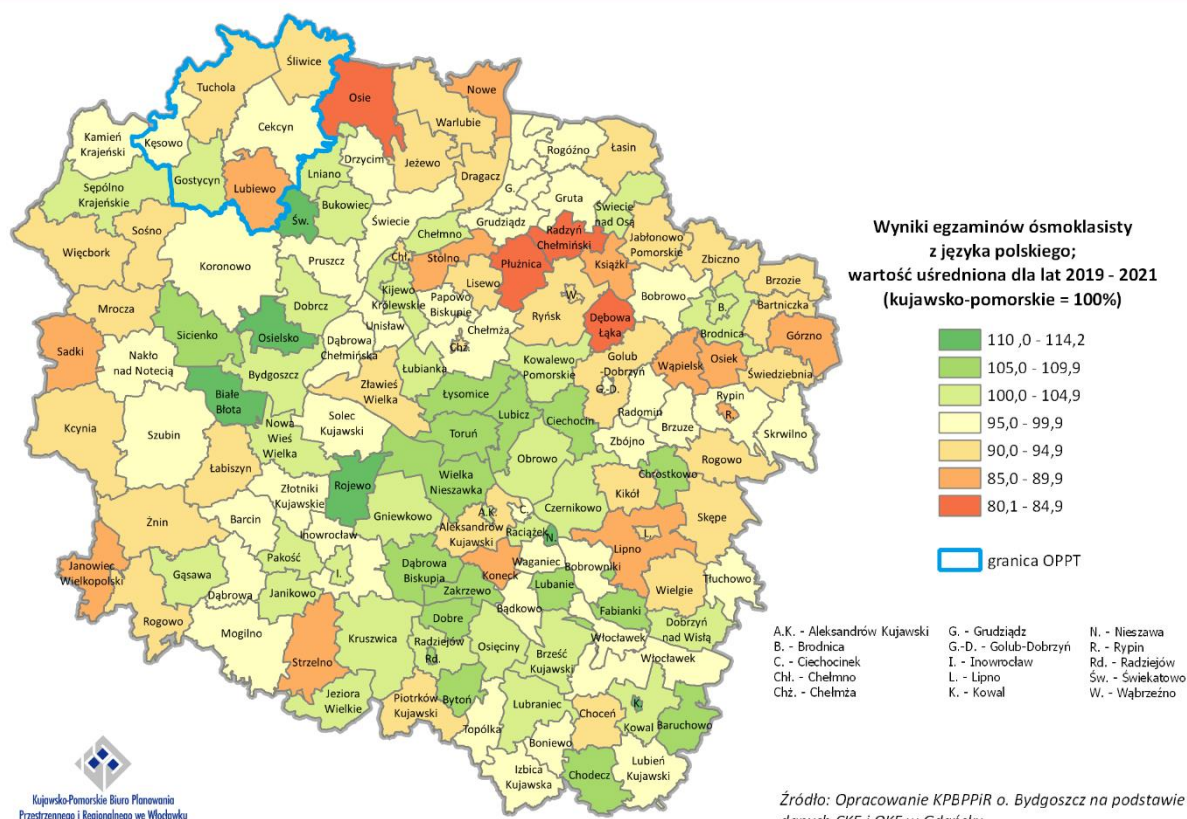
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w latach 2019-2021 na OPPT Tucholi w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)

Jednostka		Język polski				Matematyka				Język angielski			
		2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*
OPPT Tucholi		94,3	93,2	94,3	93,9	91,1	91,8	92,3	91,7	82,5	80,8	82,6	82,0
Gminy	Cekcyn	97,4	96,5	99,0	97,6	102,7	87,0	106,6	98,8	89,9	80,3	83,0	84,4
	Gostycyn	109,9	106,0	98,7	104,9	105,6	109,6	99,2	104,8	84,3	94,6	83,5	87,5
	Kęsowo	97,6	96,7	97,4	97,2	67,3	98,8	67,5	77,9	76,4	85,2	80,3	80,6
	Lubiewo	81,2	95,7	86,8	87,9	81,1	89,5	87,4	86,0	69,0	82,9	82,4	78,1
	Śliwice	102,9	87,4	93,2	94,5	100,1	71,8	88,1	86,7	75,9	58,9	73,9	69,6
	Tuchola	91,3	89,1	94,0	91,5	89,8	94,3	91,5	91,9	88,9	83,1	85,5	85,8
Województwo kujawsko-pomorskie		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

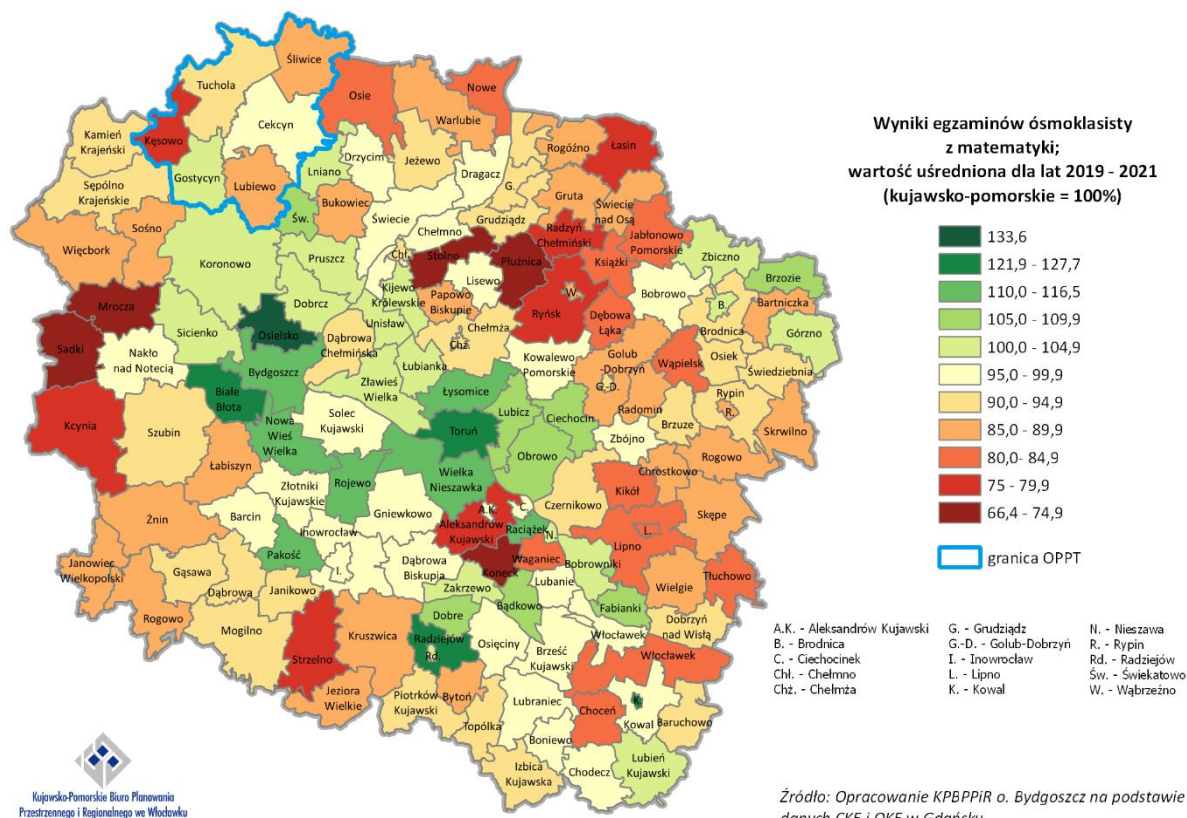
*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

Mapa 6. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

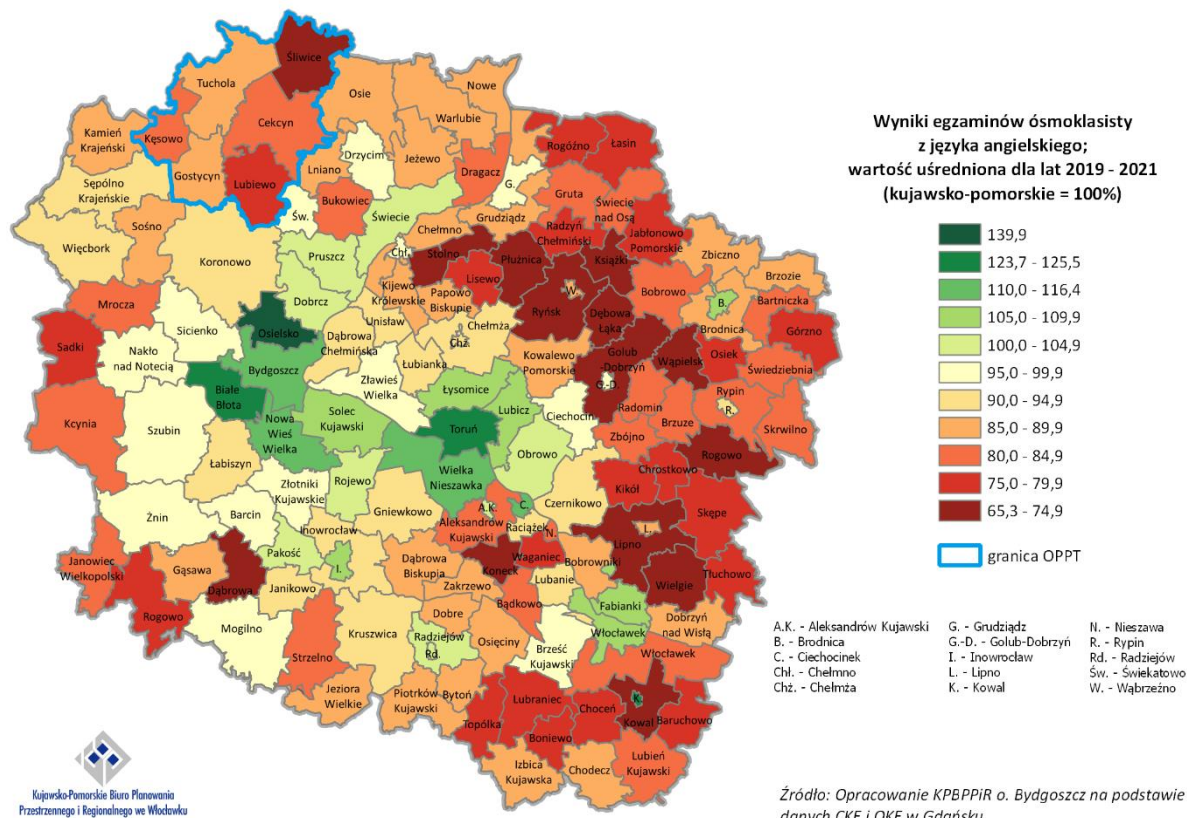

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie danych CKE i OKE w Gdańsku

Mapa 7. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

Mapa 8. Przeciętne wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2019-2021 w stosunku do średniej wartości wojewódzkiej

Szkoły ponadpodstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły ponadpodstawowej

W wyniku reformy systemu edukacyjnego, zapoczątkowanej 1 września 2017 r., zlikwidowano gimnazja i wprowadzono 8-letnią szkołę podstawową, 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum, 3-letnią szkołę branżową I stopnia oraz 2-letnią szkołę branżową II stopnia. Szkoły branżowe są to szkoły powstałe na podbudowie programowej szkoły podstawowej, realizujące program nauczania w zakresie kształcenia ogólnego oraz zawodowego. Tym samym dotychczasowa 3-letnia zasadnicza szkoła zawodowa przekształciła się w 3-letnią branżową szkołę I stopnia. W roku szkolnym 2017/2018 odbył się pierwszy nabór do klasy pierwszej branżowych szkół I stopnia, a w 2020/2021 do klasy pierwszej branżowych szkół II stopnia.

Zgodnie z danymi z Rejestru Szkół i Placówek Oświatowych²⁰ na terenie OPPT Tucholi zarejestrowanych było 10 szkół ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży (w tym 1 szkoła specjalna). Szkoły te zlokalizowane były w Tucholi i Śliwicach. Zaliczamy do nich: 2 licea ogólnokształcące (w Tucholi i Śliwicach), 3 technika (w Tucholi), 4 szkoły branżowych I stopnia (3 w Tucholi i 1 w Śliwicach) oraz 1 szkołę branżową II stopnia (w Tucholi). Jak wynika z Rejestru wszystkie wskazane szkoły mają charakter publiczny. Działalność szkół ponadpodstawowych wzmacnia powiązania funkcjonalne obszaru, gdyż w szkołach tych kształcą się uczniowie z terenu całego powiatu tucholskiego. Oznacza to, że działania realizowane na rzecz szkół ponadpodstawowych przyczyniają się do poprawy wykształcenia ogólnego, wzrostu aktywności i umiejętności zawodowych wszystkich mieszkańców OPPT.

2.1.3. Szkoły ponadpodstawowe maturalne

Wyniki egzaminów maturalnych ukazują jakość kształcenia na poziomie ponadpodstwowym maturalnym i stopień przygotowania absolwentów do dalszej edukacji. Analizie poddano wyniki pisemnych egzaminów maturalnych na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego. Podobnie jak w przypadku egzaminów ósmoklasisty, ze względu na coroczną zmienność poziomu trudności egzaminów, wyniki przedstawiono nie jako wartości bezwzględne, a jako wartości względne odniesione do średniej dla województwa kujawsko-pomorskiego. Także w tej analizie wykorzystano wartości uśrednione dla 3 lat (2019-2021).

W analizowanym okresie (2019-2021) na OPPT Tucholi egzamin maturalny zdawało średniorocznie około 340 absolwentów szkół średnich. W zakresie każdego ze zdawanych przedmiotów uczniowie uzyskiwali wyniki słabsze niż przeciętnie w regionie – z języka polskiego osiągnięto średnią wartość wyników egzaminów z 3 lat na poziomie 93,4% średniej wartości wojewódzkiej, z języka angielskiego 92,9% wartości średniej, a z matematyki zaledwie 85,7% średniej.

Tabela 7. Wyniki egzaminu maturalnego w latach 2019-2021 na OPPT Tucholi w stosunku do średniej wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (%; kujawsko-pomorskie = 100%)

Jednostka	Język polski				Matematyka				Język angielski			
	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*	2019	2020	2021	śred.*
OPPT Tucholi	90,0	100,0	90,2	93,4	86,0	88,0	83,0	85,7	88,6	94,2	95,9	92,9
Województwo kujawsko-pomorskie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Opracowanie KPBPPiR o. Bydgoszcz na podstawie CKE i OKE w Gdańsku

*wartość uśredniona dla lat 2019-2021

²⁰ Rejestr Szkół i Placówek Oświatowych <https://rspo.gov.pl>, dostęp z dnia 23.03.2022 r.

2.1.4. Szkoły ponadpodstawowe zawodowe

Niezbędnym elementem sprawnie funkcjonującego i sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu rynku pracy jest efektywne szkolnictwo zawodowe. W zakresie systemu kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji działań ukierunkowanych na poprawę jakości i skuteczności tego rodzaju kształcenia oraz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

W zakresie poprawy jakości kształcenia zawodowego niezbędne jest wspieranie, rozwijanie i prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności i kompetencji uczniów, a także prowadzenie działań związanych z nabywaniem specjalistycznych kwalifikacji związanych z danym zawodem jak też zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy²¹. Istnieje zatem potrzeba promowania kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji, prowadzenia dodatkowych zajęć lekcyjnych, staży, praktyk zawodowych (często w bezpośredniej współpracy z pracodawcami oraz środowiskiem otoczenia biznesu), nauki języków obcych oraz prowadzenia szeregu innych działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji i kompetencji zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Wsparcie uczniów powinno obejmować nie tylko zakres związany z edukacją formalną, ale również tą pozaformalną i uzupełniającą. Istotnym elementem jest zadbanie o rozwijanie umiejętności, uzdolnień oraz zainteresowań uczniów, realizacja działań edukacyjno-doradczych, diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej, motywowanie i wspieranie uczniów, realizacja działań ograniczających zachowania patologiczne a także udzielanie pomocy finansowej (stypendia). Ważnym elementem procesu edukacyjnego jest także kształcenie ustawiczne, które obejmuje uczenie się przez całe życie tj. pozyskiwanie wiedzy niezależnie od wieku, poziomu wykształcenia czy doświadczenia zawodowego. Dobrze przygotowana i wspierana oferta kształcenia ustawicznego daje szerokie możliwości całonocnej edukacji a to przekłada się na wzrost i rozwój postępu społecznego i gospodarczego.

Ważnym elementem przyszłego sukcesu edukacyjnego jest także kształtowanie właściwego środowiska edukacyjnego tj. dostosowanie infrastruktury edukacyjnej do potrzeb nowoczesnego szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenie dostępności wykwalifikowanych kadr. Biorąc pod uwagę szybki postęp technologiczny, dynamikę rynku pracy oraz potrzebę dostosowania do rynku pracy kierunków kształcenia zawodowego dostrzega się potrzebę realizacji zadań związanych z remontem, wyposażeniem, modernizacją, adaptacją sal dydaktycznych, nowoczesnych pracowni zawodowych, warsztatów, centrów kształcenia praktycznego i ustawicznego oraz innych placówek, które pełnią rolę miejsc kształcenia praktycznego uczniów. Niezbędne jest także wsparcie rozwoju zawodowego nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, dostosowanie i podnoszenie ich kompetencji, nabywanie odpowiednich kwalifikacji związanych z danym zawodem. Przedstawiciele kadry powinni również uzyskiwać wsparcie z zakresu realizacji zadań doradztwa zawodowego czy edukacji włączającej tj. edukacji dostosowanej do uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów z niepełnosprawnościami czy uczniów z rodzin emigranckich. Odpowiednio przygotowane, wyposażone i zmodernizowane miejsca, w których odbywają się zajęcia (szkoła, klasa, pracownia, biblioteka) oraz kadra, której stworzono warunki do podnoszenia kwalifikacji, będą wpływać zarówno na poprawę jakości kształcenia jak i podniesienie skuteczności nauczania.

Na terenie OPPT Tucholi identyfikuje się potrzebę realizacji zadań mających wpływ na poprawę jakości i skuteczności kształcenia zawodowego oraz dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, gdyż ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze obszaru, w szkołach zawodowych kształcą się mieszkańcy wszystkich gmin tworzących OPPT, a następnie absolwenci tych szkół znajdują zatrudnienie na terenie całego obszaru. W takim zakresie niezbędne jest prowadzenie szeregu działań związanych z podnoszeniem umiejętności uczniów (głównie poprzez realizację kształcenia

²¹ Lista zawodów deficytowych, na poziomie kraju, województwa lub powiatu, publikowana jest na podstawie badania „Barometr zawodów”.

praktycznego na rzeczywistych stanowiskach pracy oraz realizację dodatkowych zajęć przygotowujących do zdania egzaminów zawodowych), nabywaniem kompetencji oraz kwalifikacji zawodowych, zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy. Na terenie OPPT dostrzega się również potrzebę realizacji zadań związanych z podniesieniem kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia zawodowego.

Niedobory identyfikowane na terenie OPPT to także braki w wyposażeniu szkół kształcenia zawodowego oraz braki infrastrukturalne. Potrzebne jest wsparcie dla szkół zawodowych w zakresie doposażenia w sprzęt oraz pomoce dydaktyczne zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli. W zakresie infrastruktury zauważa się potrzeby związane z przebudową i remontem budynku edukacji zawodowej.

Lokalne instytucje kultury

Na poziomie lokalnym ciężar pobudzania szeroko rozumianego rozwoju społecznego, w tym budowania wysokiej jakości kapitału ludzkiego, spoczywa w dużej mierze na placówkach kultury obejmujących biblioteki, centra i domy kultury, świetlice a także inne instytucje pełniące tego rodzaju funkcje. Do ich zadań należy zarówno umożliwienie uczestnictwa w życiu kulturalnym, jak i prowadzenie działań aktywizacyjnych i włączających, które służą przede wszystkim integracji społecznej, kształtowaniu tożsamości lokalnej i regionalnej, a także atrakcyjnemu i pożytecznemu spędzaniu wolnego czasu.

Według danych GUS w 2021 r. na terenie OPPT Tucholi funkcjonowało 16 bibliotek publicznych (łącznie z filiami) oraz 12 innych placówek prowadzących działalność kulturalną (z czego aż 7 w gminie Cekcyn)²². Poza placówkami wskazywanymi przez GUS na obszarze OPPT znajdują się również inne obiekty (m.in. świetlice wiejskie), które mogą być miejscem realizacji działań kulturalno-animacyjnych. W Tucholi funkcjonuje Muzeum Borów Tucholskich, które poza działalnością wystawienniczą o szerokiej tematyce organizuje również lekcje muzealne, warsztaty oraz inne wydarzenia kulturalne dla mieszkańców OPPT. W 2023 roku planowane jest oddanie do użytku Sali kinowo-widowiskowej w Tucholi. Będzie to pierwszy tego typu obiekt na terenie OPPT Tucholi.

Istotną kwestią jest stan techniczny i wyposażenie istniejących obiektów. Na terenie OPPT identyfikuje się instytucje kultury dysponujące niewystarczającymi warunkami lokalowymi (wymagające m.in. kompleksowych remontów, rozbudowy lub adaptacji budynków pełniących do tej pory inne funkcje) oraz niedoborami w zakresie wyposażenia, co nie pozwala na pełne wykorzystanie ich potencjału i ogranicza możliwość rozszerzenia działalności. Podniesienie jakości, unowocześnienie oraz dostosowanie bazy lokalnych placówek kultury do wszystkich grup mieszkańców (także do osób z niepełnosprawnościami) może być ważnym czynnikiem zachęcającym do uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym obszaru.

Odnowa przestrzeni publicznych

Celem realizowanej odnowy przestrzeni publicznych jest przywrócenie atrakcyjności terenów zdegradowanych lub zniszczonych, które utraciły możliwość pełnienia swej pierwotnej funkcji, lub pełnienie tej funkcji zostało wyraźnie ograniczone. Przestrzenie publiczne powinny stanowić bezpieczne miejsce spędzania czasu wolnego, oferując przestrzeń do realizacji potrzeb rekreacyjnych, wypoczynkowych, turystycznych, kulturalnych, ułatwiając kontakt z przyrodą i innymi ludźmi. Dobrze zorganizowane przestrzenie publiczne są ważnym elementem procesu wzmacniania integracji mieszkańców, ułatwiają kontakty międzyludzkie i wspólne przebywanie wszystkich grup społecznych, co przyczynia się do rozwoju tolerancji i wzmacnia więzi międzypokoleniowe, wskutek czego sprzyja

²² GUS do grupy tej nie zalicza jednostek, zwyczajowo określanych "świetlicami", nie prowadzących działalności kulturalnej, których pomieszczenia służą do innych celów oraz świetlic szkolnych

włączeniu w życie lokalnej społeczności osób z grup defaworyzowanych, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, rodziców małych dzieci, migrantów itp.

Na OPPT Tucholi dostrzega się potrzebę uporządkowania i zagospodarowania przestrzeni publicznych oraz udostępnienia ich na potrzeby rekreacji i wypoczynku mieszkańców. Tereny publiczne wymagają także wyposażenia w odpowiednią infrastrukturę i elementy małej architektury. Odnowa przestrzeni publicznych na OPPT Tucholi przyczyni się także do poprawy stanu środowiska przyrodniczego i będzie miała pozytywny wpływ na złagodzenie negatywnych zmian klimatu, gdyż wiąże się z realizacją nowych nasadzeń.

Gospodarka wodno-ściekowa

Ze względu na malejące zasoby wody do najważniejszych aspektów rozwoju i właściwego funkcjonowania gospodarki wodno-ściekowej należy zapewnienie dostaw wody dobrej jakości, oszczędzania wody i ograniczanie jej strat w sieciach wodociągowych oraz troska o stan wód poprzez właściwe oczyszczanie ścieków. Istotne jest zwiększenie efektywności dostaw wody poprzez m.in. rozwój systemów ujęć, uzdatnianie i wspieranie inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodno-kanalizacyjnymi. Bardzo ważny jest aspekt edukacyjny, czyli promowanie i wspieranie mieszkańców w procesie oszczędzania wody, wyrabianie odpowiednich nawyków i umożliwienie kontroli zużycia wody w gospodarstwie domowym poprzez odpowiednie opomiarowanie.

OPPT Tucholi cechuje się niższym niż przeciętnie w województwie udziałem osób korzystających z sieci wodociągowej (w 2020 roku wynosił on odpowiednio: 94% i 96%). Udział ten w mieście był wyższy niż na terenach wiejskich obszaru (99% wobec 93%), przy czym należy zauważyć, że wskaźnik dla większości gmin wiejskich przyjmuje wartości zbliżone do miasta (97-98%), natomiast niższy udział korzystających występuje w gminie Śliwice (90%) i na obszarach wiejskich gminy Tuchola (79%). Wynika z tego, że na obszarze ciągle jeszcze niezbędne są potrzeby realizacji nowych odcinków sieci wodociągowej oraz modernizacji przestarzałej sieci wodociągowej (wymiana istniejącej sieci wykonanej z rur azbestowych) w celu zapewnienia mieszkańcom wody pitnej odpowiedniej jakości. Ważną potrzebą obszaru jest także zapewnienie ciągłości dostaw wody oraz poprawy jakości wody dostarczanej mieszkańcom (realizowanych m.in. poprzez modernizację stacji uzdatniania wody, przebudowę hydroforni, budowę studni głębinowych). Dla oszczędnego gospodarowania zasobami wody istotne jest także wdrożenie nowoczesnych technologii odczytu i ewidencji poboru wody. Istnieje też potrzeba zagospodarowania wody deszczowej w celu wykorzystania jej jako „wody szarej” w budynkach lub też w rolnictwie w okresach suszy.

Udział osób korzystających z sieci kanalizacyjnej na OPPT Tucholi wyniósł w 2020 roku 73%, przy średniej dla województwa 70% i był to najwyższy wskaźnik wśród powiatów ziemskich (OPPT Tucholi jest powierzchniowo tożsamy z obszarem powiatu tucholskiego). Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej w mieście był dużo wyższy niż na terenach wiejskich (97% wobec 64%), przy czym wskaźnik dla obszarów wiejskich był najwyższy na tle obszarów wiejskich pozostałych powiatów, a wskaźnik dla miasta zajmował jedno z wyższych pozycji w województwie wśród miast. Jest to pochodna wyraźnego rozwoju w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej w ostatnim dziesięcioleciu, zwłaszcza na obszarach wiejskich, na których udział korzystających zwiększył się o ponad 37%. Z analizy sytuacji w gminach wynika, że najwyższy udział korzystających z sieci kanalizacyjnej (ponad 80%) notują gminy Kęsowo i Tuchola, a najniższy (poniżej 50%) gmina Lubiewo, przy czym zauważa się stosunkowo dużą dysproporcję rozwoju sieci kanalizacyjnej w mieście i na obszarze wiejskim gminy Tuchola, gdyż w mieście udział korzystających wynosi aż 96,5%, natomiast na obszarach wiejskich 56,9%. Według VI edycji *Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych* (KPOŚK) na terenie OPPT istnieje sześć aglomeracji wodno-ściekowych o RLM równej lub większej niż 2 tys. Są to aglomeracje: Tuchola o RLM 18,2 tys. (poziom skanalizowania 98,22%), Cekcyn o RLM 5,7 tys. (98,47%), Gostycyn (obsługująca również gm. Koronowo położoną poza OPPT Tucholi) o RLM 5,3 tys. (98,28%), Śliwice o RLM 4,4 tys.

(98,01%) oraz aglomeracje Kęsowo i Lubiewo o RLM odpowiednio 3,5 tys. i 3,2 tys. (poziom skanalizowania 98,24% i 98,04%). Aglomeracje obsługiwane są przez Oczyszczalnię Ścieków w Tucholi oraz oczyszczalnie Bysław i Śliwice.

Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu

Jednym ze współczesnych problemów, który stanowi wyzwanie dla wielu sektorów gospodarki są zmiany klimatyczne. Przejawiają się one m.in. ociepleniem klimatu i nasilaniem się ekstremalnych zjawisk pogodowych. Zmiany te prowadzą często do negatywnych konsekwencji i strat dla środowiska, społeczeństwa oraz gospodarki, wśród których wyróżnić można np. spadek poziomu wód w zbiornikach wodnych oraz gruntowych, nasilanie się okresów suszy (szczególnie uciążliwych dla produkcji rolniczej – w tym żywności), pustoszenie gleb, utrudnienia w sektorze transportowym (w tym w komunikacji publicznej), uszkodzenia infrastruktury technicznej i łączności, uszkodzenia i zniszczenia budynków wskutek silnych zjawisk pogodowych, czy też powstawanie wysp ciepła na mocno przekształconych przestrzeniach (zwłaszcza miast). Możliwości dokładnego rozpoznania skali problemów na poziomie lokalnym są jednak bardzo ograniczone. Zmiany klimatyczne zachodzą bowiem na szeroką skalę i nie wynikają wyłącznie z sytuacji notowanej tylko na konkretnym obszarze. Stąd też, jeżeli na terenie danej jednostki (np. gminy) wielkość emisji zanieczyszczeń jest mniejsza niż na terenie jednostki sąsiedniej, nie oznacza to iż jest ona z tego powodu mniej narażona na konsekwencje zmian klimatycznych. Poza tym dane klimatyczne analizowane są co do zasady na dużo bardziej ogólnym poziomie, stąd też różnicowanie sytuacji na poziomie jednostek lokalnych jest praktycznie niemożliwe. Procesy związane z przekształcaniem się klimatu zachodzą zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich, niezależnie od ich położenia. Różnica polega jedynie na skali powodowanych uciążliwości. Dlatego też odpowiedź na próbę łagodzenia wspomnianych problemów powinna być ogólnie kierowana z jednej strony na eliminowanie przyczyny zmian klimatu – czyli bezpośrednie ograniczenie emisji gazów i pyłów we wszystkich dziedzinach gospodarki i w sektorze mieszkalnictwa (co przełoży się m.in. na wyhamowanie procesu globalnego ocieplenia w przyszłości), prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej (zapobiegając nadmiernym i nieuzasadnionym wycinkom drzew) i odpowiedzialne gospodarowanie zasobami wody, a z drugiej strony na zwiększanie odporności oraz trwałości infrastruktury i systemów (w tym ekosystemów) w różnych obszarach, aby nie doprowadzić do ich uszkodzenia lub zniszczenia. Problemy wynikające ze zmian klimatu dotyczą również obszar OPPT Tucholi, co przejawia się np. występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych (czego przykładem jest chociażby nawałnica, która w roku 2017 przeszła przez analizowany obszar, powodując duże zniszczenia), czy też licznych okresów suszy w rolnictwie (w okresie 2012-2022, we wszystkich gminach stwierdzono suszę w 8 latach²³, która zagrażała często co najmniej kilku rodzajom upraw), czy także obserwowanym wzrostem średniej temperatury powietrza w okresach wielolecia²⁴. Dlatego też w celu łagodzenia różnego rodzaju uciążliwości będących następstwem zmian klimatu, zasadne jest stosowanie podejścia ekosystemowego, mającego na celu przystosowanie się do zmian klimatu oraz ochronę i wzrost powierzchni zasobów przyrodniczych – co dotyczy wszelkich działań w obszarze niebiesko-zielonej infrastruktury (w tym również wprowadzanie jej w mikroskali, przede wszystkim poprzez „odbetonowywanie” powierzchni i realizację nowych nasadzeń). Dotyczy to również działań związanych z budową obiektów małej retencji w celu gromadzenia wody opadowej i wykorzystywania jej do nawadniania np. w rolnictwie. Bardzo ważnym elementem zapewniającym wzrost bezpieczeństwa w sytuacji występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych lub też innych zdarzeń mogących powodować szkody, jest również potrzeba zwiększenia poziomu informowania i ostrzegania mieszkańców przed potencjalnymi zagrożeniami.

²³ <https://susza.iung.pulawy.pl>

²⁴ <https://klimat.imgw.pl>

Ważnym obszarem w kontekście wpływu na ocieplanie się klimatu jest energetyka. Wykorzystywanie surowców energetycznych na potrzeby pozyskania energii elektrycznej i ciepłej wiąże się z generowaniem zanieczyszczeń powietrza. Efektem ubocznym tych procesów jest ciągłe dostarczanie gazów cieplarnianych do atmosfery, co wzmacnia omawiany problem. W obszarze energetyki ciepłej istotne są zwłaszcza kwestie takie jak poziom zapotrzebowania na ciepło (związany ze stanem technicznym instalacji sieci grzewczej oraz stopniem izolacji zewnętrznej budynków) oraz źródła jego pozyskiwania (związane z rodzajem wykorzystywanego surowca energetycznego). W obszarze energii elektrycznej istotny jest z kolei poziom zapotrzebowania na prąd (wynikający m.in. ze stanu i jakości instalacji oraz klasy energetycznej urządzeń i systemów) jak również źródła jego pozyskiwania (kwestia podłączenia do sieci ogólnej bądź wykorzystywania instalacji OZE). Jak wynika z danych GUS²⁵ dla kraju, w roku 2021, w strukturze paliw wykorzystanych do produkcji energii ciepłej na cele grzewcze, największy udział stanowiły paliwa stałe (61,9%) i gazowe (36,1%). Uzależnienie od tradycyjnych metod ogrzewania jest wciąż bardzo wysokie. Z drugiej strony, powołując się na dane GUS dotyczące potrzeb w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych²⁶, aż blisko 40% budynków wielomieszkaniowych w kraju wymaga podjęcia tego rodzaju działań. Nawet jeżeli część z tych budynków przeszła już termomodernizację, to skala potrzeb wciąż pozostaje bardzo duża. W tych aspektach na obszarze OPPT Tucholi identyfikuje się problemy związane z komunalnymi budynkami mieszkaniowymi oraz budynkami użyteczności publicznej ogrzewanymi za pomocą mało efektywnych systemów grzewczych oraz charakteryzującymi się bardzo słabą izolacją zewnętrzną i występowaniem mostków termicznych. Bardzo często są to obiekty użytkowane od wielu lat, zbudowane w oparciu o stare systemy budownictwa. Efektem tego są mierzone bardzo duże straty ciepła, jak również widoczna jest duża energochłonność w związku z potrzebą stałego utrzymywania odpowiedniej temperatury w środku. Część budynków korzysta z ogrzewania dostarczanego przez lokalne ciepłownie. Opierają się one jednak na wysoko emisyjnych rozwiązaniach, co istotnie ogranicza możliwości zrealizowania celów redukcyjnych zanieczyszczeń powietrza. W tym aspekcie na obszarze OPPT Tucholi identyfikowana jest potrzeba zmniejszenia emisyjności systemów ciepłowniczych oraz zdecydowanego zwiększenia zaangażowania źródeł odnawialnych (ewentualnie niskoemisyjnych lub kogeneracyjnych) w produkcję energii ciepłej. Podobnie jest w przypadku zapotrzebowania na energię elektryczną, której konsumpcja (zwłaszcza w budynkach użyteczności publicznej opartych na energochłonnych instalacjach elektrycznych) jest bardzo wysoka. Dotyczy to na przykład systemów oświetlenia oraz zasilania urządzeń, których częstotliwość eksploatacji jest bardzo wysoka. W tym miejscu należy również zwrócić uwagę na kwestię produkcji energii z odnawialnych źródeł. Na obszarze OPPT Tucholi energia wykorzystywana na potrzeby działalności budynków użyteczności publicznej i budynków komunalnych pochodzi w głównej mierze z ogólnej sieci energetycznej, pomimo iż mają one potencjał do wdrażania rozwiązań opartych na własnej produkcji energii z odnawialnych źródeł.

Duże zapotrzebowanie na energię elektryczną generują systemy oświetlenia drogowego, składające się z wielu punktów oświetlających dogi, ciągi pieszo-rowerowe oraz inne miejsca w przestrzeni publicznej. Stanowią one niezbędny komponent przede wszystkim w sferze bezpieczeństwa publicznego. Coraz powszechniej praktykowane są rozwiązania mające na celu doświetlanie miejsc niebezpiecznych na drogach oraz przejść dla pieszych – co minimalizuje ryzyko potencjalnych wypadków, niemniej jednak niesie za sobą większe zapotrzebowanie na prąd oraz tym samym generuje większe koszty utrzymania. W tym aspekcie na obszarze OPPT Tucholi identyfikowane są problemy związane z niedostosowaniem systemów oświetlenia ulicznego do współczesnych standardów. Dla zapewnienia maksymalnych korzyści środowiskowych ważne jest zatem, aby upowszechniać na szeroką skalę systemy oświetlenia energooszczędnego, które bez straty jakości parametrów działania

²⁵ Gospodarka energetyczna i gazownictwo w 2021r. GUS, 2022

²⁶ Opracowanie metodologii i przeprowadzenie badania skali działań termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych wielomieszkaniowych. GUS, 2018

wobec systemów tradycyjnych cechują się zdecydowanie większą oszczędnością zarówno w sferze energetycznej, środowiskowej oraz finansowej.

Omówione powyżej aspekty wpływają na bardzo duże zainteresowanie problematyką zmian klimatu zarówno przez podmioty ze sfery publicznej, jak i prywatnej. Przeciwdziałanie pogłębianiu się zmianom klimatu (zwanej mitygacją zmian klimatu) oraz uodpornienie się na skutki tych zmian, stanowią szczególny obszar interwencji na poziomie Unii Europejskiej, kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto w ramach wspomnianej perspektywy przyjęto zasadę DNSH („do not significant harm”), która nakazuje realizowanie działań inwestycyjnych w taki sposób, aby nie czynić znaczących szkód w środowisku. Zasada ta jest oceniana w odniesieniu do celów środowiskowych tj. łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, gospodarka o obiegu zamkniętym, zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi oraz ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów.

Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego

Niezbędnym elementem skutecznej i efektywnej realizacji zadań związanych z opracowaniem i wdrożeniem *Strategii Terytorialnej Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi* jest odpowiednio przygotowany zespół kadrowo – administracyjny obsługujący zawiązane partnerstwo. Partnerstwo jako nowa jednostka zarządzana na poziomie lokalnym, musi powołać zasób kadrowy, w celu prowadzenia statutowych działań, a także z uwagi na konieczność zapewnienia sprawnej realizacji i wdrażania Strategii na poziomie OPPT. W związku z tym istnieje potrzeba wsparcia finansowego dla tych jednostek, którym powierzone zostały zadania związane z prowadzeniem polityki terytorialnej na terenie wyodrębnionego obszaru. Wsparcie finansowe zdolności administracyjnej polega na finansowaniu wynagrodzeń pracowników, zakupie wyposażenia biura, w tym materiałów biurowych i eksploatacyjnych oraz zakupie sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, sfinansowaniu szkoleń dla pracowników, utworzeniu strony internetowej, a także organizacji spotkań, w ramach partnerstwa, związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy.

Wsparcie lokalnych struktur OPPT umożliwi zapewnienie stabilnej i kompetentnej kadry pracowników, a tym samym sprawnej obsługi wdrażania polityki terytorialnej w ww. obszarze funkcjonalnym oraz umożliwi sprawniejsze aplikowanie o środki finansowe na realizację wskazanych projektów. Zrealizowane projekty natomiast przyczynią się do rozwoju regionu i przeciwdziałania marginalizacji.

Podsumowanie (identyfikacja najważniejszych problemów/ potrzeb rozwojowych obszaru, jako podstawy programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego)

Wykonana dla OPPT Tucholi diagnoza wskazuje na występujące na tym obszarze silne powiązania społeczno-gospodarcze i środowiskowe. Szczególnie silnie zaznaczają się powiązania miasta Tuchola z resztą obszaru OPPT, który jako ośrodek powiatowy zapewnia obsługę mieszkańców na poziomie ponadlokalnym. Na poziomie lokalnym obserwuje się związki łączące ośrodki lokalne (najczęściej będące siedzibami gmin) i otaczające je obszary wiejskie w zakresie realizacji podstawowych usług społecznych, takich jak opieka nad dziećmi i edukacja, opieka zdrowotna, kultura, a także świadczenie pracy, rekreacja i wypoczynek. Postrzeganie OPPT Tucholi jako spójnego obszaru uwidacznia się również w podejmowanych przez samorządy działaniach mających wpływ na stan środowiska przyrodniczego całego terenu OPPT.

Na obszarze OPPT Tucholi jako główne obszary wymagające wsparcia – w zakresie, których identyfikuje się najważniejsze problemy, potrzeby i potencjały rozwojowe - które stanowią podstawę programowania interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego wskazuje się przede wszystkim:

- wychowanie przedszkolne, kształcenie ogólne i zawodowe – ze względu na występujący niski udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w części gmin oraz potrzeby w zakresie poprawy jakości świadczenia usług wychowania przedszkolnego, niską jakość kształcenia mierzoną wynikami egzaminów zewnętrznych, niedostateczne kompetencje kluczowe uczniów (zwłaszcza cyfrowe i językowe), potrzeby rozwoju i dostosowania szkolnictwa zawodowego do potrzeb nowoczesnego rynku pracy, jak również występujące potrzeby wsparcia infrastrukturalnego i wyposażenia obiektów, organizację zajęć dodatkowych i włączających oraz wsparcia dla dzieci z niepełnosprawnościami i ze specjalnymi potrzebami, a także wsparcie kadry nauczycielskiej i rodziców;
- poprawę dostępności i podniesienie standardu zagospodarowanych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych oraz obiektów świadczących usługi publiczne, odnowę przestrzeni publicznych - na obszarze występują zniszczone lub mało atrakcyjne przestrzenie i obiekty publiczne, które wymagają zagospodarowania, remontu lub wyposażenia w celu udostępnienia ich mieszkańcom m.in. na potrzeby świadczenia usług z zakresu kultury, sportu, rekreacji i wypoczynku oraz włączenia i aktywizacji społecznej, a także podniesienia jakości świadczonych usług;
- poprawę efektywności energetycznej, redukcję emisji zanieczyszczeń, adaptację do zmian klimatu, poprawę dostępu do dobrej jakości wody oraz oszczędzania wody – ze względu na obecność na terenie MOF budynków cechujących się słabą izolacją termiczną, wykorzystujących mało efektywne, energochłonne i nieekologiczne systemy grzewcze, występowanie energochłonnych systemów oświetleniowych i przestarzałych instalacji uzdatniających wodę oraz sieci wodociągowych; identyfikuje się również potrzeby związane z przystosowaniem oraz budowaniem odporności w związku z zachodzącymi zmianami klimatu - tworzeniem zielonej i niebieskiej infrastruktury, a także systemów alarmowania i ostrzegania ludności;
- budowę dróg rowerowych i pieszo-rowerowych – na terenie OPPT identyfikuje się niedostateczny rozwój infrastruktury rowerowej w związku z występowaniem luk w istniejącej sieci oraz potrzeby połączenia miasta z obszarami wiejskimi, co ogranicza wykorzystywanie roweru jako bezpiecznego i ekologicznego środka transportu; na analizowanym obszarze dostrzega się również potrzebę realizacji dróg rowerowych poprawiających dostępność do obiektów i atrakcji turystycznych w celu wzmocnienia potencjału turystycznego OPPT;
- wsparcie infrastruktury biznesowej – ze względu na występowanie niskich wskaźników poziomu przedsiębiorczości na obszarze OPPT oraz brak na analizowanym obszarze typowej instytucji otoczenia biznesu świadczącej kompleksowe usługi wsparcia dla przedsiębiorców;
- wsparcie administracyjne – w celu sprawnego wdrażania ustaleń Strategii identyfikuje się szereg potrzeb w zakresie wsparcia kadry odpowiedzialnej za realizację zadań związanych z Polityką Terytorialną oraz zakup niezbędnego wyposażenia.

3. Identyfikacja obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą, tj. wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją i miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze

Według Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego - Strategia Przyspieszenia 2030+ w obrębie OPPT Tucholi identyfikuje się obszary wymagające rozwiązania negatywnej sytuacji społeczno-gospodarczej (będące Obszarami Strategicznej Interwencji wskazywanymi w polityce regionalnej województwa). W ujęciu regionalnym²⁷ do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu

²⁷ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii Przyspieszenia 2030+”

przedsiębiorczości i niskiego poziomu rozwoju społecznego zaliczono gminę Kęsowo²⁸. Gminę Lubiewo²⁹ zakwalifikowano do gmin problemowych charakteryzujących się niskim poziomem przedsiębiorczości, z kolei gminę Tuchola³⁰ do jednostek cechujących się niskim poziomem rozwoju społecznego. W gminach Kęsowo i Tuchola na wskazane problemy nakładają się także procesy starzenia się społeczeństwa o ponadprzeciętnym natężeniu. Ponadto gminy Gostycyn i Kęsowo identyfikowane są jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją na poziomie krajowym³¹.

4. Wizja rozwoju obszaru – oczekiwany wynik realizacji działań planowanych w ramach Polityki Terytorialnej

Realizacja projektów w ramach zaproponowanych celów strategicznych na terenie OPPT Tucholi przyczyni się do podniesienia poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, zwiększenia powiązań społeczno-gospodarczych wewnątrz obszaru oraz wesprze proces zielonej transformacji i rozwoju gospodarki zeroemisyjnej.

OPPT Tucholi stanie się obszarem bardziej przyjaznym przedsiębiorcom, poprzez realizację inkubatora przedsiębiorczości na terenach wiejskich, co wpłynie na rozwój gospodarczy obszaru, a w wyniku podnoszenia jakości i dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy wzmocnione zostaną kompetencje zawodowe przyszłych pracowników.

Poprawi się stan czystości powietrza w wyniku realizacji działań z zakresu modernizacji źródeł ciepła oraz modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, jak również modernizacji systemów oświetlenia ulicznego, dzięki czemu zwiększy się efektywność energetyczna i zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do atmosfery. Sieć dróg rowerowych i infrastruktura rowerowa zostanie rozbudowana, co umożliwi ekologiczne przemieszczanie się mieszkańców obszaru w celu realizacji usług i świadczenia pracy, zwiększy multimodalność oraz wpłynie na zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym uczestnikom niechronionym.

²⁸ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2017 r.
- udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w 2017 r.
- liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2018 r.
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

²⁹ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej przyjętego kryterium)

- liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 tys. ludności w 2018 r.
- liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2018 r.

³⁰ wskaźniki, względem których gminę uznano za problemową tj. w przypadku których gmina wykazała negatywne wartości (poniżej lub powyżej przyjętego kryterium)

- saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. mieszkańców (wartość uśredniona z lat 2014-2018)
- wyniki egzaminów z matematyki i języka angielskiego na poziomie szkoły podstawowej (wartość uśredniona dla lat 2015-2016) oraz gimnazjum (wartość uśredniona dla lat 2016-2018) jako procent średniej krajowej
- udział zarejestrowanych osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w ludności w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w 2018 r.
- udział osób uprawnionych do głosowania, które oddały głos w I turze wyborów samorządowych w latach 2010, 2014 i 2018

³¹ na podstawie delimitacji wykonanej na potrzeby „Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” a następnie zaktualizowanej w roku 2020 („Zaktualizowana lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, programowanie 2021-2027” oraz „Zaktualizowana imienna lista 139 miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze”)

Poprawi się dostęp mieszkańców do dobrej jakości wody pitnej oraz ograniczone zostaną jej straty w wyniku modernizacji przestarzałych systemów i sieci wodociągowych.

OPPT Tucholi będzie cechował się większą odpornością na skutki negatywnych zmian klimatycznych. Proces adaptacji do zmian klimatu wsparty zostanie poprzez realizację działań z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury. Poprawi się retencja naturalnych terenów podmokłych, zwiększy liczba nasadzeń, zagospodarowane zostaną wody opadowe. Funkcjonował będzie nowoczesny system ostrzegania i alarmowania mieszkańców powiatu tucholskiego o potencjalnych zagrożeniach.

Zwiększy się potencjał turystyczny OPPT Tucholi w wyniku realizacji turystycznych tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Na terenie OPPT Tucholi poprawi się jakość życia mieszkańców poprzez wzrost jakości i poprawę dostępu do usług publicznych, zwłaszcza edukacyjnych i kulturalnych. W wyniku realizacji projektów edukacyjnych uczniowie obszaru będą lepiej wykształceni i uzyskają dodatkowe kompetencje kluczowe i umiejętności uniwersalne, zwłaszcza w zakresie kompetencji matematyczno-przyrodniczych, językowych, cyfrowych, a więc niezbędnych w dalszym procesie kształcenia i w przyszłym procesie pozyskiwania pracy. Organizacja dodatkowych zajęć sportowych wpłynie na poprawę stanu zdrowia uczniów. Wzrośnie atrakcyjność wychowania przedszkolnego poprzez poszerzenie oferty zajęć. Proces kształcenia i wychowania przedszkolnego odbywać się będzie przy uwzględnieniu potrzeb uczniów i dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i sprzyjać będzie zapewnieniu dostępu tym osobom do dobrej jakości kształcenia włączającego, poprzez dodatkowe wsparcie i łatwiejszy dostęp do zajęć. Sprzyjać to będzie włączeniu społecznemu i zapobiegnie alienacji wśród rówieśników. W procesie kształcenia i wychowania uczniowie i dzieci przedszkolne uzyskają lepsze wsparcie ze strony nauczycieli, którzy podniosą swoje kompetencje i kwalifikacje w wyniku uczestnictwa w stażach i szkoleniach. Zwiększy się uczestnictwo mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym obszaru w wyniku zwiększenia dostępności i podniesienia jakości obiektów kultury. Odnowione przestrzenie publiczne będą stanowiły miejsca rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców obszaru oraz przyczynią się do wzrostu integracji lokalnej społeczności.

W celu wzmocnienia rozwoju OPPT Tucholi, na obszarze planuje się także realizację działań uzupełniających w ramach instrumentu RLKS.

5. Opis wsparcia obszarów charakteryzujących się trudną sytuacją społeczno-gospodarczą

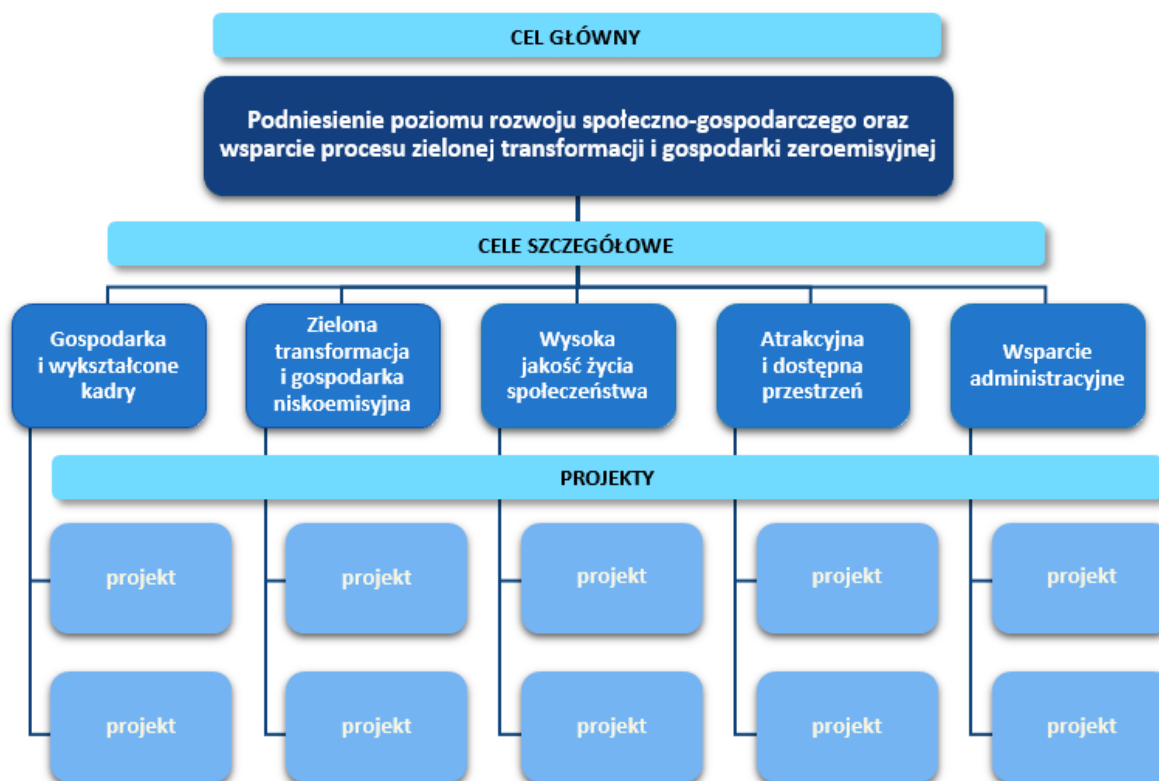
Celem realizacji założeń Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest zrównoważony rozwój całego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. obszarów problemowych (miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, gmin zagrożonych trwałą marginalizacją, gmin wykazujących negatywną sytuację społeczno-gospodarczą), którym przyznano dodatkowe wsparcie finansowe przeznaczone na realizację działań służących poprawie zdiagnozowanej sytuacji problemowej.

Na terenie OPPT Tucholi do tzw. obszarów problemowych zaliczono cztery gminy. Na terenie **gminy Kęsowo** (wskazanej z poziomu regionalnego jako problemowa pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego i niskiego poziomu przedsiębiorczości, a na poziomie krajowym zaliczonej do gmin zmarginalizowanych), w celu niwelowania występujących na terenie gminy problemów niskiego poziomu przedsiębiorczości planuje się utworzenie inkubatora przedsiębiorczości świadczącego wsparcie dla przedsiębiorstw i pomoc dla początkujących przedsiębiorców. W **gminie Gostycyn** (zaliczonej na poziomie krajowym do gmin zmarginalizowanych) planuje się realizację kompleksowych działań z zakresu wsparcia wychowania przedszkolnego i wzrostu jakości kształcenia ogólnego w celu zwiększenia poziomu kompetencji miękkich u dzieci i uczniów i wzrostu ich aktywności społecznej, jak również działań zwiększających potencjał turystyczny gminy. Dla **gminy Tuchola** (wskazanej z poziomu

regionalnego jako problemowa pod względem niskiego poziomu rozwoju społecznego) planuje się działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej i upowszechniania sportu wśród dzieci szkół podstawowych oraz wzrostu umiejętności językowych u uczniów z obszarów wiejskich, co sprzyjać będzie wyrównywaniu szans rozwojowych i wzrostowi ich aktywności. W **gminie Lubiewo** (zaliczonej na poziomie regionalnym do gmin problemowych pod względem niskiego poziomu przedsiębiorczości) planowana jest realizacja działań mających na celu wzrost jakości kształcenia, ze szczególnym uwzględnieniem wzrostu kompetencji kluczowych uczniów prowadzących do wzrostu ich aktywności i zwiększenia szans rozwojowych na przyszłym rynku pracy.

Wpływ na poprawę sytuacji wszystkich gmin problemowych OPPT Tucholi będą miały również działania prowadzone przez Samorząd Powiatowy w zakresie wzmacniania jakości szkolnictwa zawodowego i jego dostosowania do lokalnych rynków pracy oraz w zakresie podniesienia jakości kształcenia ogólnego w szkołach ponadpodstawowych, co wpłynie na wzrost kompetencji miękkich i aktywności uczniów.

6. Cele rozwojowe obszaru realizowane poprzez wsparcie w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Ryc. Schemat struktury celów oraz realizujących je projektów (tzw. drzewo ustaleń)

Opis realizacji celów

Cel główny: Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej

Głównym celem realizacji strategii służącej wsparciu rozwoju w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego jest „Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej”. Cel główny swoim zakresem

obejmuje wszystkie zagadnienia mieszczące się w ramach celów szczegółowych i określa obszar w jakim Partnerstwo chce się rozwijać. Stanowi swego rodzaju deklarację, dotyczącą wizji rozwoju obszaru, do której będzie się dążyć poprzez realizację zaplanowanej interwencji w ramach Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Cel ten zdefiniowano na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb rozwojowych występujących na obszarze realizacji Strategii, a jego wypełnienie związane będzie przede wszystkim z rozwojem innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym rozwój rynku pracy, kształtowaniem stanu środowiska przyrodniczego, poprawą szeroko rozumianego rozwoju społecznego, zwłaszcza w aspekcie rozwoju i dostępności do usług z zakresu edukacji, zdrowia, kultury i sportu oraz kształtowaniem warunków i przestrzeni dla wysokiej jakości życia.

Cele szczegółowe:

1. Cel szczegółowy: Gospodarka i wykształcone kadry

Cel szczegółowy „Gospodarka i wykształcone kadry” obejmuje projekty związane z podniesieniem poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej tj. projekty związane ze wsparciem infrastruktury biznesowej, w tym powstawanie i rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz rozwój ośrodków wspierających przedsiębiorczość, a także projekty związane z podniesieniem atrakcyjności gospodarczej regionu tj. projekty związane z uzbrojeniem terenu oraz projekty realizowane w zakresie poprawy infrastruktury i jakości kształcenia zawodowego.

W celu podniesienia poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarczej realizowane będą m.in. zadania związane z rozwojem centrów i usług doradczych, tworzeniem dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej oraz działania wspierające internacjonalizację i rozwój gospodarki. Ważnym aspektem będzie także rozwój sieci współpracy klastrów oraz działania inwestycyjne i doradcze IOB. W ramach wzrostu atrakcyjności gospodarczej realizowane będą działania mające na celu przyciąganie inwestorów i zachęcenie ich do prowadzenia działalności gospodarczej na terenach lokalnych. Działania te obejmują wsparcie polegające na uzbrojeniu terenów inwestycyjnych. Ważnym elementem wzrostu gospodarczego jest także dostępność wysoko wykwalifikowanych kadr. W celu podniesienia efektywności i jakości kształcenia zawodowego realizowane będą projekty ukierunkowane na dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, związane z dostosowaniem kształcenia zawodowego do wymogów zielonej i cyfrowej transformacji oraz promowaniem kształcenia zawodowego jako wysokiej jakości ścieżki kariery wymagającej wysokich kwalifikacji, jak również projekty poprawiające infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe lub ustawiczne.

2. Cel szczegółowy: Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna

Cel szczegółowy „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” związany jest z poprawą stanu środowiska przyrodniczego tj. obejmuje projekty dotyczące poprawy efektywności energetycznej, redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, przystosowania do zmian klimatu, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz gospodarki zeroemisyjnej.

Do najważniejszych wyzwań związanych z poprawą stanu środowiska przyrodniczego należą kwestie poprawy jakości powietrza i gospodarki wodnej. Cel „Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna” zawiera szereg wielokierunkowych działań, które wpłyną na poprawę obecnego systemu energetycznego oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wodnych. I tak, kompleksowa modernizacja energetyczna, rozwój efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych opartych na źródłach OZE, budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego opartego na technologii LED doprowadzą do redukcji zużycia energii cieplnej i elektrycznej a tym samym znacząco wpłyną na redukcję zanieczyszczeń powietrza. Obok projektów energetycznych poprawie

stanu powietrza będą służyć także działania z zakresu rozwoju i usprawnienia nisko- i zeroemisyjnego transportu publicznego m.in. działania w infrastrukturę rowerową przyczyniające się do priorytetyzacji ruchu pieszego i rowerowego, tym samym zmniejszające ilość emitowanych zanieczyszczeń do powietrza. Wsparcie zielonej i niebieskiej infrastruktury, nasadzenia i zazielenienia przyczynią się do zwiększenia terenów zielonych, a tym samym realizując zadania małej retencji pozwolą na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi przez co pozytywnie wpłyną na zaadoptowanie danego obszaru do zmian klimatu. Natomiast projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych, odpowiadające na problem malejących zasobów wodnych, ukierunkowane zostaną na ograniczenie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wodnych.

3. Cel szczegółowy: Wysoka jakość życia społeczeństwa

Cel szczegółowy „Wysoka jakość życia społeczeństwa” obejmuje projekty związane z poprawą dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu (m.in. przedszkola), podniesieniem jakości kształcenia ogólnego, ochroną zdrowia oraz wsparciem instytucji kultury.

Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury i usług społecznych skorelowane

z kompleksową poprawą warunków kształcenia przedszkolnego tj. tworzeniem nowych miejsc wychowania przedszkolnego a także działaniami wpływającymi na poprawę oferty i jakości świadczonych usług edukacyjnych. Wysoka jakość życia społecznego to także projekty w zakresie poprawy jakości i efektywności kształcenia ogólnego. Działania te przyczynić się mają przede wszystkim do wyrównywania szans edukacyjnych wewnątrz- i międzyregionalnych. Projekty realizowane dla uczniów obejmować będą m. in. podnoszenie kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społecznych, społeczno-emocjonalnych, podstawowych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Nie zabraknie również działań w zakresie doradztwa edukacyjno-zawodowego czy edukacji włączającej. Wsparcie dla przedstawicieli kadry będzie dotyczyć m. in. podnoszenia kompetencji lub nabywania kwalifikacji związanych z danym zawodem, podnoszenia kompetencji kluczowych (w tym cyfrowych), społeczno-emocjonalnych, przekrojowych lub związanych z zieloną lub cyfrową transformacją. Kadry szkół i placówek będzie udzielana pomoc w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych lub wychowawczych. Z kolei szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne uzyskają możliwość poprawy warunków kształcenia w ramach dostosowania do wymogów edukacji włączającej, w tym poprawy dostępności. Rozwój opieki specjalistycznej, rehabilitacji medycznej, deinstytucjonalizacja usług opieki zdrowotnej, tworzenie i dostosowanie infrastruktury podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami oraz zakup sprzętu medycznego i aparatury medycznej to kolejne elementy, jakie zostały zawarte w celu „Wysoka jakość życia społeczeństwa”. Natomiast działania związane ze wsparciem instytucji kultury ukierunkowane będą na rozwój i funkcjonowanie oferty instytucji kultury dostosowanej do odbiorców lokalnych oraz regionalnych a także na zadania w zakresie budowy/rozbudowy/remontu, wyposażenia oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji kulturalnych.

4. Cel szczegółowy: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

Cel szczegółowy „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” obejmuje zagadnienia związane z odnową przestrzeni publicznej, turystyką oraz ścieżkami rowerowymi prowadzącymi do atrakcji turystycznych.

W celu przywrócenia lub nadania nowych funkcji, kulturalnych, społecznych lub edukacyjnych zdegradowanej przestrzeni, obiektom bądź terenom, w ramach celu „Atrakcyjna i dostępna przestrzeń” realizowane będą projekty polegające m.in. na ich przebudowie, remoncie, adaptacji (wraz z wyposażeniem) oraz projekty mające na celu uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni publicznej, służące udostępnieniu terenów dla mieszkańców. W obszarze turystyki realizowane zostaną projekty przyczyniające się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, polegające m.in. na rozwoju infrastruktury

turystycznej wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz adaptacji obiektów do pełnienia funkcji turystycznych. Działania te ukierunkowane będą na tworzenie lub rozszerzanie istniejących tras i szlaków turystycznych różnych rodzajów (np. piesze, wodne, rowerowe), w tym budowę, przebudowę i rozbudowę infrastruktury poprawiającej dostępność obiektów i atrakcji turystycznych oraz zagospodarowanie ich bezpośredniego otoczenia (m.in. parkingi, ciągi komunikacyjne, infrastruktura dla osób z niepełnosprawnościami, zielona infrastruktura). W ramach realizacji celu możliwa będzie także budowa/przebudowa szlaków i ścieżek rowerowych, prowadzących do atrakcji turystycznych lub miejsc bezpośrednio z nimi powiązanych.

5. Cel szczegółowy: Wsparcie administracyjne

Cel szczegółowy „Wsparcie administracyjne” obejmuje działania mające na celu wsparcie zdolności administracyjnej w zakresie wdrażania Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W ramach realizacji celu możliwe będzie wynagradzanie osób odpowiedzialnych za realizację polityki terytorialnej, zakup wyposażenia biurowego, sprzętu komputerowego oraz materiałów biurowych i eksploatacyjnych oraz organizacja spotkań w ramach partnerstwa związanych z wdrażaniem polityki terytorialnej i rozwijaniem współpracy. Realizacja projektów przypisanych do celu „Wsparcie administracyjne” zapewni stworzenie i utrzymanie odpowiednich warunków pracy oraz zatrudnienie wykwalifikowanych pracowników, gwarantujących skuteczne wykonywanie obowiązków związanych z realizacją Polityki Terytorialnej.

Drzewo ustaleń

CEL GŁÓWNY	CELE SZCZEGÓŁOWE	PROJEKTY
Podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wsparcie procesu zielonej transformacji i gospodarki zeroemisyjnej	Gospodarka i wykształcone kadry	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości
		OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego
	Zielona transformacja i gospodarka niskoemisyjna	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego
		OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową przepompowni ścieków P1 w ul. Kanałowej w Cekcynie
		OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów
		OPPT-TU-5 1) Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Żalnie
		2) „Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach

		użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Kęsowie”
		OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie
		OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo
		OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo.
		OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice
		OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice
		OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola
		OPPT-TU-12 Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLIT w Tucholi.
		OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego
		OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego
		OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.
	Wysoka jakość życia społeczeństwa	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo
		OPPT-TU-18 Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych
		OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego
		OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY
		OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.
		OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę.
		OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.
	Atrakcyjna i dostępna przestrzeń	OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn
		OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo
		OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław

		OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic
		OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn
	Wsparcie administracyjne	OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1
		OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2

7. Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii

7.1 Wskaźniki produktów

Tabela 8. Wskaźniki produktów

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1 (iii)	Działanie 01.08	EFRR	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0	12
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	PLRO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	8,368
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	12 081
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m2	696	2 267
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	11605	12035
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	PLRO025	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) *	szt.	2	2
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	529	529
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	RCO121	Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów)	ha	0	0,1

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	PLRO044	Pojemność obiektów małej retencji	m3	0	100
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1000
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	1
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	8658
4 (f)	Działanie 08.26	EFS+	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	40	540
4 (f)	Działanie 08.26	EFS+	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	0
4 (f)	Działanie 08.27	EFS+	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	730	1970
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	75	356
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	22	90
4 (f)	Działanie 08.26 Działanie 08.27	EFS+	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	7	22

Wskaźniki produktu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
	Działanie 08.28						
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13	EFRR	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	1	4
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13 Działanie 05.14	EFRR	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	225	12000

7.2 Wskaźniki rezultatów

Tabela 9. Wskaźniki rezultatów

Wskaźniki rezultatu							
Cel szczegółowy	Działanie	Fundusz	Numer	Wskaźnik	Jednostka miary	Źródło danych	Cel końcowy (2029)
2 (viii)	Działanie 03.03	EFRR	RCR064	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	CST2021	111 837
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tony równoważnika CO2/rok	CST2021	1 495
2 (i)	Działanie 02.17	EFRR	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) *	MWh/rok	CST2021	5 736
2 (i)	Działanie 02.18	EFRR	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych*	tony równoważnika CO2/rok	CST2021	562
2 (iv)	Działanie 02.19	EFRR	PROG-FEKP-0012	Objętość retencjonowanej wody	m3	CST2021	275
2 (v)	Działanie 02.20	EFRR	RCR041	Ludność przyłączona do ulepszonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	CST2021	8658
4 (f)	Działanie 08.27	EFS+	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	CST2021	1490
4 (f)	Działanie 08.28	EFS+	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	CST2021	285
5 (i)	Działanie 05.12 Działanie 05.13	EFRR	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	osoby odwiedzające/ rok	CST2021	6900

8. Wskazanie zgodności planowanej interwencji z dokumentami programowymi (funduszami), do których zamierza się aplikować o finansowanie wsparcia

Niniejsza Strategia terytorialna realizowana będzie w zgodności z przyjętym Programem *Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza (FEdKP) 2021-2027*. Program ten umożliwia ubieganie się o wsparcie na realizację projektów w ramach instrumentów terytorialnych takich jak m.in. ZIT, czy IIT. W województwie kujawsko-pomorskim tymi instrumentami objęte są konkretne obszary (tzw. obszary prowadzenia polityki terytorialnej), które wyznaczone zostały w *Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030 – Strategia Przyspieszenia 2030+*. We wspomnianym programie FEdKP zapisano, iż to strategię ZIT/IIT będą określały kierunki wsparcia i projekty dostosowane do specyfiki danego obszaru, zgodnie z przyjętymi założeniami rozwojowymi dla poszczególnych poziomów PT WK-P. Niniejsza Strategia określa zatem listę projektów odpowiadających na problemy oraz potrzeby obszaru OPPT Tucholi, które wynikają z zakresu wsparcia w ramach Celów Polityki: CP1, CP2, CP4, CP5 scharakteryzowanego w programie FEdKP. Wszystkie projekty wskazane do realizacji w ramach niniejszej Strategii, dla których planowane jest finansowanie ze środków programu FEdKP 2021-2027, wykazują pełną zgodność z zapisami tego programu.

Instytucje wchodzące w skład OPPT Tucholi nie będą wykorzystywać innych źródeł finansowania niż FEdKP 2021-2027.

Alokacja z Programu FEdKP 2021 – 2027 przeznaczona na projekty OPPT Tucholi wynosi 10 387 559,95€

Tabela 10. Wykazanie zgodności planowanej interwencji z celami i priorytetami określonymi w programie FEdKP 2021-2027

Cel Polityki	Priorytet	Cel szczegółowy	Nazwy projektów zgodnych z zakresem wsparcia w ramach celów i priorytetów
Cel Polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	Priorytet 1 Fundusze Europejskie na rzecz wzrostu innowacyjności i konkurencyjności regionu	1(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości
Cel Polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego OPPT-TU-5 1) Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz

promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz zrównoważonej mobilności miejskiej			z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LGP wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Żalnie” 2) „Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LGP wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności
--	--	--	--

			publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Kęsowie” OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice
	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	OPPT-TU-12 Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi. OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogrodów przy szkołach powiatu tucholskiego
	Priorytet 2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony zasobów środowiska regionu	2(v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową przepompowni ścieków P1 w ul. Kanałowej w Cekcynie OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego

			wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bystaw i Lubiewo. OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice
	Priorytet 3 Fundusze Europejskie na zrównoważony transport miejski	2(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.
Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca	Priorytet 8 Fundusze Europejskie na wsparcie w obszarze rynku pracy, edukacji	4(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn

włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych	i włączenia społecznego	oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwienie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo OPPT-TU-18 Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych. OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego
--	--------------------------------	---	--

Cel Polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych	Priorytet 5 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych regionu	5(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu. OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1 OPPT-TU-32 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2
--	---	--	--

Tabela 11. Alokacja FEKP dla OPPT Tuchola w podziale na priorytety, wsparcie UE i wkład krajowy (w EUR)

Priorytet	Cel szczegółowy	Wsparcie UE			Wkład krajowy	Krajowe Środki publiczne			Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem
		ogółem	EFRR	EFS+	ogółem	ogółem	budżet państwa	budżet jst		
		a (b+c)	b	c	d(e+h)	e (f+g)	f	g		
Priorytet 1		262 345,68	262 345,68	0,00	46 296,30	46 296,30	0,00	46 296,30	0,00	308 641,98
	1 (iii)	262 345,68	262 345,68	0,00	46 296,30	46 296,30	0,00	46 296,30	0,00	308 641,98
Priorytet 2		5 005 699,82	5 005 699,82	0,00	1 451 725,19	1 451 725,19	0,00	1 451 725,19	0,00	6 457 425,01
	2 (i)	994 317,85	994 317,85	0,00	743 481,27	743 481,27	0,00	743 481,27	0,00	1 737 799,12
	2 (iv)	1 321 972,52	1 321 972,52	0,00	233 289,27	233 289,27	0,00	233 289,27	0,00	1 555 261,79
	2 (v)	732 200,50	732 200,50	0,00	129 564,80	129 564,80	0,00	129 564,80	0,00	861 765,30
	2 (viii)	1 957 208,95	1 957 208,95	0,00	345 389,85	345 389,85	0,00	345 389,85	0,00	2 302 598,80
Priorytet 4		1 509 596,59	0,00	1 509 596,59	267 671,17	267 671,17	0,00	267 671,17	0,00	1 777 267,76
	4 (f)	1 509 596,59	0,00	1 509 596,59	267 671,17	267 671,17	0,00	267 671,17	0,00	1 777 267,76
Priorytet 5		3 609 917,86	3 609 917,86	0,00	638 583,47	638 583,47	0,00	638 583,47	0,00	4 248 501,33
	5 (i)	3 609 917,86	3 609 917,86	0,00	638 583,47	638 583,47	0,00	638 583,47	0,00	4 248 501,33
		10 387 559,95	8 877 963,36	1 509 596,59	2 404 276,13	2 404 276,13	0,00	2 404 276,13	0,00	12 791 836,08

9. Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)

Tryb i zasady naboru projektów

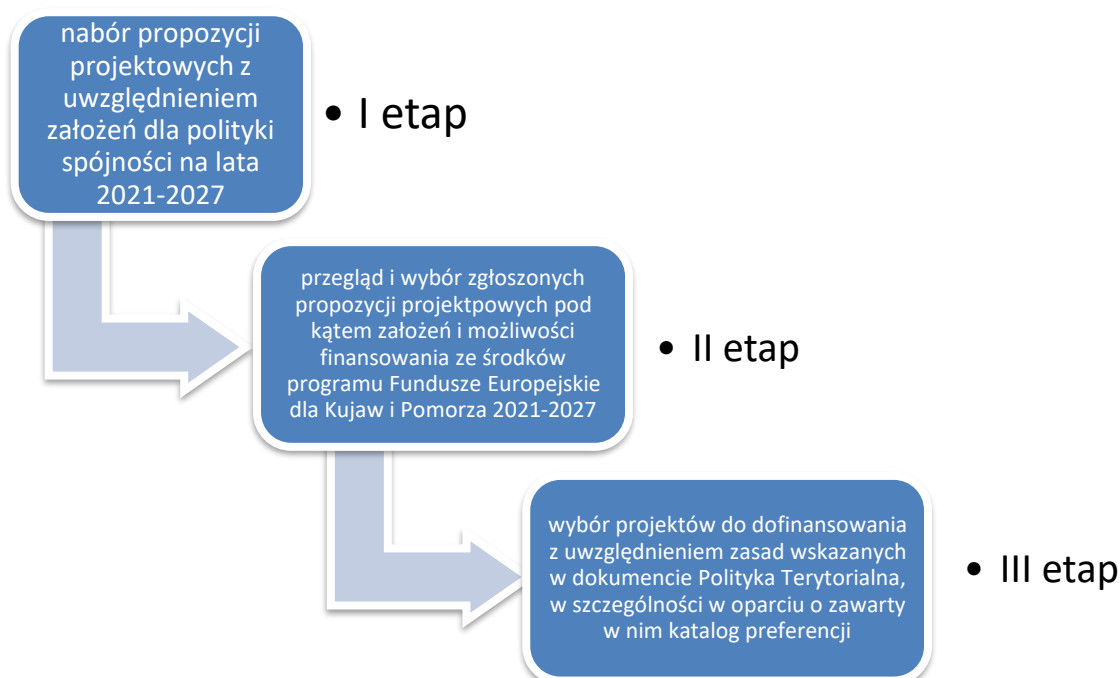
Projekty do realizacji w ramach Polityki Terytorialnej województwa kujawsko – pomorskiego zostały wybrane przy zachowaniu partnerskiego modelu współpracy, tj. z pomocą jednostek samorządu terytorialnego, przedsiębiorstw, Lokalnych Grup Działania oraz szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe.

Do partnerstwa wpłynęły 33 fiszki projektowe, po wycofaniu dwóch fiszek Gminy Kęsowo ostateczna liczba zmalała do 31. Wszystkie złożone fiszki spełniały kryteria wyboru i żadna nie została odrzucona. Przy wyborze fiszek projektowych uwzględniono kryteria wskazane w rozdziale 7 dokumentu Polityki Terytorialnej województwa Kujawsko – Pomorskiego (rozdział 9.3), w jakim stopniu realizacja projektu wpłynie na rozwiązanie problemów danego obszaru oraz w jakim stopniu inwestycja jest gotowa do realizacji. Większość instytucji jest w trakcie realizacji dokumentacji projektowych.

Partnerzy zabezpieczyli 20 fiszek rezerwowych.

Osobą odpowiedzialną za nabór i wybór projektów oraz przedstawienie ich do rekomendacji do IZ FEKP 2021-2027 jest zgromadzenie Tucholskiego Związku Powiatowo Gminnego, w którego skład wchodzi: po dwóch reprezentantów członków związku, w tym odpowiednio Burmistrz, Wójt i Starosta albo osoba upoważniona odpowiednio przez Burmistrza, Wójta lub Starostę. Zapis ten wynika ze statutu związku powiatowo-gminnego.

Przebieg procesu naboru projektów

Uzasadnienie wyboru projektów poprzez wykazanie zgodności projektów z potrzebami rozwojowymi danego obszaru

Bardzo duże znaczenie w kontekście możliwych do uzyskania efektów w wyniku realizacji zaplanowanych projektów, posiada stopień wpisania się ich w potrzeby rozwojowe obszaru. Aby stworzyć dobre warunki dla rozwoju całego obszaru, należałoby ukierunkować interwencję na najbardziej istotne sfery, w których występuje potencjał do jego osiągnięcia. Poza tym bardzo ważna jest również odpowiedź na diagnozowane na danym obszarze problemy, które mogą z kolei ograniczać możliwość prowadzenia działań w kluczowych sferach (przykładem może być np. mała liczba miejsc w placówkach przedszkoli co ogranicza możliwość podniesienia dostępności do usług w sferze wychowania przedszkolnego). Zaplanowane do realizacji projekty na obszarze OPPT wpisują się w potrzeby rozwojowe w kilku sferach, które przedstawiono w tabeli.

Tabela 12. Uzasadnienie wyboru projektów do wsparcia

NAZWA SFERY	PROJEKTY	UZASADNIENIE POTRZEBY REALIZACJI PROJEKTU
Gospodarka	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery gospodarki są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Przedsiębiorczość”
Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej	OPPT-TU-2 Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego OPPT-TU-5 1) Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Żalnie” 2) „Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Kęsowie” OPPT-TU-7 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo OPPT-TU-9 Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery termomodernizacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Adaptacja do zmian klimatu	OPPT-TU-Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi. OPPT-TU-14 Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogrodów przy szkołach powiatu tucholskiego.	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery adaptacji do zmian klimatu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji zanieczyszczeń i adaptacja do zmian klimatu”
Gospodarka wodno-ściekowa	OPPT-TU-3 Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową przepompowni ścieków P1 ul. Kanałowej w Cekcynie	Uzasadnieniem realizacji projektów ze gospodarki wodno-ściekowej są opisy potrzeb

	OPPT-TU-6 Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie OPPT-TU-8 Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo. OPPT-TU-10 Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Gospodarka wodno-ściekowa”
Transport	OPPT-TU-4 Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów OPPT-TU-11 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola OPPT-TU-13 Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego OPPT-TU-24 NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn OPPT-TU-29 Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240. OPPT-TU-30 Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery transportu są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Transport”, „Sieć transportowa”, „Drogi rowerowe”
Wychowanie przedszkolne	OPPT-TU-15 Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn OPPT-TU-20 PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery wychowania przedszkolnego są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Wychowanie przedszkolne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunków dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury wychowania przedszkolnego)”
Edukacja	OPPT-TU-16 Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn OPPT-TU-17 Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo OPPT-TU-18 Organizacja zajęć dla uczniów OPPT-TU-19 Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego OPPT-TU-21 Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych. OPPT-TU-22 Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery edukacji są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziałach „Kształcenie ogólne (w tym identyfikacja gmin spełniających warunków dostępowy wsparcia w zakresie infrastruktury edukacyjnej bazy sportowej)”, „Szkoły podstawowe i jakość kształcenia na poziomie szkoły podstawowej”, „Szkoły ponadpodstawowe maturalne”, „Szkoły ponadpodstawowe zawodowe”
Kultura	OPPT-TU-23 Adaptacja starego przedszkola na bibliotekę OPPT-TU-27 Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery kultury są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Lokalne Instytucje kultury”
Odnowa przestrzeni publicznych	OPPT-TU-25 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo OPPT-TU-26 Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław OPPT-TU-28 Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery odnowy przestrzeni publicznej są opisy potrzeb rozwojowych w części diagnostycznej, w rozdziale „Odnowa przestrzeni publicznych”

Wsparcie potencjału administracyjnego	OPPT-TU-31 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 1 OPPT-TU-32 Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz. 2	Uzasadnieniem realizacji projektów ze sfery wsparcia potencjału administracyjnego w części diagnostycznej, w rozdziale „Analiza potrzeb w zakresie wsparcia administracyjnego”
---------------------------------------	--	--

Uzasadnienie wyboru projektów w oparciu o preferencje określone dla poszczególnych obszarów wsparcia

Przy wyborze projektów kluczowym założeniem było uwzględnienie preferencji określonych w rozdziale 7 Polityki Terytorialnej województwa Kujawsko-Pomorskiego. *Wyboru propozycji projektowych dokonywali Wójtowie oraz Starosta przy pomocy pracowników zajmujących się inwestycjami w danej gminie.* Fiszki projektowe były również konsultowane z największymi i najbardziej wpływowymi przedsiębiorstwami, stowarzyszeniami i innymi grupami społecznymi, które mają duże znaczenie na danym terenie.

1. Obszary wsparcia w polityce terytorialnej dla OPPT i preferencje jakimi kierowano się przy wyborze projektów:

a. Wsparcie infrastruktury biznesowej

Zadanie z tego obszaru wsparcia wybrała Gmina Kęsowo, a przy wyborze tego zadania kierowano się preferencją dot. liczby przedsiębiorstw korzystających z obiektów przeznaczonych na wsparcie działalności biznesowej. Gmina Kęsowo ma najniższy podatek od środków transportowych w powiecie, rośnie zainteresowanie firm transportowych, które chciałyby rozpocząć działalność na terenie gminy.

b. Wsparcie infrastruktury rowerowej

Zadania z tego obszaru wsparcia obejmują Gminę Kęsowo, Gminę Tuchola, Powiat Tucholski oraz Gminę Cekcyn. Zostały one wybrane ze względu na likwidację luk w istniejących sieciach infrastruktury rowerowej, co jest szczególnie ważnym aspektem dla Województwa. Mieszkańcy są zainteresowani spędzaniem aktywnie czasu i ślą zapytania o rozbudowę infrastruktury rowerowej. Wybór tych zadań pozwoli na promowanie aktywnych form mobilności, wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska oraz zmniejszy emisję CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. Projekty zostały wybrane dlatego, że ich realizacja poprawi bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz upłynni ruch na drogach.

c. Wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz modernizacja oświetlenia ulicznego

Projekty m.in. Gminy Cekcyn, Gminy Kęsowo, Gminy Lubiewo zostały wybrane ze względu na wspieranie działań polegających na kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z elementami instalacji grzewczej i źródłami ciepła oraz wymianę lamp na energooszczędne. Projekty te wybrano dlatego, że przyczynią się do zmniejszenia zużycia energii w sektorze publicznym, a także poprawią jakość powietrza w regionie co jest związane z realizacją „uchwały antysmogowej”. Projekty wpłyną na zmniejszenie zanieczyszczeń i poprawę stanu powietrza, a także zredukują zużycie energii cieplnej i elektrycznej.

d. Wsparcie ciepłowni lokalnych i sieci ciepłowniczych

Gmina Kęsowo realizując zadanie pn. „Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania”. Wybór i realizacja

projektu przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza, i pozwoli na realizację „uchwały antysmogowej”.

e. Wsparcie działań adaptacyjnych do zmian klimatu w miastach

Powiat Tucholski wymieni szczelne powierzchnie gruntu na przepuszczalne oraz zbuduje zbiorniki na deszczówkę. Dodatkowo powstaną ekoogródki edukacyjne przy szkołach powiatu tucholskiego. Zadanie te są wspierane przez Politykę Terytorialną województwa Kujawsko-Pomorskiego. Projekt został wybrany ze względu na przyczynienie się do zwiększania powierzchni terenów zielonych, pozwala na skuteczne i efektywne gospodarowanie wodami opadowymi oraz przyczynia się do edukacji oraz promocji dobrych praktyk w odniesieniu do kwestii klimatycznych.

f. Wsparcie w zakresie efektywnych sieci wodociągowych

Gminy realizujące projekty w tym zakresie przyczynią się do ograniczenia strat wody oraz efektywnie wykorzystają istniejące zasoby wody pitnej. Podczas wyboru projektów pod uwagę brano: czy projekt zwiększy bezpieczeństwo dostarczania wody pitnej, czy zabezpieczy ciągłość dostawy wody pitnej, czy poprawi jej jakość oraz czy ograniczy straty w ubytkach wody. Dodatkowo projekty zaspokoją obecne i przyszłe zapotrzebowania na wodę w gminach, polepszy to również wzrost gospodarczo – społeczny.

g. Wsparcie w zakresie infrastruktury kształcenia zawodowego

Powiat Tucholski w swoich zadaniach w dużej mierze skupia się na edukacji – na jego terenie znajdują się szkoły ponadpodstawowe, do których uczęszcza znaczna część młodzieży z terenów podległych. Projekty realizowane przez powiat będą wykorzystywać istniejącą infrastrukturę i odpowiadają lokalnemu zapotrzebowaniu. Przy wyborze brano pod uwagę, aby projekty: zoptymalizowały proces dydaktyczny, podniosły wyniki egzaminów maturalnych i zawodowych, polepszenie dostępności do edukacji dla uczniów z różnymi dysfunkcjami, przeciwdziałanie negatywnym tendencjom tj. brak aktywności fizycznej, zdobycie przez uczniów kwalifikacji i umiejętności. Wybrane projekty mają na celu poprawę jakości oraz dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

h. Wsparcie inwestycji w zakresie dostępności szkół wraz z edukacyjną bazą sportową

Projekty OPPT Tuchola nie przewidują zadań z zakresu wsparcia inwestycji w zakresie dostępności szkół wraz z edukacyjną bazą sportową.

i. Wychowanie przedszkolne (EFS+), Kształcenie ogólne (EFS+), Kształcenie zawodowe (EFS+)

Ważnym elementem zadań realizowanych przez OPPT Tuchola jest wspieranie najmłodszych mieszkańców oraz tych w okresie dorastania. W tym celu realizowane są projekty z zakresu wsparcia wychowania przedszkolnego, ogólnego i zawodowego.

Celem tych zadań jest m.in. wsparcie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego oraz realizacja dodatkowej i specjalistycznej oferty edukacyjnej dla dzieci. W starszych szkołach zostanie poprawiona jakość kształcenia uczniów, podniesione zostaną kompetencje uczniów i nauczycieli. Przy wyborze projektów uwzględniono zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, wyrównanie dostępu do wysokiej jakości wychowania, zapobieganie segregacji i wyłączenia społecznego.

j. Wsparcie instytucji kultury

Kultura jest ważnym aspektem życia człowieka, należy o nią dbać i rozwijać w każdy możliwy sposób, dlatego też OPPT Tuchola wspiera zadanie Gminy Cekcyn polegające na adaptacji starego przedszkola na bibliotekę. Zadanie to umożliwi skorzystanie z poprawionej infrastruktury również osobą niepełnosprawnym. Wybór projektu pozwoli na polepszenie dostępności do wysokiej jakości instytucji kultury, również dla osób z niepełnosprawnościami. Pod uwagę wzięto możliwość stymulowania rozwoju społecznego poprzez zapewnienie dostępu do lokalnej infrastruktury kultury, w ramach której powinien być świadczony szeroki zakres usług cechujących się wysoką jakością.

k. Wsparcie rozwoju turystyki

Powiat Tucholski słynie z pięknych, malowniczych terenów, wiosek tematycznych oraz dobrze zachowanych walorów historycznych, które należy pielęgnować i promować. Dlatego należy inwestować w jego rozwój poprzez budowę ścieżek rowerowych, które wpłyną również pozytywnie na ochronę środowiska. Przy wyborze projektu wzięto pod uwagę projekty, które przyczynią się do rozwoju oferty turystycznej bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Wybrano projekty, które promują szlaki kulturowe tj. szlaki turystyczne rowerowe oraz zwiększą dostępność do atrakcji turystycznych oraz poprawią warunki komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

l. Wsparcie odnowy przestrzeni publicznej

Przy wsparciu odnowy przestrzeni publicznej w Gminie Lubiewo i Gminie Śliwice stosuje się rozwiązania z zakresu zielono-niebieskiej infrastruktury. Wybrano projekty, które nadadzą nowe funkcje kulturalne, społeczne oraz edukacyjne. Przyczynią się one do rozwoju społeczno – ekonomicznego obszarów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycji, integracji społecznej i rodzinnej. Realizacja projektów pozwoli na zdobywanie nowych umiejętności u młodzieży i dorosłych oraz kształtowanie pozytywnych postaw społecznych.

m. Wsparcie potencjału administracyjnego

Tucholski Związek Powiatowo Gminny realizuje projekt zintegrowany i gwarantuje gotowość do realizacji projektu. Projekt został wybrany, ponieważ charakteryzuje się istotnym znaczeniem dla rozwoju OPPT Tuchola w aspekcie społecznym, gospodarczym i środowiskowym, jest projektem partnerskim tj. podzielonym na podprojekty realizowane przez poszczególnych partnerów, jednak wytwarzającym wspólny rezultat, oraz charakteryzuje gotowość techniczna do realizacji, gotowość aplikowania o środki.

Wykaz wybranych projektów do wsparcia wraz z ich charakterystyką

Tabela 13. cz. I. Lista projektów podstawowych

Nr fiszki/ Lp	Cel polityki	Cel szczegółowy (kod)	Typ wsparcia	Fundusz	Beneficjent	Nazwa projektu	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym? (TAK/NIE)	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	% dofinansowania
OPPT-TU-1	CP1	1(iii)	Wsparcie infrastruktury biznesowej, w tym m.in. powstawania i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, ośrodków wspierających przedsiębiorczość.	EFRR	Gmina Kęsowo	Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	TAK	308 641,98	308 641,98	262 345,68	85%
RAZEM CP 1:								308 641,98	308 641,98	262 345,68	
OPPT-TU-2	CP2	2(i)	Oświetlenie uliczne	EFRR	Gmina Cekcyn	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	NIE	250 000,00	250 000,00	75 000,00	30%
OPPT-TU-3	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Cekcyn	Przebudowa sieci wodociągowej na ul. Kanałowej w Cekcynie	NIE	118 000,00	118 000,00	100 000,00	85%
OPPT-TU-4	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Gmina Kęsowo	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	TAK	350 000,00	350 000,00	297 500,00	85%
OPPT-TU-5	CP2	2(i)	Efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)	EFRR	Gmina Kęsowo	1) Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Żalnie” 2) „Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LPG wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Kęsowie”	TAK	528 601,00	528 601,00	449 310,85	85%

OPPT-TU-6	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociagowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociagowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Kęsowo	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	TAK	295 110,00	295 110,00	250 843,50	85%
OPPT-TU-7	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	EFRR	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	TAK	429 592,00	429 592,00	210 500,00	49%
OPPT-TU-8	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociagowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociagowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Lubiewo	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo.	TAK	213 529,42	213 529,42	181 500,00	85%
OPPT-TU-9	CP2	2(i)	Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	EFRR	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	TAK	529 606,12	529 606,12	259 507,00	49%
OPPT-TU-10	CP2	2(v)	Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociagowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociagowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	EFRR	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	TAK	235 125,88	235 125,88	199 857,00	85%
OPPT-TU-11	CP2	2(viii)	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	EFRR	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola	TAK	703 400,00	703 400,00	597 890,00	85%
OPPT-TU-12	CP2	2(iv)	Działania adaptacyjne w miastach	EFRR	Powiat Tucholski	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi	TAK	588 235,30	588 235,30	500 000,00	85%
OPPT-TU-13	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Powiat Tucholski	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	TAK	729 411,80	729 411,80	620 000,00	85%
OPPT-TU-14	CP2	2(iv)	Działania adaptacyjne w miastach	EFRR	Powiat Tucholski	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego	TAK	967 026,49	967 026,49	821 972,52	85%
OPPT-TU-29	CP2	2(viii)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.	TAK	519 787,00	519 787,00	441 818,95	85%
RAZEM CP 2:								6 457 425,01	6 457 425,01	5 005 699,82	
OPPT-TU-15	CP4	4(f)	Wychowanie przedszkolne	EFS	Gmina Gostycyn	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	TAK	96 000,00	96 000,00	81 600,00	85%
OPPT-TU-16	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Gostycyn	Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	TAK	56 000,00	56 000,00	47 600,00	85%
OPPT-TU-17	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Lubiewo	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo	TAK	229 411,76	229 411,76	195 000,00	85%
OPPT-TU-18	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Śliwice / szkoły	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	TAK	120 000,00	120 000,00	102 000,00	85%

Strategia Terytorialna OPPT Tucholi

OPPT-TU-19	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Powiat Tucholski/LO w Tucholi	Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	TAK	335 000,00	335 000,00	283 668,99	85%
OPPT-TU-20	CP4	4(f)	Wychowanie przedszkolne	EFS	Gmina Śliwice / przedszkole	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	TAK	100 000,00	100 000,00	85 000,00	85%
OPPT-TU-21	CP4	4(f)	Kształcenie ogólne	EFS	Gmina Tuchola	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.	TAK	215 856,00	215 856,00	183 477,60	85%
OPPT-TU-22	CP4	4(f)	Kształcenie zawodowe	EFS	Powiat Tucholski (TCEZ,)	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	TAK	625 000,00	625 000,00	531 250,00	85%
RAZEM CP 4:								1 777 267,76	1 777 267,76	1 509 596,59	
OPPT-TU-23	CP5	5(i)	Wsparcie instytucji kultury	EFRR	Gmina Cekcyn	Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę	NIE	450 000,00	450 000,00	382 500,00	85%
OPPT-TU-24	CP5	5(i)	Wsparcie rozwoju turystyki/ścieżki rowerowe	EFRR	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI -rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	TAK	1 100 000,00	1 100 000,00	933 692,00	85%
OPPT-TU-25	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	TAK	550 694,12	550 694,12	468 090,00	85%
OPPT-TU-26	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	TAK	100 117,65	100 117,65	85 100,00	85%
OPPT-TU-27	CP5	5(i)	Wsparcie instytucji kultury	EFRR	Gmina Lubiewo	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	TAK	125 152,94	125 152,94	106 380,00	85%
OPPT-TU-28	CP5	5(i)	Odnowa przestrzeni publicznych***	EFRR	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	TAK	673 125,00	673 125,00	572 156,00	85%
OPPT-TU-30	CP2	5(i)	Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	EFRR	Powiat Tucholski	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola – Cekcyn	TAK	1 176 470,60	1 176 470,60	1 000 000,00	85%
OPPT-TU-31	CP2	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	EFRR	TZPG	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego	NIE	36 470,51	36 470,51	30 999,93	85%
OPPT-TU-32	CP2	5(i)	Wsparcie potencjału administracyjnego	EFRR	TZPG	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego - cz.	NIE	36 470,51	36 470,51	30 999,93	85%
RAZEM CP 5:								4 248 501,33	4 248 501,33	3 609 917,86	
								SUMA ŁĄCZNIE EFRR:	11 014 568,32	11 014 568,32	8 877 963,36
								SUMA ŁĄCZNIE EFS+:	1 777 267,76	1 777 267,76	1 509 596,59
								RAZEM:	12 791 836,08	12 791 836,08	10 387 559,95

Tabela 14. cz. II. Lista projektów podstawowych

Nr fiszki/ Lp	Cel polityki	Cel szczegółowy (kod)	Beneficjent	Nazwa projektu	Wskaźniki produktu (wartość pośrednia 2024)	Wskaźnik produktu (wartość docelowa)	Wskaźnik rezultatu (wartość pośrednia 2024)	Wskaźnik rezultatu (wartość docelowa)
OPPT-TU-1	CP1	1(iii)	Gmina Kęsowo	Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) – 0 przedsiębiorstw Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości – 0 m²	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże) – 12 przedsiębiorstw Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości – 88 m²	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu - 0 przedsiębiorstw	MŚP korzystające z usług inkubatora przedsiębiorczości po jego utworzeniu - 12 przedsiębiorstw

OPPT-TU-2	CP2	2(i)	Gmina Cekcyn	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych – 408 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 660 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Liczba nowych/zmodernizowanych punktów świetlnych – 408 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 660 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 223,38 MWh/rok Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 181,39 tony równoważnika CO2/rok	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – 1 340,28 MWh/rok Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 1 088,34 tony równoważnika CO2/rok
OPPT-TU-3	CP2	2(v)	Gmina Cekcyn	Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową z przepompowni ścieków P1 w ul. Kanałowej w Cekcynie	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 0 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt.	Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – 1 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 200 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 0 osób	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 200 osób
OPPT-TU-4	CP2	2(viii)	Gmina Kęsowo	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice- Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0,908 km Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 0 tony równoważnika CO2/rok	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 300 osób Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwaju terytorialnego – 300 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – do obliczenia
OPPT-TU-5	CP2	2(i)	Gmina Kęsowo	1) Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LGP wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – 2 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 529 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła – 2 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 529 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczne zużycie energii pierwotnej – po audycie	Roczne zużycie energii pierwotnej – po audycie

				kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Żalnie” 2) „Budowa nowego źródła ciepła na potrzeby szkoły w oparciu o pompę ciepła wraz z gazowym uzupełnieniem ciepła w okresie silnych mrozów, budowa magazynu gazu w postaci podziemnego zbiornika na gaz LGP wraz z instalacją gazową zasilającą układ pomp ciepła, budowa ciepłociągu zasilającego istniejącą kotłownię, budowa instalacji elektrycznej zasilającej układ pomp wraz z instalacją sterującą w ramach inwestycji pod nazwą modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania – Szkoła Podstawowa w Kęsowie”				
OPPT-TU-6	CP2	2(v)	Gmina Kęsowo	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 2 749 osób Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 56 656 m³	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę – 2 749 osób Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 56 656 m³
OPPT-TU-7	CP2	2(i)	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 694 m²	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 694 m²	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej - po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej - po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej w budynkach

					Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 945 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 945 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 1 szt.	publicznych – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie	publicznych – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie
OPPT-TU-8	CP2	2(v)	Gmina Lubiewo	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bystaw i Lubiewo.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 2 szt.	Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 2 szt.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę - 5 709 osób	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę - 5 709 osób
OPPT-TU-9	CP2	2(i)	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej – 0 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 0 szt. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 0 szt.	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej - 3 szt. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 3 szt. Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła (innych niż indywidualne) – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 430 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1 szt.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – po audycie Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej – po audycie Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej – po audycie Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) – po audycie Szacowana emisja gazów cieplarnianych – po audycie
OPPT-TU-10	CP2	2(v)	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	Liczba doposażonych stacji uzdatniania wody – 0 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – po opracowaniu dokumentacji [km] Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 0 szt.	Liczba doposażonych stacji uzdatniania wody – 1 szt. Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Długość zmodernizowanej sieci wodociągowej – po opracowaniu dokumentacji [km] Liczba przebudowanych stacji uzdatniania wody – 1 szt.	Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 0	Straty wody w zbiorowych systemach zaopatrzenia w wodę – 10 950 m³/rok
OPPT-TU-11	CP2	2(viii)	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tuchola	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 13 115 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 13 115 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 5,05 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt.	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 0 tony równoważnika CO2/rok	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 73 000 Szacowana emisja gazów cieplarnianych – 49,17 tony równoważnika CO2/rok

OPPT-TU-12	CP2	2(iv)	Powiat Tucholski	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 0 m³	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 3 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 500 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 100 m³	Objętość retencionowanej wody – 0 m³ Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) - 0 osób	Objętość retencionowanej wody – 75 m³ Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) - 500 osób
OPPT-TU-13	CP2	2(viii)	Powiat Tucholski	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób	Wspierana infrastruktura rowerowa – 1,07 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 500 osób	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej - 0 osób	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej - 20 287 osób
OPPT-TU-14	CP2	2(iv)	Powiat Tucholski	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogrodów przy szkołach powiatu tucholskiego	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 0 m³ Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 0 osób	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Pojemność obiektów małej retencji – 200 m³ Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju regionalnego – 500 osób	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) – 0 osób Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów) – 0 ha	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) – 500 osób Powierzchnia objęta środkami ochrony przed klęskami żywiłowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi i niekontrolowanych pożarów) – 0,1 ha
OPPT-TU-15	CP4	4(f)	Gmina Gostycyn	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej - 40 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 3 osoby Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej - 120 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 6 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 5 osób Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 6 osób

					edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 2 osoby Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.	edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 2 osoby Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt.		
OPPT-TU-16	CP4	4(f)	Gmina Gostycyn	Wspacie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 5 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 5 osób Liczba szkół i placówek oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 160 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 20 osób	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 15 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 2 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 20 osób Liczba szkół i placówek oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 320 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 60 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu - 320 osób
OPPT-TU-17	CP4	4(f)	Gmina Lubiewo	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Lubiewo	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 50 osób Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 50 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 250 osób	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 50 osób Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 2 podmioty Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 50 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 250 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 40 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 200 osób
OPPT-TU-18	CP4	4(f)	Gmina Śliwice / szkoły	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 13 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy

				dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem - 200 osób	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 3 podmioty Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem - 500 osób	uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 5 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 120 osób
OPPT-TU-19	CP4	4(f)	Powiat Tucholski/LO w Tucholi	Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 20 osób Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 120 szt. Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 1 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 5 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 120 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 1 osoba Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 100 osób Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 500 szt. Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 1 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 1 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 20 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 500 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 1 osoba Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 450 osób
OPPT-TU-20	CP4	4(f)	Gmina Śliwice / przedszkole	PRZEDSZKOLAK - ODKRYWCA ŚWIATA KULTURY	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej – 420 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 7 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 1 podmiot	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 7 osób

OPPT-TU-21	CP4	4(f)	Gmina Tuchola	Profilaktyka prozdrowotna i wsparcie rozwoju psychofizycznego uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Tuchola poprzez uczestnictwo w dodatkowych zajęciach sportowych i rehabilitacyjnych.	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczników o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 0 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 0 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 0 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 0 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 0 osób	Liczba dzieci lub uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, którzy zostali objęci usługami asystenta – 0 osób Liczba dzieci/uczników o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 10 osób Liczba obiektów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt. Liczba ogólnodostępnych szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem w zakresie edukacji włączającej – 3 szt. Liczba przedstawicieli kadr szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem świadczonym przez szkoły ćwiczeń – 10 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 23 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 8 podmiotów Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem – 400 osób Liczba uczniów uczestniczących w doradztwie zawodowym – 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 0 osób Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 0 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 23 osoby Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu - 400 osób
OPPT-TU-22	CP4	4(f)	Powiat Tucholski (TCEZ)	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych Powiatu Tucholskiego	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem - 75 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich – 22 osoby Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 2 osoby Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 0 podmiotów Liczba dzieci/uczników o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 2 osoby	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem - 356 osób Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich – 90 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 10 osób Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem – 3 podmioty Liczba dzieci/uczników o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem – 10 osób	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 28 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 1 osoba	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 285 osób Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu – 8 osób

OPPT-TU-23							CP5	5(i)	Gmina Cekcyn	Adaptacja starego przedszkolna na bibliotekę	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objęta wsparciem – 0 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 0 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1000 osób/na rok Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objęta wsparciem – 1 szt. Liczba instytucji kultury objętych wsparciem – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 000 osób/na rok
OPPT-TU-24							CP5	5(i)	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI - rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn	Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 0 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) - 0 szt.	Wspierana infrastruktura rowerowa – 2,5 km Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 5 000 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS) - 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 500 osób Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 500 osób
OPPT-TU-25							CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0 ha	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 260 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 2,2089 ha	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 260 osób
OPPT- TU-26	CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 789 osób Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt.	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 1 789 osób						

					odnowy przestrzeni publicznej – 1 szt. Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0 ha	Powierzchnia obszarów objętych odnową przestrzeni publicznych – 0,1415 ha		
OPPT-TU-27	CP5	5(i)	Gmina Lubiewo	Dokończenie budowy zaplecza sanitarnego i kuchennego wraz z wyposażeniem przy budynku świetlicy wiejskiej w Bysławiu.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 900 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego - 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 200 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 0 osób/rok	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 200 osób/rok
OPPT-TU-28	CP5	5(i)	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznych – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 2 500 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów infrastrukturalnych wspartych w ramach odnowy przestrzeni publicznych – 1 szt.	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 0 osób	Liczba osób korzystających z obszarów publicznych objętych wsparciem - 2 500 osób
OPPT-TU-29	CP2	2(viii)	Gmina Tuchola	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 376 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 0 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób/rok	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 376 osób Wspierana infrastruktura rowerowa – 1,9 km Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 18 250 osób/rok	Szacowana emisja gazów cieplarnianych - 0 tony równoważnika CO2/rok	Szacowana emisja gazów cieplarnianych - 5,2 0 tony równoważnika CO2/rok
OPPT-TU-30	CP2	2(viii)	Powiat Tucholski	Realizacja ostatniego etapu budowy ścieżki rowerowej Tuchola-Cekcyn	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 szt.	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 47 000 osób Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 1 szt. Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 000 osób/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 0 osób	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem – 1 200 osób/rok Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej – 500 osób

					Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 0 szt. Wsparcia infrastruktura rowerowa – 0 szt.	Wspierana infrastruktura rowerowa – 1 szt.		
OPPT-TU-31	CP2	5(i)	Z. P.-Gm.	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego – cz. 1	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 podmiotów	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 7 podmiotów	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 0 szt.	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 4 szt.
OPPT-TU-32	CP2	5(i)	Z. P.-Gm.	Wsparcie potencjału administracyjnego OPPT Powiatu Tucholskiego – cz. 2	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 0 podmiotów	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego – 7 podmiotów	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 0 szt.	Średnioroczna liczba etatów finansowanych w ramach wsparcia administracyjnego - 4 szt.

Tabela 15. Lista projektów rezerwowych

L P	Nr fiszki	Cel Polityk i	Cel szczegółowy (kod)	Typ wsparcia	Beneficjent	Nazwa projektu	Zasięg terytorialny realizacji projektu	Czy projekt znajduje się na obszarze problemowym? (TAK/NIE)	Okres realizacji projektu	Źródło dofinansowania EFRR/EFS+	Całkowita wartość projektu (euro)	Koszty kwalifikowalne (euro)	Dofinansowanie UE (euro)	Wkład własny (euro)
1		CP2	CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Gmina Kęsowo	Budowa ścieżki rowerowej Kęsowo - Drożdżenica	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 350 000,00	€ 350 000,00	€ 297 500,00	€ 52 500,00
2			CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Gmina Kęsowo	Budowa ścieżki rowerowej Wieszczyce - Brzuchowo	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 350 000,00	€ 35 000,00	€ 297 500,00	€ 52 500,00
3			CP2	CP2/2(i)/ Efektywne sieci ciepłownicze (budowa i modernizacja)	Gmina Kęsowo	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródeł ogrzewania	OPPT	TAK	2024 - 2024	EFRR	€ 528 601,00	€ 528 601,00	€ 449 310,85	€ 79 290,15
4			CP2	CP2/2(v)/ Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	Gmina Lubiewo	Budowa sieci wodociągowej na terenie Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	I kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 213 294,00	€ 213 294,00	€ 181 299,99	€ 31 994,01
5			CP2	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem	Gmina Lubiewo	Modernizacja energetyczna świetlic wiejskich na terenie Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	IV kw. 2024 - 2025	EFRR	€ 429 592,00	€ 429 592,00	€ 210 500,00	€ 219 092,00

				(wsparcie w ramach IF)										
6			CP2	CP2/2(viii)/Infrastruktura przeznaczona dla rowerów ZIT/OPPT	Powiat Tucholski	Budowa infrastruktury przeznaczonej dla rowerów	OPPT	TAK	2024 - 2027	EFRR	€ 730 000,00	€ 730 000,00	€ 620 500,00	€ 109 500,00
7			CP2	CP2/2(iv)/Działania adaptacyjne w miastach (nasadzenia, zazielenianie miast, gospodarowanie wodami opadowymi)	Powiat Tucholski	Zazielenienie infrastruktury miejskiej, dachów i murów	OPPT	TAK	2025 - 2027	EFRR	€ 970 000,00	€ 970 000,00	€ 824 500,00	€ 145 500,00
8			CP2	CP2/2(v)/ Projekty w zakresie efektywnych (inteligentnych) sieci wodociągowych (w tym systemy pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW, monitoring strat sieciowych - wycieków, instalacje monitoringowe)	Gmina Śliwice	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice II Etap	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 235 125,88	€ 235 125,88	€ 199 857,00	€ 35 268,88
9			CP2	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Gmina Śliwice	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Śliwice	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 529 606,12	€ 529 606,12	€ 259 507,00	€ 270 099,12
10			CP2	CP2/2(i)/Kompleksowa modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej wraz z audytem (wsparcie w ramach IF)	Gmina Tuchola	Termomodernizacja szkół na terenie Gminy Tuchola	OPPT	TAK	01.02.2026 - 31.12.2026	EFRR	€ 1 742 303,78	€ 1 742 303,78	€ 853 728,89	€ 888 574,89
		Razem CP2								EFRR	€ 6 078 522,78	€ 5 763 522,78	€ 4 194 203,73	€ 1 884 319,05
1		CP4	CP4	CP4/4(f)/Kształcenie ogólne-EFS+	Powiat Tucholski	Poprawa jakości kształcenia ogólnego	OPPT	TAK	Lipiec 2025 - 2024	EFS+	€ 335 000,00	€ 335 000,00	€ 284 750,00	€ 50 250,00
2			CP4	CP4/4(f)/Kształcenie zawodowe-EFS+	Powiat Tucholski	Wsparcie dla uczniów i kadry szkół zawodowych	OPPT	TAK	2025 - 2027	EFS+	€ 531 250,00	€ 531 250,00	€ 451 562,50	€ 79 687,50
		Razem CP4 EFRR								EFRR	€ -	€ -	€ -	€ -
		Razem CP4 EFS+								EFS+	€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
		RAZEM EFRR/EFS+								EFRR/EFS+	€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
1		CP5	CP5	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Gmina Gostycyn	NASZE SZLAKI II - rozwój infrastruktury turystycznej w gminie Gostycyn (Proszcz - Gostycyn)	OPPT	TAK	02.01.2026 - 31.12.2027	EFRR	€ 1 100 000,00	€ 1 100 000,00	€ 933 692,00	€ 166 308,00

2			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Gmina Lubiewo	Rozbudowa i przebudowa budynku Biblioteki - Centrum Kultury i Promocji Gminy Lubiewo	OPPT	TAK	IV kw. 2025 - III kw. 2026	EFRR	€ 125 152,94	€ 125 152,94	€ 106 980,00	€ 18 172,94
3			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Lubiewo - budowa obiektów małej architektury w miejscu publicznym	OPPT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 100 117,65	€ 100 117,65	€ 85 100,00	€ 15 017,65
4			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Lubiewo	Odnowa przestrzeni publicznej w m. Bysław	OPPT	TAK	III kw. 2025 - IV kw. 2025	EFRR	€ 250 000,00	€ 250 000,00	€ 212 500,00	€ 37 500,00
5			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie rozwoju turystyki	Powiat Tucholski	Budowa i rozbudowa infrastruktury turystycznej w celu stworzenia punktu Informacji Turystycznej w Tucholi, budowanie marki lokalnej oraz promowanie produktów lokalnych	OPPT	TAK	2024 - 2025	EFRR	€ 1 176 470,00	€ 1 176 470,00	€ 1 000 000,00	€ 176 470,00
6			CP5	CP5/5(i)/Odnowa przestrzeni publicznych	Gmina Śliwice	Odnowa przestrzeni publicznej na terenie Śliwic Etap II	OPPT	NIE	2024 - 2026	EFRR	€ 673 125,00	€ 673 125,00	€ 572 156,00	€ 100 969,00
7			CP5	CP5/5(i)/Wsparcie instytucji kultury	Gmina Tuchola	Budowa amfiteatru w mieście Tuchola	OPPT	TAK	01.02.2026 - 31.12.2026	EFRR	€ 819 581,78	€ 819 581,78	€ 696 644,44	€ 122 937,34
Razem CP5										EFRR	€ 4 244 447,37	€ 4 244 447,37	€ 3 607 072,44	€ 637 374,93
								Instrument IIT dla OPPT	SUMA ŁĄCZNIE EFRR:		€ 10 007 970,15	€ 10 007 970,15	€ 7 801 276,17	€ 2 521 693,98
									SUMA ŁĄCZNIE EFS+:		€ 866 250,00	€ 866 250,00	€ 736 312,50	€ 129 937,50
									RAZEM:		€ 10 874 220,15	€ 10 874 220,15	€ 8 537 588,67	€ 2 651 631,48

10. Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii

Za realizację ogółu ustaleń strategii terytorialnej odpowiedzialne są władze partnerstwa³², które realizują to zadanie poprzez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii. Zgodnie ze statutem Tucholskiego Związku Powiatowo – Gminnego organami związku są zgromadzenie związku oraz zarząd związku. Najważniejszą władzą związku jest zgromadzenie, w skład którego wchodzi po dwóch reprezentantów członków związku w tym odpowiednio Burmistrz, Wójt i Starosta albo osoba upoważniona odpowiednio przez Burmistrza, Wójta lub Starostę. Do zadań zgromadzenia należą m.in.: powoływanie przewodniczącego i wiceprzewodniczącego zgromadzenia, wybór i odwoływanie członków zarządu, podejmowanie uchwał związku, stanowienie o kierunku działań zarządu. Zarząd zajmuje się przygotowaniem projektów uchwał zgromadzenia i określeniem sposobu ich wykonania, gospodaruje mieniem związku w sprawach zwykłego zarządu, opracowuje projekt planu finansowego, rozlicza finansowo członków i zatrudnia pracowników biura związku. Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii zostanie powołany spośród pracowników jst będących sygnatariuszami partnerstwa, na wniosek władz partnerstwa w uzgodnieniu ze starostą, wójtami oraz burmistrzem jst wchodzącymi w skład partnerstwa. Władze partnerstwa w uzgodnieniu ze starostom, wójtami oraz burmistrzem jst wchodzącymi w skład partnerstwa określą szczegółowe zadania Zespołu. Powyższe zadania są związane z projektem polegającym na wsparciu administracyjnym dla prowadzenia polityki terytorialnej w partnerstwie.

Rolą Zespołu będzie:

1. Bieżąca współpraca z Instytucją Zarządzającą programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 w zakresie ogółu spraw związanych z realizacją ustaleń strategii dla partnerstwa.
2. Bieżąca współpraca z beneficjentami projektów ujętych w strategii w celu optymalizacji procesu ich realizacji.
3. Bieżąca współpraca z interesariuszami procesu kształtowania rozwoju danego partnerstwa – w celu przekazywania informacji na temat postępów realizacji ustaleń strategii oraz zbierania opinii i sugestii na rzecz jego usprawnienia.
4. Monitorowanie realizacji ustaleń strategii – w tym przygotowywanie corocznego „Raportu z realizacji strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi”.
5. Prowadzenie strony www partnerstwa (jeśli zostanie podjęta decyzja o jej prowadzeniu).
6. Inicjowanie działań w kierunku aktualizacji strategii, jeśli zajdzie taka konieczność.

Strategii OPPT Tuchola może być aktualizowana w celu dostosowania jej zapisów do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru lub w przypadku problemów z osiągnięciem celów Strategii OPPT Tucholi. Koszty całkowite zaplanowanych do realizacji projektów są szacunkowe i mogą ulec zmianie po sporządzeniu pełnej dokumentacji technicznej i aplikacyjnej. Sytuacje, w których konieczna może być aktualizacja Strategii OPPT Tuchola w trybie, w jakim została ona przyjęta (zaopiniowanie dokumentu przez zgromadzenie TZGP i przekazanie jej do IZ FEdKP w celu zaopiniowania) - wprowadzenie nowego projektu (nieujętego wcześniej na liście podstawowej/rezerwowej), bądź wyznaczenia nowego/zmiany granic obszaru wsparcia objętego OPPT Tuchola.

Zmiany dot. poszczególnych projektów wpisanych do Strategii OPPT Tucholi na listę podstawową lub rezerwową (zmiana harmonogramu, przeniesienie pomiędzy listami, zmiana budżetu), o ile nie skutkują istotną modyfikacją zakresu i zmniejszeniem wskaźników na poziomie całego przedsięwzięcia, nie traktuje się jako zmiany przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach OPPT Tuchola

³² Organy statutowe zarządzające partnerstwem

Dokonywanie aktualizacji Strategii OPPT Tuchola będzie możliwe dwa razy w ciągu roku. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą lub na wniosek IZ FEdKP, dopuszcza się możliwość aktualizacji Strategii OPPT Tuchola częściej niż dwa razy do roku.

16 listopada 2023 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko – Pomorskiego zostało podpisane porozumienie pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, reprezentowanym przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, pełniącym funkcję Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 reprezentowanym przez: Pana Piotra Całbeckiego – Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Pana Dariusza Kurzawę – Wicemarszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a Tucholskim Związkiem Powiatowo Gminnym reprezentowanym przez Pana Radosława Januszewskiego – Prezesa Zarządu Tucholskiego Związku Powiatowo Gminnego. Porozumienie Terytorialne zostało podpisane na podstawie art. 14rb ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 1259, z późn. zm.), mając na względzie właściwe przepisy krajowe i unijne związane z wdrażaniem polityki spójności w latach 2021-2027, określa zasady i zakres współpracy między Samorządem Województwa oraz Partnerstwem terytorialnym, zawiera następujące załączniki: listę przedsięwzięć priorytetowych, listę przedsięwzięć warunkowych (lista rezerwowa), fiszki przedsięwzięć priorytetowych, harmonogram przygotowania, realizacji oraz płatności dotyczących przedsięwzięć priorytetowych, wartości wskaźników produktu i rezultatu zaplanowane do realizacji w ramach obszarów dedykowanych IIT dla OPPT.

Porozumienie Terytorialne (w stosunku do Strategii ZIT/IIT dla OPPT) zapewnia większą elastyczność w zakresie możliwości dokonywania przez Beneficjentów modyfikacji wartości dofinansowania projektów przewidzianych do realizacji.

Zgodnie z §9 ust. 3 projektu Porozumienia Terytorialnego, dokument ten może być zmieniany na wniosek stron, bez konieczności natychmiastowego wprowadzania zmian w Strategii ZIT/ IIT dla OPPT. (strategie mogą być aktualizowane maksymalnie 2 razy w roku).

Tabela 16. Harmonogram wdrożeniowy dla realizacji strategii																										
		Rok	2023				2024				2025				2026				2027				2028			
Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania	Zadanie	Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
	Zawiązanie się partnerstwa																									
	Zatwierdzenie strategii wraz z listą projektów przez partnerstwo																									
	Zaopiniowanie dokumentów przez IZ FEdKP																									
	Podpisanie Porozumienia Terytorialnego																									
	Określenie terminów aplikowania środkami w ramach FEdKP przy uwzględnieniu harmonogramu naboru wniosków dla FEdKP																									
	Zakończenie procesu wdrażania założeń strategii obszarowych																									

Tabela 17. Złożone wnioski o płatność narastająco

Złożone wnioski o płatność (narastająco)				
Cele pośrednie				
Rok	EFRR		EFS+	
	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)	Procent liczony od wartości środków dedykowanych	Wartość złożonych wniosków o płatność (euro)
2023	-	0,00 €	-	0,00 €
2024	7,87	698 840,26 €	11,94	180 270,82 €
2025	50,49	4 482 679,74 €	39,69	599 221,64 €
2026	23,34	2 072 181,47 €	39,00	588 722,74 €
2027	18,30	1 624 361,93 €	9,44	142 462,39 €
2028	-	0,00 €	-	0,00 €
2029	-	0,00 €	-	0,00 €
Cel końcowy	100,00	8 878 063,40 €	100,07	1 510 677,59 €

Tabela 18. Kontrakcja narastająco

Kontrakcja (narastająco)				
Rok	EFRR		EFS+	
	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)	Liczba projektów planowanych do złożenia	Wartość dofinansowania z projektów planowanych do złożenia (euro)
2023	-	0,00 €	2	814 918,99 €
2024	16	5 659 715,91 €	4	316 200,00 €
2025	7	3 187 247,52 €	2	378 478,00 €
2026	1	30 999,93 €	-	0,00 €
	24	8 877 963,36 €	8	1 509 596,99 €

11. Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów

Tabela 19. Plan finansowy wraz z określeniem źródeł finansowania projektów

L.p.	Nazwa projektu	Koszt całkowity	Źródła finansowania (wkład UE, środki krajowe, środki własne, budżet państwa)	Wydatkowanie w latach																								
				2023r.				2024r.				2025r.				2026r.				2027r.				2028r				2029r
CP 1																												
1	OPPT-TU-1 Przebudowa budynku na działce o nr ewidencyjnym nr 517/3 w miejscowości Kęsowo w celu utworzenia inkubatora przedsiębiorczości	€ 308 641,98	Wkład własny/EFRR																									
CP 2																												
1	Modernizacja systemów oświetlenia ulicznego	€ 250 000,00	Wkład własny/pożyczka								250 000,00 €																	
2	Przebudowa sieci wodociągowej z rur azbestowych wraz z przebudową przepompowni ścieków P1 w ul. Kanałowej w Cekcynie	€ 118 000,00	Wkład własny/EFRR										118 000,00 €															
3	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 240 Chojnice-Świecie od km 16+530 do km 17+438 polegająca na budowie drogi dla rowerów	€ 350 000,00	Wkład własny/EFRR									350 000,00 €																
4	Modernizacja kotłowni w budynkach użyteczności publicznej poprzez zmianę źródła ogrzewania	€ 528 601,00	Wkład własny/EFRR									528 601,00 €																
5	Przebudowa hydroforni w Kęsowie - zabezpieczenie ciągłości dostaw wody oraz bezpieczeństwa zdrowotnego wody pitnej dostarczonej z ujęcia wody w Kęsowie	€ 295 110,00	Wkład własny/EFRR									295 110,00 €																
6	Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Lubiewo	€ 429 592,00	Wkład własny/pożyczka														429 592,00 €											
7	Budowa studni głębinowych na potrzeby funkcjonowania stacji uzdatniania wody w miejscowości Bysław i Lubiewo	€ 213 529,42	Wkład własny/EFRR											213 529,42 €														

8	Kompleksowa modernizacja budynków oświatowych na terenie gminy Śliwice	€ 529 606,12	Wkład własny/pożyczka													175 000,00 €	175 000,00 €	179 606,12 €																	
9	Rozwój gospodarki wodnej na terenie Gminy Śliwice	€ 235 125,88	Wkład własny/EFRR													80 000,00 €	80 000,00 €	75 125,88 €																	
10	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie gminy Tucholi	€ 703 400,00	Wkład własny/EFRR													703 400,00 €																			
11	Wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne poprzez budowę boiska przy ZSLiT w Tucholi	€ 588 235,30	Wkład własny/EFRR											147 058,82 €	147 058,82 €	147 058,82 €	147 058,84 €																		
12	Budowa sieci ścieżek rowerowych na terenie Powiatu Tucholskiego w celu kanalizacji ruchu turystycznego	€ 729 411,80	Wkład własny/EFRR											182 352,95 €	182 352,95 €	182 352,95 €	182 352,95 €																		
13	Budowa zbiorników na deszczówkę przy budynkach użyteczności publicznej oraz edukacyjnych ekoogródków przy szkołach powiatu tucholskiego	€ 967 026,49	Wkład własny/EFRR															241 756,62 €	241 756,62 €	241 756,62 €	241 753,63 €														
14	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie m. Bładowo i dalej, do granicy gminy Tuchola na trasie DW nr 240.	€ 519 787,00	Wkład własny/EFRR											519 787,00 €																					
CP 4																																			
1	Wsparcie wychowania przedszkolnego w gminie Gostycyn	€ 96 000,00	Wkład własny/EFS+														38 400,00 €																		
2	Wsparcie dla uczniów szkół w gminie Gostycyn	€ 56 000,00	Wkład własny/EFS+														22 400,00 €																		
3	Organizacja zajęć pozalekcyjnych rozwijających kompetencje kluczowe w szkołach podstawowych prowadzanych przez Gminę Lubiewo	€ 229 411,76	Wkład własny/EFS+																	58 000,00 €	59 642,35 €	55 800,00 €	559 696,41 €												
4	Wspieranie rozwoju uczniów z Gminy Śliwice poprzez organizowanie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych i wyjazdów kulturalnych	€ 120 000,00	Wkład własny/EFS+									30 000,00 €	30 000,00 €	30 000,00 €	30 000,00 €																				
5	Kompleksowa oprawa jakości kształcenia ogólnego na terenie powiatu tucholskiego	€ 335 000,00	Wkład własny/EFS+									27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,66 €	27 916,74 €							

12. Opis procesu zaangażowania partnerów zewnętrznych

W czasie procesu tworzenia dokumentu oraz wyboru projektów gminy oraz starostwo współpracowali z przedsiębiorstwami i stowarzyszeniami. Prowadzone były rozmowy na temat inwestycji potrzebnych do zrealizowania. Zostały wysłuchane potrzeby i pomysły każdego, a następnie w miarę możliwości wdrożono je w projekty.

Konsultacje odbywały się podczas zebrań sołeckich oraz rozmów z przedsiębiorcami i stowarzyszeniami.

Po opinię społeczeństwa sięgano wielokrotnie używając różnych form współdziałania i tworzenia relacji, ale też informowano o planach i efektach podejmowanych działań (feedback).

Informacje o procesie tworzenia strategii dystrybuowane są w sposób otwarty i transparentny, przez kanały informacyjne samorządów, które zobowiązane są do stosowania praktyk równościowych i niedyskryminacyjnych oraz reguł dostępności (np. wymagania dotyczące stron internetowych). Spotkania bezpośrednie odbywały się w miejscach dostępnych, czyli w siedzibach urzędów czy placówkach publicznych. W pracach nad dokumentem, a w szczególności nad inwestycjami uwzględniono osoby ze specjalnymi potrzebami, do których zostaną dostosowane budynki (jeżeli tych dostosowań nie ma). Ważna jest również zasada równości płci – każda kobieta i każdy mężczyzna mają prawo do wypowiedzenia się na temat strategii.

Przedsiębiorstwa i stowarzyszenia, które prężnie i z zaangażowaniem działają na terenie gminy/powiatu:

a) Gmina Cekcyn

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Cekcyńskiej
- Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Cekcyn
- Stowarzyszenie Rodzina Kolpinga w Cekcynie
- Delta Gartenholz Polska Sp. z o.o.
- Heban Sp. z o.o. Domy z drewna
- Energotech Józef Szulc Justyna Szulc Spółka Jawna

b) Gmina Śliwice

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Śliwickiej „Knieja”
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju i promocji gminy Śliwice „Atrakcyjna Gmina”
- Uczniowski Klub Sportowy przy szkole podstawowej w Śliwicach
- Przedsiębiorstwo Turystyczne "Pomorze" Sp. z o.o
- Wutkowski Sp. z o.o.
- Fabryka Mebli Zabroccy Sp. z o.o.
- Urbaniak Meble

c) Gmina Lubiewo

- Fundacja CUDAWIANKI
- Stowarzyszenie Bysławska Grupa Odtwórstwa Historycznego w Bysławiu
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szkoły Lubiewo „Szkoła z Pomysłem”

- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy JK Miłosz Kiedrowski
 - "PIOMAR" Piotr Warzyński
 - Karczma borowiacka Aneta Jaskólska
- d) Gmina Tuchola
- Partnerstwo Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie
 - Miejski Ludowy Klub Sportowy TUCHOLANKA Tuchola
 - Stowarzyszenie Rodzin Dzieci Specjalnej Troski
 - PHS Hydrotor S.A
 - AFPRO Filters Poland Sp. z o.o
 - Gzella Investments Sp. z o.o
- e) Gmina Kęsowo
- AUTO-HANDEL Małgorzata Luptowska
 - Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne GRANTEX Grażyna Pietrzyk
 - PHENIX Spółka z.o.o.
 - Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Kęsowa
 - Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Sołectwa Żalno
 - Stowarzyszenie Pomóżmy Gminie Kęsowo
- f) Powiat Tucholski
- Wszystkie w/w przedsiębiorstwa i stowarzyszenia działają na terenie Powiatu Tucholskiego

13. Sprawozdanie z konsultacji społecznych

14. System monitorowania strategii terytorialnej

Niezbędnym elementem oceny czy realizacja ustaleń strategii postępuje prawidłowo, jest monitorowanie tego procesu. Ustala się następujące założenia realizacji tego procesu:

1. Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procesu monitorowania są władze partnerstwa³³, które realizują zadanie poprzez powołanie zespołu zadaniowego dedykowanego do prowadzenia monitorowania w całym okresie realizacji ustaleń strategii. Jeśli nie zostanie to ustalone inaczej, zadanie monitorowania będzie realizowane przez Zespół Zadaniowy ds. Realizacji Strategii, o którym mowa w rozdziale „Plan wdrożeniowy dla realizacji strategii”.
2. Monitorowaniu podlega realizacja każdego z projektów strategii (o których mowa w rozdziale „Lista projektów podstawowych (wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru oraz powiązania z innymi projektami)”) oraz stan wskaźników realizacji strategii (o których mowa w rozdziale „Oczekiwane wskaźniki produktu i rezultatu realizacji strategii”).

³³ Organy statutowe zarządzające partnerstwem

3. Monitorowanie jest procesem ciągłym, ale wymiernym rezultatem tego procesu będzie sporządzenie raz w roku publikacji pn. „Raport z realizacji ustaleń strategii terytorialnej dla Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi” (zwany dalej Raportem). Raport za dany rok powinien być sporządzony nie później niż do końca miesiąca marca roku następującego po roku, za który jest sporządzany i zostać przyjęty przez władze partnerstwa nie później niż do końca miesiąca maja roku następującego po roku, za który jest sporządzany. W okresie jednego tygodnia po przyjęciu, Raport zostaje przekazany do Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Kujaw i Pomorza 2021-2027 oraz zostaje opublikowany na stronach [www: partnerstwa](http://www.partnerstwa) (jeśli prowadzi stronę) oraz wszystkich jst będących sygnatariuszami partnerstwa.
4. Do udziału w procesie monitorowania zobowiązani są wszyscy beneficjenci projektów, których obowiązkiem jest przekazanie zespołowi zadaniowemu dedykowanemu do prowadzenia monitorowania, corocznie do końca lutego, danych i informacji niezbędnych do przygotowania Raportu za rok poprzedni.
5. Raport sporządzany jest do końca realizacji ustaleń strategii. Jeśli planowane zadania zostaną zrealizowane przed zakończeniem perspektywy finansowej 2021-2027 – nie zachodzi potrzeba sporządzania raportu dla okresu po zakończeniu realizacji strategii. Jeżeli dany projekt zostanie zrealizowany przed zakończeniem obowiązywania strategii, jest wskazywany w Raporcie z odpowiednią adnotacją.
6. W przypadku zmiany ustaleń strategii dotyczącej listy projektów, do końca okresu monitorowania należy w Raporcie uwzględniać zarówno projekty dodane, jak i projekty, które zostały z niej usunięte – wraz z zamieszczeniem stosownej informacji o usunięciu projektu i podaniem roku usunięcia projektu i od którego roku realizowany jest projekt włączony do strategii.
7. Raport składa się z następujących, obligatoryjnie wymaganych, części:
 - a. Charakterystyki działań oraz efektów realizacji projektów strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
 - b. Analizy stanu wskaźników realizacji strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.
 - c. Analizy stanu wskaźników realizacji strategii, realizowanej poprzez wypełnienie „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”, której wzór został zamieszczony poniżej.

Dodatkowo zgodnie z *Polityką Terytorialną Województwa Kujawsko – Pomorskiego* monitoring obejmuje także:

- a) Monitoring postępu finansowego dla wszystkich projektów
 - a. monitoring poziomu złożonych wniosków o dofinansowanie (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok) – wartości określone w strategii i Porozumieniu Terytorialnym,
 - b. monitoring poziomu złożonych wniosków o płatność (zbiorcze zestawienie dla wszystkich projektów za dany rok),
 - c. monitoring przestrzegania terminów realizacji projektów określonych w strategiach terytorialnych i Porozumieniu Terytorialnym;
- b) monitoring postępu rzeczowego dla wszystkich projektów:
 - a. monitoring wskaźników programowych (z podziałem na poszczególne CP) – wartości pośrednie i końcowe.

Dzięki tym czynnościom mogą zostać podjęte decyzje dot. aktualizacji strategii, wdrożenia działań naprawczych czy korygujących.

Terminy oraz wzory sprawozdania zostaną określone przez IZ.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji projektu strategii”

Rok, za który podawana jest informacja	
Numer projektu	
Nazwa projektu	
Beneficjent	
Imię, nazwisko i dane kontaktowe osoby przedstawiającej dane źródłowe do Raportu	
Syntetyczny opis działań prowadzonych na rzecz realizacji projektu w roku, za który sporządza się Raport ³⁴	
Etap realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport ³⁵	
Czy dostrzega się ryzyka dla kontynuacji realizacji projektu? Jeśli	

³⁴ Jeżeli w danym roku raportowym w przypadku opisywanego projektu nie były prowadzone żadne działania, w tym polu należy o tym poinformować

³⁵ Patrz wyjaśnienia poniżej tabeli.

tak – należy je scharakteryzować								
Czy dostrzega się możliwości usprawnienia procesu realizacji projektu? Jeśli tak – należy je scharakteryzować								
Ewentualne informacje dodatkowe istotne dla procesu realizacji strategii w zakresie danego projektu ³⁶								
Stan realizacji wskaźników projektu								
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:						
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								

Wyjaśnienia: Oceny etapu realizacji projektu na koniec roku, za który sporządza się Raport, należy dokonać wg następujących kryteriów zaawansowania prac:

- 1) etap „zero” – prace nie zostały rozpoczęte,
- 2) etap I – prace w fazie przygotowawczej - etap obejmuje opracowanie koncepcji projektu i harmonogramu prac, powołanie partnerów społecznych,
- 3) etap II – prace realizacyjne w fazie początkowej,
- 4) etap III – prace realizacyjne w fazie zaawansowanej,

Wskazuje się następujące możliwości oceny zaawansowania:

- w przypadku projektów o charakterze wieloletnim, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego czasu realizacji projektu; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); alternatywnie dopuszcza się pomiar na podstawie zaangażowania środków, to znaczy za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonego wydatkowania środków; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III); raz przyjętą metodę pomiaru należy stosować do zakończenia projektu,
- w przypadku projektów, których postęp mierzony jest poprzez sukcesywne narastanie wartości wskaźnika, zmierzające do osiągnięcia założonej wartości docelowej, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% założonej w projekcie wartości wskaźnika docelowego; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),
- w przypadku projektów, które składają się z określonej liczby zaplanowanych do realizacji działań, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace realizowane do osiągnięcia 30% łącznej liczby określonych do wykonania działań; po przekroczeniu tej wartości stan zaawansowania ocenia się jako *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III),

³⁶ W tym polu należy podać informację, jeśli projekt został usunięty lub wprowadzony do strategii w wyniku zmiany strategii.

- w przypadku projektów o charakterze inwestycyjnym, za *prace realizacyjne w fazie początkowej* (etap II) należy uznać prace projektowe oraz uzyskanie niezbędnych pozwoleń i uzgodnień, natomiast za *prace realizacyjne w fazie zaawansowanej* (etap III) uznaje się fizyczne wykonawstwo prac,
- w przypadku projektów, których ocena stopnia zaawansowania nie mieści się w podanych powyżej kryteriach, następuje ocena indywidualna.

5) etap IV – prace zostały zakończone, projekt został zrealizowany.

6) etap „rezygnacja z projektu” – dotyczy projektów, od których realizacji odstąpiono w danym roku, projekt nie będzie reaktywowany, przy aktualizacji dokumentu strategii, projekt zostanie usunięty z listy projektów.

Wzór „Karty monitorowania stanu realizacji wskaźników strategii”

Stan realizacji wskaźników strategii								
Nazwa i miara wskaźnika	Wartość docelowa zadeklarowana w strategii	Stan wskaźnika na koniec roku:						
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP1								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								
Wskaźniki dla projektów z zakresu CP2								
Wskaźnik 1								
Wskaźnik 2								
...								
Dodatkowe informacje/wyjaśnienia dotyczące stanu realizacji wskaźników – jeśli zachodzi taka potrzeba ³⁷								
Wskaźnik x								
Wskaźnik y								
Wskaźnik z								
...								

³⁷ Ta część tabeli jest wypełniana, jeśli w zakresie realizacji poszczególnych wskaźników miały miejsce szczególne uwarunkowania, wpływające na nietypowy przebieg realizacji projektów, a więc narastania wartości wskaźników (np. nastąpiła zmiana strategii polegająca na usunięciu lub dodaniu projektów, co wpływa na wartość docelową danego wskaźnika), lub są to informacje istotne dla zrozumienia procesu realizacji strategii; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli wszystkie projekty składające się na dany wskaźnik zostały zrealizowane i wskaźnik nie będzie już w przyszłości podlegał zmianom; w tym miejscu należy także podać informacje, jeśli projekty składające się na dany wskaźnik nie zostały zrealizowane w całości, a więc wskaźnik docelowy dla strategii także nie zostanie zrealizowany w pierwotnie planowanej skali.